PIV 1399

Biblioteca Bucureştilor

5
Mai
2008

REVISTA ASOCIATIEI BIBLIOTECARILOR SI DOCUMENTARISTILOR DIN ROMANIA BIBLIOTECA METROPOLITANA DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

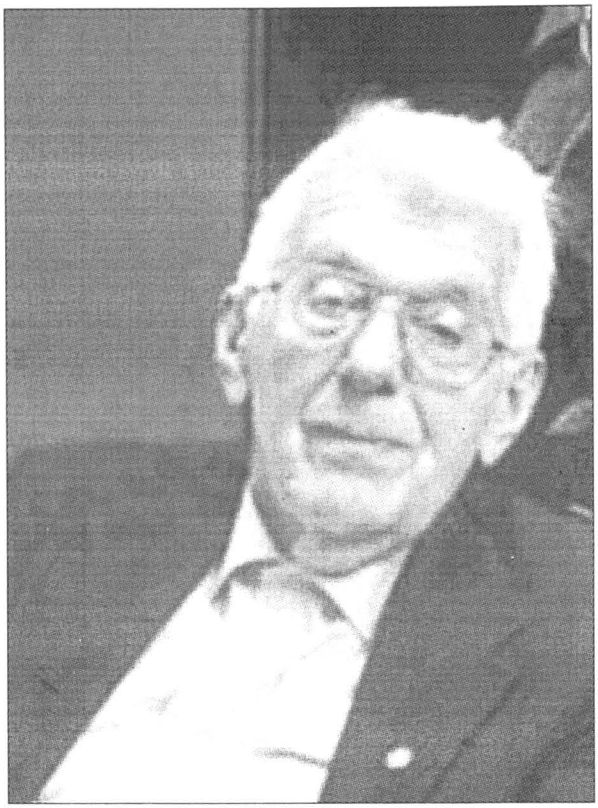

ION IANOȘI

– 80 de ani –

„... Ne place, sau nu, în afara istoriei nu ne putem concepe. Să extragem din această evidență dacă nu întotdeauna foloase, măcar un dram în plus de lucidi-tate. Dacă putem vorbi de un destin, el ne înfățișează pentru fiecare om în parte şi pentru cea mai intimă dintre fibrele lui ca istorie...

De la nimicirea unor părți din umanitate de către altele care s-au crezut şi se cred predestinate pentru o asemenea brutală «însănătoşire» a stării de lucruri, prin generalizarea aceloraşi obiective partizane a apărut posibilitatea reală ca dis-trugerea celuilalt să se întoarcă şi asupra distrugătorului, sfîrşind într-o exter-minare globală. Nu e de mirare că în aceste împrejurări notele sumbre şi din ce în ce mai sumbre şi-au pus amprenta pe multe dintre operele gînditorilor sau creato-rilor de artă, iar fantazările lor au fost adesea adeverite printr-o bruscă întunecare a orizontului social".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
Paul VALÉRY – Probleme de poezie 2

Ovidiana – 2000
Ovidiu DRIMBA – Doar propria-mi durere inspiră al meu cânt (II) 3

Bucureștii de altădată

Henri STHAL – Bucureştenbad 7

Arhive bucureștene
Georgeta FILITTI – Arion (I) 9

Patrimoniu 11

Centenar ION VLASIU 12

Istoria cărții

LUCREȚIU – *Poemul Naturii* 14

Autografe contemporane

Ursula ŞCHIOPU – La marginea timpului care-şi caută umbra 16

Meridian biblioteconomic

Sergiu GĂBUREAC – Raport Madrid '08 18
EBLIDA – Accesul liber la informație 23
Competențele profesioniştilor informației: transferul instrumentelor de evaluare către țările din estul Europei 25

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București
Zilele Culturii Portugheze 26
Pelerinul inimii 26

Robert D. STUEART – Bibliotecile virtuale: viitorul comunicării academice 27

Orizonturi
Ediția a XVI-a jubiliară a „Zilelor Ghibu" la Chişinău 31
Ion CONSTANTIN – Mărturii inedite privind avatarurile arhivei şi bibliotecii Ghibu în timpul regimului comunist 32

Catalog 36

Repere
Gabriela TOMA – „Acasă", „Pro Saeculum", „Astra blăjeană" 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI
Inventar Nr. 34130

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Probleme de poezie

Paul VALÉRY

În ultimii patruzeci și cinci de ani, am văzut Poezia suferind numeroase modificări, fiind supusă la experiențe de o diversitate extremă, încercînd căi cu totul necunoscute, revenind uneori la anumite tradiții; participînd, prin urmare, la fluctuațiile bruște și la regimul de noutate frecventă care par a fi caracteristice lumii actuale. Bogăția și fragilitatea combinărilor, instabilitatea gusturilor și mutațiile rapide ale valorilor; în sfîrșit, credința în extreme și dispariția durabilului sînt trăsăturile acestui timp – trăsături care ar fi și mai sensibile, dacă nu ar răspunde tocmai înseși sensibilității noastre, pe cale de a deveni și mai obtuză...

Sînt de acord să nu se facă atîta caz de literatură, în general, și de poezie, în special. Frumusețea este o problemă personală; impresia că o recunoști și o resimți într-o anume clipă este un accident mai mult sau mai puțin frecvent de-a lungul unei existențe, ca și durerea ori voluptatea; dar încă și mai accidental. Nu sîntem niciodată siguri că un anumit obiect ne seduce; nici că plăcîndu-ne (sau displăcîndu-ne) o dată, ne va plăcea (sau displăcea) și altă dată. Această incertitudine, care dejoacă toate calculele și precauțiile, care permite orice fel de combinații între opere și indivizi – toate rebuturile și toate idolatriile – face ca destinele scrierilor să participe la capriciile, la pasiunile și variațiile oricărei persoane. Știm dacă cineva gustă cu adevărat cutare poem după faptul că vorbește despre el ca despre o afecțiune personală, – dacă vorbește. Am cunoscut oameni atît de geloși pentru lucrul pe care-l admirau nebunește, încît suferea nespus de mult că și alții iubesc sau știu numai de existența acelui lucru, considerînd dragostea lor pierdută din moment ce o împărțeau. Le plăcea mai mult să ascundă decît să răspîndească acele cărți preferate, și le tratau (în detrimentul gloriei generale a autorilor, dar în avantajul cultului lor), asemenea soților înțelepți din Orient care își învăluie nevestele într-o taină...

Cît este de surprinzător, – îmi mai spune spiritul meu de simplitate, – că o epocă precum a noastră, care te împinge incredibil de mult spre uzină, șantier, în arenă, spre laborator sau birouri, care te îndeamnă spre disecarea muncii, economia și eficacitatea actelor, puritatea operațiilor, respinge, în arte, avantajele experienței dobîndite, refuză să invoce altceva decît improvizația, flacăra cerească, recurgerea la hazard sub diferite nume care te flatează!... În nici o altă epocă nu s-a înregistrat, exprimat, afirmat, și chiar proclamat mai puternic disprețul pentru ceea ce asigură perfecțiunea proprie a operelor, le atribuie prin legăturile părților unitatea și consistența formei și toate calitățile pe care încercările cele mai reușite nu le pot conferi. Dar sîntem prea subjugați clipei. Prea multe schimbări și revoluții de orice fel, prea multe transformări rapide ale gustului în dezgust și lucruri batjocorite și considerate fără preț, prea multe valori diverse, primite simultan, ne obișnuiesc să ne mulțumim cu primii termeni ai impresiilor noastre. Și, în zilele noastre, cum să te poți gîndi la durată, să speculezi în problema viitorului, să vrei *să lași moștenire*? Ni se pare zadarnic să rezistăm „timpului" și să oferim unor necunoscuți care vor trăi peste două sute de ani modele care să-i poată mișca. Găsim aproape inexplicabil că atîția oameni mari s-au gîndit la posteritate și că poate au devenit mari tocmai pentru că au făcut acest lucru. În fine, totul ni se pare atît de precar și de instabil în oricare domeniu, atît de necesar accidental, încît am ajuns să facem din accidentele senzației și ale conștiinței celei mai puțin susținute substanța a numeroase opere.

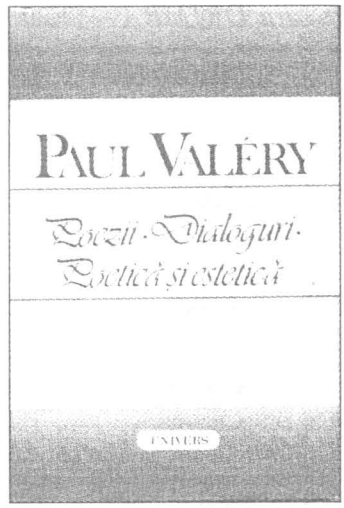

În concluzie, superstiția posterității fiind abolită; grija pentru ziua de poimîine nemaiexistînd; compoziția, economia mijloacelor, eleganța perfecțiunii devenind imperceptibile unui public mai puțin sensibil și mai naiv decît odinioară, este destul de firesc ca arta poeziei și înțelegerea acestei arte să fie afectate (ca atîtea alte lucruri), pînă acolo încît să interzică orice previziune a însuși destinului lor viitor. Soarta unei arte este legată, pe de o parte, de cea a mijloacelor sale materiale; pe de altă parte, de cea a spiritelor care pot fi interesate de destinul ei și care găsesc în ea satisfacerea unei adevărate nevoi. Pînă acum, și din cele mai adînci vremuri, lectura și scrierea erau singurele modalități de schimb și singurele procedee de muncă și de păstrare a exprimării prin limbaj. Nu mai putem răspunde de viitorul lor. Cît despre spirite, se și vede că ele sînt solicitate și seduse de atîtea atracții imediate, de atîția excitanți direcți care le oferă fără efort senzațiile cele mai intense și le reprezintă în întregime viața însăși și natura, încît ne putem îndoi că nepoții noștri vor mai găsi o cît de mică savoare în grațiile perimate ale marilor poeți, și ale oricărei poezii în general...

Ar fi ușor de întocmit o tablă a „criteriilor" spiritului antipoetic. Ea ar cuprinde lista manierelor de a trata, de a judeca și de a vorbi despre un poem, ceea ce constituie manevre exact opuse eforturilor poetului. Transferate în învățămînt, unde le întîlnim de regulă, aceste operații inutile și barbare tind să ruineze încă din copilărie simțul poetic și chiar noțiunea de plăcere pe care ar putea-o crea...

Paul Valéry, *Poezii. Dialoguri. Poetică și estetică*,
ediție îngrijită și prefațată de Ștefan Aug. Doinaș,
traduceri de Ștefan Aug. Doinaș,
Alina Ledeanu și Marius Ghica,
Editura Univers, București, 1989

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ovidiana – 2000

Doar propria-mi durere inspiră al meu cânt

(II)

Ovidiu DRIMBA

Lunile de vară – primele luni la Tomis – trecură cu triste̦i și amintiri ce-l măcinau, cu speran̦te ce se îndărătniceau să biruie mizeriile de aici. Și cu versurile.

În lunile acestea de vară, în timp ce, cu grija cu care trebuia să-și organizeze argumentele celei mai convingătoare pledoarii, scrisese lunga elegie adresată lui August (elegie ce va cuprinde întreaga carte a doua a *Cântecelor Tristeții*), Ovidiu își încredin̦ează versului toate impresiile și sentimentele. Pentru el poezia nu mai era acum, ca pe vremea *Povestirii unei iubiri* sau chiar a *Metamorfozelor*, „o desfătare, un joc neprihănit", ci lucrul cel mai personal, prietenul cel mai intim, confidentul cel mai apropiat. Poezia trebuia să-i fie și un bun avocat, acolo la Roma, dar în același timp era și convorbire cu sine însuși, salvare din deznădejde, prieten care nu o dată îl smulsese de pe pragul sinuciderii. Poate că pentru nici un alt poet grec sau roman, ca pentru el acum, poezia nu însemnase vreodată prietenie, nevoie și sprijin. Poezia îi servea acum drept pledoarie și dezvinovă̦ire; apoi, ea îi dădea oarecum sentimentul că, adresându-se prietenilor de departe, nu este singur și părăsit. Apoi, scriind, găsea și o ușurare; căci, împărtășind-o și altora, povara unei nenorociri parcă scădea la jumătate.

Binefăcătoarea prietenie a poeziei, a scrisului o simțise din plin încă în timpul drumului, pe corabie. Apoi, după ce ajunsese aici, când l-au copleșit din prima zi gânduri sinistre, istovit de greută̦ile drumului, izbit de priveliștea acestui ținut unde era alungat, urmărit mereu de imaginile locurilor și fiin̦elor dragi lăsate la Roma, regretând că sabia barbarilor traci sau valurile mării înfuriate îl cruțaseră până acum, voise de multe ori, în prada celei mai crunte deznădejdi, să-și pună capăt zilelor, implorând zeii să-i deschidă cât mai repede ușa mormântului.

Câteodată furia deznădejdii i se mai potolea, dar numai pentru a face loc unei triste̦i nesfârșite, întunecate de melancolia acelorași gânduri negre ale apropiatului sfârșit.

Abia ajuns la Tomis, Ovidiu căzu bolnav. Trupul său șubred și epuizat de călătorie suferea din pricina vânturilor scitice, a apei de băut cu gust sălciu, a locuin̦ei lipsite de confortul cu care era obișnuit, a alimenta̦iei cu totul nepotrivite pentru un bolnav. Lipsit de un medic, lipsit de o îngrijire, lipsit de prieteni, de orice mângâiere și de orice speran̦ă, gândul îl duce la iubita lui soție. Și când, cu fruntea încinsă de febră și cu vocea slabă dictează sclavului său cuvinte ce se așază curgător în șiragurile versurilor, i se pare că nu mai e singur, că îi vorbește ei:

Eu zac aicea, lânced, la marginile lumii,
Și-n mintea mea răsare tot ceea ce-am pierdut.
O, toate-mi vin în minte... Dar tu le-alungi pe toate,
Tu, dulcea jumătate a sufletului meu!

Cu tine stau de vorbă, și glasul meu te cheamă,
Nu-i zi și nu e noapte cu tine să nu fiu.

Ce n-ar fi dat să apară ea aici, într-o bună zi! I-ar reveni într-o clipă și buna dispozi̦ie, și speran̦a! Dar – asta e doar iluzie! Soarta lui este să moară departe de casă, pribeag pe ță̦rmuri neștiute... fără să aibă pe nimeni să vegheze la căpătâiul lui, să-i asculte dorin̦ele de pe urmă, să-l cheme pe nume, să-i închidă pleoapele... Fabia nu va fi aici ca să-i întârzie cu o clipă măcar, cu lacrimile ei, suflarea cea de pe urmă... Ce bine ar fi dacă o dată cu trupul s-ar stinge și sufletul! Altminteri, dacă e adevărat ceea ce propovăduia Pitagora, înseamnă că și sufletul său va rătăci de-a pururi printre umbrele sarma̦ilor de-aici... Dorin̦a sa ultimă era ca Fabia să-i aducă la Roma rămășițele pământești, ca măcar după moarte să nu mai fie un pribeag... Să le îngroape și să-i aducă obișnuitele prinoase ce se aduc morților, stropindu-i groapa cu lacrimile ei. Iar pe mormânt să pună să i se sape aceste versuri:

Sub această piatră zace Ovidiu, cântărețul
Iubirilor gingașe, răpus de-al său talent.
O. tu, ce treci pe-aice, dac-ai iubit vreodată,
Te roagă pentru dânsul: să-i fie somnul lin!

Pe urmă s-a făcut sănătos.

Dar numai trupește. Sufletește a rămas bolnav, chinuit de viața din Tomis, îndurerat de amintirile Romei, ulcerat de deznădejdi, temeri și presimțiri întunecate. Deși implicat, în definitiv, într-o uneltire politică, împăratul îi lăsase viața; dar cine știe dacă, într-o bună zi, sub imboldul neiertătoarei Livia și a lui Tiberiu, August nu va trimite în taină un ofițer cu sarcina să-l execute? Îl muncea, așadar, și gândul unei primejdii venind de departe, pe lângă gândul mizeriilor de tot felul și al primejdiilor de aici.

Timpul și-l omora mai puțin plimbându-se – căci marea aceasta veșnic furtunoasă pe care argonauții se îndârjiseră odinioară s-o înfrunte, această „mare întunecată", cum o numeau sciții de-aici, „marea ospitalieră", *Pontul Euxin*, cum dimpotrivă o botezaseră grecii, tocmai spre a atrage astfel bunăvoința zeilor mării și ai navigației – marea aceasta nu-i putea aduce nici o mângâiere. Iar chipurile tomitanilor îi păreau descurajator de străine. Își căuta uitarea în citit și în scris. Nu putea, de asemenea, să nu-și aducă aminte de prietenii săi încercați. Le adresa scrisori în versuri, dar fără să le

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

spună pe nume, ca să nu-i compromită, căci prietenia unui exilat nu le putea aduce decât neplăceri. Ar fi vrut să-i asigure că, oricât de departe s-ar găsi, îi purta tot timpul în inimă. Şi să le spună că, într-adevăr, se găsea foarte departe: aproape de marginile lumii, nu departe de Styxul ce desparte pământul de celălalt ţărm, chiar lângă gerosul pol, în cel mai depărtat ţinut locuit de suflet omenesc... Stăruia, şi mereu va stărui să le dea astfel de amănunte, cu bună ştiinţă exagerate. Şi, la urma urmei, de ce să nu exagereze? Cititorilor acestor *Cântece ale tristeţii* le putea spune orice, căci tot n-aveau întinse cunoştinţe geografice. În schimb, exagerările acestea de efect puteau face pe cititori să se înduioşeze de soarta lui şi deci să caute să-l influenţeze pe împărat, hotărându-l să-i schimbe locul exilului.

Primul prieten căruia îi adresă o scrisoare fu poetul Carus.

Nu-l cunoştea de mult pe acest autor al unei viguroase poeme epice în care celebra faptele lui Hercule, dar l-a cunoscut mai bine în nenorocire fiind. Devotamentul lui Carus l-a impresionat mult. În acele clipe grele, când alţi prieteni mai vechi îl evitau, Carus a avut curajul să stea lângă el şi să-l mângâie până când a părăsit Roma. Carus era preceptorul copiilor lui Germanicus; el, de origine modestă şi de o stare socială mijlocie, trăia acum în ilustra casă a lui Germanicus! Şi după ce îl roagă să-i vorbească lui Germanicus despre nenorocirea sa, ce îi putea spune mai bun Ovidiu decât ca, împărtăşindu-i din trista sa experienţă, să-l sfătuiască să fugă de măriri şi strălucire, de ambiţii deşarte şi de favorurile celor puternici?

Da! cine stă în umbră, mai fericit trăieşte.
Cu ce ţi-a dat ursita, cu-aceea să rămâi!
Vântrelele tu strânge-ţi şi adu-ţi tu aminte:
Pe culmile prea nalte nicicând să nu te urci!

Amintirea prieteniilor devotate îi era ca un balsam binefăcător. Îşi aducea mereu aminte de Carus. Dar pe Albinovanus Celsus cum să-l uite? Celsus îi fusese prieten vechi şi cel mai bun. O ştia toată Roma. Celsus, prieten şi cu Horaţiu, cunoscut în cercurile literare, scrisese şi o poemă în care preamărise victoriile lui August împotriva rivalilor săi. Nu prea avea el talent, dar era un suflet nobil. Şi amintindu-şi de sinceritatea lui dintotdeauna, Ovidiu regreta că o singură dată nu fusese sincer cu el, atunci când nu-i împărtăşise motivul pentru care fusese exilat. Desigur că n-ar fi acum aici, căci sfatul lui l-ar fi scăpat de fatala imprudenţă. Căci fapta pentru care a fost pedepsit a fost o imprudenţă, a fost „greşeală" – cum o numea el acum – iar nu crimă! Ce bine ar fi să-i poată da măcar acum o mână de ajutor, ca împăratul să-i schimbe locul exilului...

Într-una din aceste zile pustii îşi aduse aminte şi de Perilla, poeta, pe atunci tânără, care venea să-i citească versurile ei, de savantă inspiraţie erotică; el o asculta şi i le mai îndrepta când era cazul. Perilla era un temperament pasional, avea talent şi candoarea unui suflet ales. Apoi, îi citea şi el versuri de ale lui. Ce frumoase clipe de comuniune spirituală într-ale poeziei! Parcă le retrăia acum, când îi adresa aceste versuri şi o întreba dacă mai scrie, dacă îi mai arde în piept văpaia poeziei: o sfătuia să-şi închine mai departe viaţa muzelor, căci celui dăruit de muze arta îi creează un paradis din care nimeni nu-l poate alunga vreodată. Când eşti dăruit cu harul talentului şi cu nobila pasiune a artei înseamnă că eşti dăruit cu un bun pe care nici trecerea anilor nu ţi-l poate răpi.

... Obrazul tău cel rumen s-o ofili cu vremea
Şi fruntea ta de astăzi va fi zbârcită mâini.
Şi râs de-a ta frumuseţe-şi va face bătrâneţea.
Ce vine fără zgomot cu pasul ei domol...

Când ai talent şi pasiunea artei poţi dispreţui şi averea, căci soarta este schimbătoare, bunurile pe care ţi le dă azi, mâine ţi le poate lua înapoi... Perilla să nu uite însă că:

Tot bunul nostru piere,
Afară de-ale minţii comori şi de talent!

Era singura consolare a poetului exilat – alături de amintirea caldă a prietenilor, alături de evadarea din realitate pe care i-o oferea poezia: încrederea în comorile minţii, ale artei şi ale talentului! Rămas fără patrie, fără cămin, fără prieteni, despuiat de toate bunurile acestea, August n-a putut însă să-l despoaie de tovărăşia talentului şi de bucuria artei. Opera dă artistului nemurirea şi gloria, cum spunea şi Horaţiu – gloria pe care nimeni nu i-o poate lua:

Cu sabia cea cruntă să mi se ieie viaţa,
Şi totuşi a mea faimă prin veacuri va trăi!

Dar mângâierile acestui fel de convorbiri cu prietenii au fost şi ele de scurtă durată.

Zilele de toamnă târzie – prima sa toamnă la Tomis – zilele mohorâte şi friguroase de toamnă l-au silit să stea mai mult în casă. Copleşit de singurătate şi de urât, gândul îi zbura mereu la Roma. Ce n-ar fi dat să poată zbura ca gândul şi el! Apoi iarăşi scrise o scrisoare, o elegie pe care poate că totuşi vor cădea ochii lui August, şi împăratul se va îndura poate să-i schimbe locul exilului... De mai bine de o jumătate de an de când lâncezea aici, slăbea văzând cu ochii. Nimic nu-i pria. Chinuit de nopţile lungi de insomnie, slăbit din pricina mâncării ce parcă n-avea nici un gust, în câteva luni se făcuse numai piele şi oase. Şi mereu se întreba: oare locul de aici să fie cauza tainicei lâncezeli care îi măcina puterile trupului? Sau poate că trupu-i şubred se molipsise de boala deznădejdii ce-i otrăvea sufletul? Căci:

La suflet nu-s mai teafăr decât la trup: şi unul
Şi celălalt mi-i bolnav, şi sufăr îndoit!

Şi iarăşi îl prindea un negru dor de moarte, şi iarăşi regreta că August îl pedepsise numai cu exilul, şi nu cu sabia – şi iarăşi îi cerea să-i schimbe măcar locul surghiunului...

Mai ales că se apropia iarna, barbara iarnă din Sciţia Mică, din *„ţara foametei, a spaimei şi-a gerului cumplit"*...

Prima iarnă pe care a petrecut-o la Tomis a fost într-adevăr cumplită.

În casa poetului era aproape tot atât de frig ca afară. Viscolul pătrundea printre scândurile uşii şi ale obloanelor de la ferestre. Fumul focului din cămin se răspândea în casă, iar cuptorul portativ cu jeratic nu izbutea să încălzească încăperea. Cuptorul era alături de patul în care, îmbrăcat într-o şubă, poetul rămânea şi în timpul zilei, privind în gol sau încercând să scrie, câtă vreme degetele nu îi îngheţau pe stilet.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Afară, priveliștea era măreață în grozăvia ei și, descriind-o, trebuia să-l impresioneze cel puțin tot atât de puternic pe cititorul din Roma cum îl impresionase și pe poetul care o zugrăvea în versuri. Crivățul, urlând sălbatic, îngheța stratul gros de zăpadă, și era atât de furios în goana lui turbată de-a lungul stepei încât dobora turnurile mai înalte și smulgea acoperișurile caselor. În ulcioare și în amfore vinul, împietrit de ger, lua forma vasului. Râurile înghețară până în adânc, încât oamenii trebuiră să facă copci din care să-și scoată apa de băut. Istrul însuși înghețată atât de tare încât caii și carele cu boi îl străbăteau tot atât de sigur ca și cum ar fi mers pe uscat. Cine ar fi crezut însă că gerul putea încremeni și albastrele talazuri ale mării? Încătușate sub carapacea de gheață groasă, apele mării nu mai îngăduiau peștilor să zburde, corăbiile rămâneau înțepenite printre sloiuri, și crivățul nu mai putea stârni vreun val pe întinsul mării. Pe un astfel de timp băștinașii geți, cu barba și mustățile albe de promoroacă, cu țurțuri de gheață zuruindu-le în plete, umblau îmbrăcați în ițari groși de lână, în spate cu un cojoc mițos de oaie și cu o căciulă mare trasă pe ochi, încât înfățișarea lor sălbatică înspăimânta.

Dar ceea ce era mai îngrozitor decât viscolul și gerul era năvălirea triburilor nomade, jaful, pustiirea și moartea pe care o lăsau în urma lor. Călări pe caii lor mici și iuți, nomazii goneau din toate părțile, năpustindu-se mai ales asupra orașelor negustorilor greci de pe țărmul Pontului. Erau bastarni din miazănoapte, erau triburi sarmatice de iazigi, erau cohli, erau triburi trace de beși, din miazăzi, de la poalele munților Haemus, nomazi dintre cei ce nu se stabiliseră încă în Sciția...

Îndată ce se-așterne câmpia cea de gheață,
Barbarii dau năvală pe caii lor cei iuți,
Săgețile lor zboară departe, pân 'departe,
Și toată-mprejurimea călări o pustiesc.
Fug oamenii! De țarini nu-i nimeni să mai vadă.
A barbarului pradă e-al omului avut, –
Nimica toată: carul ce scârțâie, vreo vită,
Și toată-agoniseala sărmanului plugar!
Cu brațele legate duși unii în robie,
Își mai aruncă ochii spre casa lor în van.
Iar alții cad, sărmanii, căci îi străpung îndată
Săgeți încârligate și unse cu venin.
Tot ce nu pot să ieie cu dânșii, dau pieirii,
Și focul dușman arde colibele pustii.
Aici și-n timp de pace războiul te-ngrozește
Și nimenea nu trage o brazdă pe ogor.
Îl vezi sau nu pe dușman, de dânsul tot ți-e teamă.
Pământurile toate paragină rămân...

Era cumplită iarna la Tomis; dar tabloul zugrăvit era desigur și exagerat, spre a arăta celor de la Roma în culori cât mai tari mizeria în care îi era dat să trăiască. Urmărea doar să atragă compătimirea cititorilor, nu să facă descriere exactă de geograf! Exagera – dar nu mult. Astfel: zăpada era adunată de crivăț în troiene cum cei din Roma nu văzuseră niciodată, deși nu rămânea netopită de pe un an pe altul; multe pământuri rămâneau nelucrate, deși nu toate erau lăsate în paragină; negustorii tomitani aduceau vin din insulele grecești, cu toate că și prin împrejurimile Tomisului se cultiva vița de vie; iar poame, e adevărat că nu se aflau aici ca în Italia – totuși, măcar zarzăre, prune, pere, cireșe, mere, se mai făceau, chiar dacă soiul lor era mai pipernicit.

Exagera în tabloul zugrăvit, dar exagera puțin: iarna la Tomis era cumplită!

După lungile luni de iarnă ce parcă nu se mai terminau, primele adieri ale zefirului îi aduseră speranțe și mai ales nostalgii.

Primăvara, cu prilejul unor sărbători, aveau loc și la Tomis serbări, petreceri, jocuri – cum era de pildă spre sfârșitul lunii mai, *Rosalia*, ziua trandafirilor, sărbătoarea primăverii, cea mai importantă din viața agricultorilor traci. Totuși, un tablou al unei primăveri tomitane nu putea zugrăvi în versurile lui: singurul anotimp care îl interesa era iarna, pentru că nimic nu-i putea simboliza mai bine destinul și starea sufletească decât aspra iarnă scitică. Și apoi, aici primăvara era monotonă și cenușie, iar amintirea celei din Roma îi strecura în suflet tristeți. Acolo, oamenii și întreaga natură trăiau bucuria unei vieți noi: toporași și rândunele, grâul abia încolțit și mugurii viței de vie, copiii culegând flori și tinerii călărind pe Câmpul lui Marte sau jucând tot felul de jocuri, teatrele care se deschid acum și circurile ce vuiesc de lume... Pe când aici, tot ceea ce aștepta să-i aducă primăvara era o veste din patrie. Nu primise încă nimic: până să ajungă acolo o scrisoare a unui simplu particular și să vină răspunsul – trebuia cam un an! Ovidiu aștepta să se deschidă navigația, să înceapă să sosească și aici corăbii. De obicei în micul port tomitan veneau vase numai din celelalte porturi pontice, rareori se încumeta vreunul să vină de-a dreptul din Grecia, și mai rar încă din Italia. Dar – să vină de oriunde, numai să-i aducă vești din patrie! Să afle despre victoriile romane asupra neamurilor germanice, din nou supuse și prădate, despre victoriile lui Tiberiu care de aproape patru ani se străduia să înăbușe răscoalele din Panonia, Iliria și Dalmația.

Într-adevăr, primi în curând o veste de acasă, dar o veste proastă. Află că, la Roma, oratorul destul de cunoscut Cassius Severus, cel care scria pamflete împotriva lui, defăimându-i viața particulară și scrierile, acuzându-l că ar fi uneltit contra imperiului și în felul acesta căutând să facă să i se schimbe pedeapsa de relegare în exil, să i se ia deci drepturile civice și să i se confișteze averea – pe care probabil că voia să pună el mâna!

Vestea aceasta îl revoltă adânc. Lovitura era de o brutalitate la care se aștepta cu atât mai puțin cu cât știa că el nu făcuse vreun rău, nici lui Severus, nici altcuiva. Nici cu fapta, nici cu vorba. Și nici cu scrisul:

În stihuri mușcătoare eu n-am hulit pe nimeni,
Pe nimenea în versuri eu nu l-am vinuit.
Fugit-am totdeauna de glumele amare:
O vorbă-nveninată în scrisu-mi nu găsești!

Lovitura era cu atât mai dură cu cât el se afla acum în cea mai grea situație aici, și nici nu avea cum să se apere. Cum putea să-i răspundă acestui mișel cu suflet negru și limbă înveninată, altfel decât printr-o scrisoare în versuri pe care să o citească cei din Roma? *Legea celor Douăsprezece Table* îl oprea să-i spună pe nume, – dar cum merita să fie numit altfel decât mișel cu inima de piatră, zămislit din stâncă dură și alăptat de o fiară? Cum putea să profite cu atâta cinism de nenorocirea unui biet om surghiunit într-un ținut atât de barbar?

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

... Cu barbarii de-aice nu pot să intru-n vorbă.
E plin de groază locul, de toate mă-nfior.
Ca cerbul peste care dau urșii pe la munte,
Ca mielul de o haită de lupi înconjurat,
Și eu, încins aice de ginți războitoare,
Mă tem în orice clipă de-un dușman înarmat.
Azi nu mai am soție, nici țară, nici prieteni!...
... Ce-am fost nu mai sunt astăzi! De ce să calci o umbră?
De ce s-arunci, sărmane, cu pietre într-un mort?

În această stare sufletească, otrăvită de revoltă și dezgust contra răutății omenești l-a găsit ziua de douăzeci martie a anului 10. Era ziua lui de naștere. Împlinea cincizeci și doi de ani și aproape un an de când era aici! Mai bine nu s-ar fi născut! Sau măcar de i s-ar fi terminat firul vieții când a fost silit să părăsească Roma! Potrivit obiceiului, azi ar fi trebuit să îmbrace vesmânt alb de sărbătoare, să dea cinstire zeiței ce-i ocrotise nașterea, aducându-i ca jertfă o turtă cu miere și cununi de flori pe altarul fumegând de prinosul tămâiei! Dar acum nu mai putea avea nici un motiv să se bucure de astfel de aniversări: un altar îndoliat, un rug de incinerare și jalea chiparoșilor era tot ce i se mai cuvenea lui, cât timp stătea aruncat aici, la marginile lumii!

Aștepta acum ocazia să trimită „scrisorile" la Roma. Scrisorile în care închisese amarul vieții unui an greu de surghiun, în care îngropase ceasuri de vorbă purtate în nopțile lungi de iarnă tomitană cu sine însuși și cu ființele iubite rămase la Roma. Scrisori în care îngropase la un loc deznădejdi și speranțe...

Scrisorile aveau haina versului și forma elegiei; dar el le socotea niște fleacuri, niște nimicuri, singurele versuri pe care le putea scrie aici, în aceste condiții grele, lipsit de tihnă, de confort, de cărți și de prieteni cărora să le citească. Totuși, așa cum erau, le va trimite vechiului său prieten întru ale poeziei și admirator al poeților elegiaci de școală nouă, lui Brutus. Îi adresă și lui, ca încheiere, o elegie, rugându-l să ia sub ocrotirea sa și această carte; să o dea copiștilor spre multiplicare, să o răspândească printre vechii săi cititori – nu să o dea bibliotecilor, căci de când fusese surghiunit, toate operele lui fuseseră scoase din bibliotecile publice. Iar lumea, când va citi această carte – încă un orfan pe care poetul îl încredința grijii prietenului său devotat Brutus! – să țină socoteala că locul barbar unde a fost scrisă l-a făcut să se exprime greu în propria lui limbă, iar suferința exilului i-a secat talentul. Dar:

Oricum e cartea asta, să fii cu-ngăduință,
Să te gândești la soarta-mi cea tristă și s-o ierți!

Peste câteva zile mai scrise o elegie ce urma să stea în fruntea cărții – să-i vorbească cititorului în numele cărții, să i-o prezinte.

Să-l asigure că, spre deosebire de cărțile ușuratice din tinerețea poetului, ea nu aducea acum decât tristețea unui surghiunit, icoana unei vieți amare, un vers care șchiopătează, o limbă ce poate că nu sună bine latinește... Ajunsă la Roma, cartea va străbate binecunoscutele străzi ale orașului, va urca colina Palatinului, va trece prin fața palatului lui August... Cu ochii închipuirii poetul îi urmărea drumul. Ajunsă în porticul templului lui Apollo de pe Palatin, acolo unde se afla vestita bibliotecă întemeiată de August, custodele o va alunga, așa cum alungase din rafturi și pe surorile ei, operele celelalte ale poetului exilat! Nu-i va fi îngăduit să intre nici în biblioteca din porticul Octaviei, de lângă teatrul lui Marcellus, și nici în atriul Templului libertății, unde Asinius Pollio deschisese cea dintâi bibliotecă publică... Nu numai nefericitul poet a fost exilat, ci și odraslele talentului său! Așa că, dacă nu putea găsi adăpost în bibliotecile publice, nu-i mai rămânea pribegei cărți decât să ceară sălaș în casele cititorilor...

Apoi Ovidiu luă cele patrusprezece foi de papirus pe care își transcrisese elegiile, le lipi cap la cap într-o singură fâșie lungă, pe care o înfășură în jurul unui sul de lemn fixat de marginea ultimei foi; și, înainte de a pune ruloul manuscrisului în tocul ce urma să-l apere în timpul lungii călătorii, pe eticheta de pergament legată de un capăt al sulului scrise cu litere mari:

CÂNTECELE TRISTEȚII. CARTEA A TREIA.

Ovidiu Drimba, *Ovidiu: Marele exilat de la Tomis*,
ediție definitivă, prefață de Tudor Vianu,
Editura Saeculum I.O.,
București, 2001

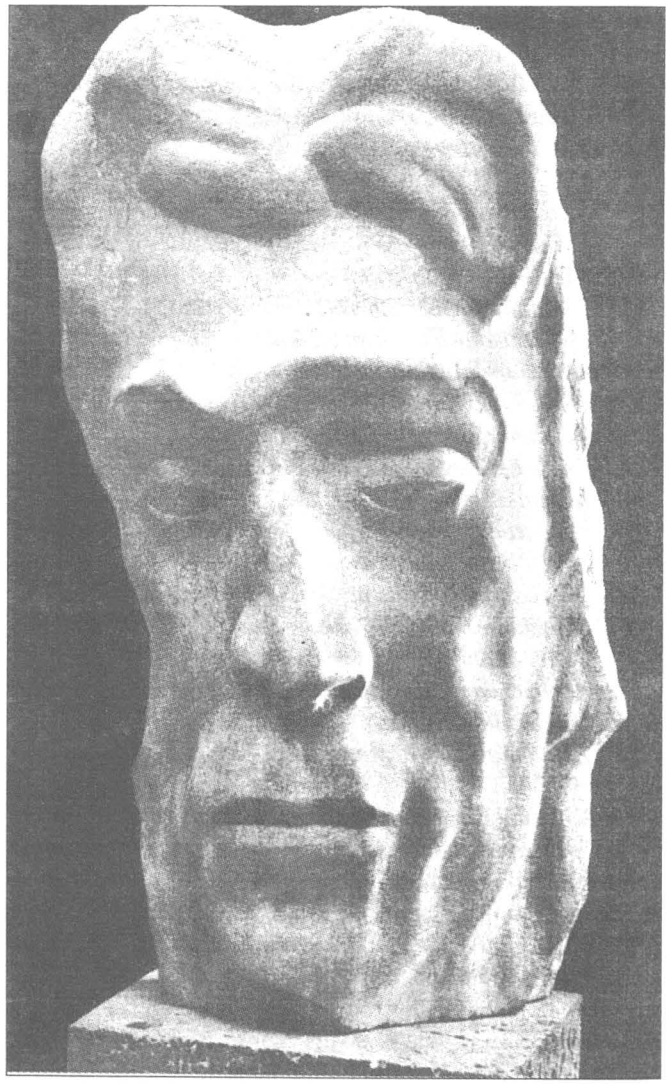

Masca geniului

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Bucureștenbad

Henri STHAL

Cum poți deosebi pe dată, în Capitală, pe un provincial de un bucureștean? Foarte ușor: cel dintâi privește tot pe sus, pe la mansardele caselor și merge încet, plictisit, căscând gura cu ceasurile în fața „monumentelor": Palatul Poștelor, Casa de Depuneri, Palatul Regal, Ateneul, ori în fața vitrinelor magazinelor din Calea Victoriei; cel de-al doilea aleargă grăbit după afaceri; la Casa de Depuneri se uită doar ca să vadă cât e ceasul, iar la mansarde când o avea nenorocul să-i cadă un ghiveci de flori în cap, ori să i se scuture pe haine un covoraș de vreo slujnicuță obraznică.

Cunoscând că acestea, pe lângă îmbrăcămintea fără gust, sunt semnele caracteristice după care recunoști la sigur pe provincial, îi va fi foarte ușor bucureșteanului get-beget, care n-a putut pleca în vilegiatură, să se transforme pentru o zi în provincial și să aibă iluzia aproape completă a unei plimbări prin locuri străine. Rețeta, foarte simplă, e următoarea: scoate cu respect din naftalină redingota cu care te-ai prezentat ca ginerică în fața ofițerului de stare civilă, ia jobenul din aceeași epocă, silește-ți nevasta, soacra, domnișoara, odrasla masculină care va transmite numele de Popescu sau Ionescu posterității, să se îmbrace cu toții în relicve de familie uitate prin cufere; pune, de vrei, ca să ții la modă, hârtie albastră la geamurile casei și, încuind poarta domiciliului conjugal, urcă-te în tramvai cu toată mehala. Să nu-ți fie frică că o să te cunoască cineva, căci toți prietenii tăi sunt duși în vilegiatură ori stau ascunși în casă; poți însă, ca extremă precauție, să-ți pui ochelari albaștri pe nas.

Ca iluzia să fie mai completă, poți în loc să te urci direct în tramvai, să pleci la Gara de Nord, și de acolo cu trenul (35 de bani clasa a III-a) să mergi până la Gara Dealu-Spirei, luând apoi tramvaiul Oppler sau Dudești.

Cam la vreo sută de metri înainte de a ajunge în Calea Victoriei, coboară-te din tramvai cu familia, închide ochii și mergi așa, orbește, drept înainte până ți-o da unu' un ghiont și s-o răsti la tine, zicând mâniat: „Da ce, musiu, ești chior?". În acel moment deschide ochii, zi-i frumos: „Pardon", și profită de ocazie ca să întrebi, cu un surâs grațios: „Mă rog, Calea Victoriei, dacă nu vă supărați?".

Odată ajuns în artera principală a Capitalei, interdicție absolută de a privi aiurea decât țintă la mansarde. Atunci, tu, bucureșteanule, care ai fi în stare, fără greș, pe nerăsuflate, să înșiri magazinele din Calea Victoriei pe rând: „Pepinierele Statului, Apostoleanu, Melik, Karnbach, Socaciu, Gloria, Fine de Secol, Constantinescu, etc.", o să faci ochii mari, constatând, de pildă, pentru întâia oară în viața ta, că magazinul „Universel" stă jumătate într-o casă cu două etaje și jumătate într-una cu patru și că sus, la mansardele cu balconaș mititel, sunt leandrii frumoși; că balconul de la etajul al II-lea, deasupra căruia, ca ornament de ghips, stă lipită de părete o cocoană cu „droit devant" și fără picioare, este cu totul stricat de apa scursă de la un burlan spart; o să te miri văzând că vis-à-vis de Socec, deasupra farmaciei, pe al treilea etaj, e o turelă păstrată, păzită de două statui prea mici (Comerțul și Industria!), ce stau zgribulite de parcă le-ar veni amețeală de sus ce sunt, și că porumbei își vorbesc de dragoste zburând mereu în jurul lor; o să constați că ceasornicul Casei de Depuneri, cel cu acele *secesion* prea scurte, și neluminat seara, e proptit între două statui: un Mercur și o cocoană în „négligé" care ține în brațe... un stup de albine! Noroc că e de piatră reprezentanta sexului nervos! O să constați că la Poșta cu mapamonduri înstelate pe acoperiș, stau d-ăia de piatră, aproape goli, gata să-ți zvârle în cap ba un ciocan monstru, ba o roată dințată etc. Și tot astfel, la fiecare pas, pe Calea Victoriei cea îngustă, șerpuită și atrăgătoare de mahalagii, pe Bulevardul drept, cu case puține, ce se pierde la orizont, înspre Cotroceni cu feerică perspectivă, seara mai ales când soarele apuse dincolo de mormântul singurului copil al întâiului nostru Rege; pe vechea stradă de negoț a Lipscanilor, azi cu clădiri pedante, pretutindeni, pe străzile pe care treceai zilnic, grăbit, o să vezi, pentru întâia oară, o nesfârșită colecție de statui de ghips, reprezentând mereu până la plictisire „comerțul și industria"; o să vezi case mici pe care le credeai mari ori viceversa, și o sumedenie de lucruri curioase de care habar n-aveai pe vremea când nu erai în vilegiatură în propriul tău oraș.

Când vei fi căpătat cârcei la gât tot privind pe sus treci *pe trotuarul din stânga* al Căii Victoriei și privește vitrinele magazinelor. Deoarece moda este ca bucureștenii să se plimbe doar pe trotuarul din dreapta, toate vitrinele din stânga o să-ți pară noi și interesante.

Dat fiind că provincialul este un om foarte pudic mai ales când vine cu nevasta și soacra la București –, să nu te oprești la ferestrele librăriei Alcalay, pentru că două din vitrinele magazinului onorabilului ex-anticar se alcătuiesc exclusiv din cărți franțuzești, cu titluri și ilustrațiuni cam prea sugestive: *„La Virginité"*, *„L 'Avortement"*, *„L'Hermaphroditisme"*, *„La Hardenorastie"*, *„La..."*, *„La..."*, *„La..."* (d. procuror ar putea să confiște „Neamul Românesc" dacă ne-am permite a reproduce toate titlurile instructivelor cărți); ori încă, cu poze: *„Le moine incestueux"*, *„Le Capucin enflammé"*, *„Le basfond du crime et de la prostitution"*, *„L'Amour, les Baisers"*, *„Amours et aventures de Jacques Casanova"*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

etc. (vitrina din luna Iulie 1909). Cât despre cea de a treia vitrină, rezervată exclusiv cărților românești, e și ea alcătuită din cărți atrăgătoare ca titlu și ilustrații; așa, ca un încadrament de jur împrejur, e cartea: *„Peștii Capitalei și peștii din provincie"*; s-a presărat apoi cu gust: *„Cum se trișează la cărți"*, *„Letopisețiii"* d-lui Mille, traducerea *„Viețiii de Boem"* a lui Murger, cu o ilustrație pe copertă indicând României cum se dantează cancanul, *„Nantas"* și alte traduceri din Zola, apărute în „Biblioteca pentru toți", creată, cu gând cinstit filoromânesc, de bietul neamț O. Müller, care s-a ruinat cu dânsa. Restul vitrinei e compus din cărți de medicină și drept, specialitatea casei.

Tot astfel nu e bine să te oprești, provincialule pudic, la *„Magazinul general de Berlin"* (Meyer & Stern), pentru că, deși peste drum de Poliție, prea sunt numeroase aici ilustratele și bibelourile *„picante, dar nu indecente"*, cum grăiesc afișele teatrului de cinematograf ale bravului *„Demonstrator Kuppermann"*, care, împreună cu d. E. Fague, apreciatul autor al localizărilor *„Șekspir-Bey, Nasturele lui Spritz"* etc., amuzează, vara, publicul bucureștean.

Când o să înceapă să caște, pe rând și apoi în cor, membrii familiei, când o începe să spună soacră-ta că „o să plouă pentru că o dor bătăturile", ori când o începe să ofteze tare blajina ta nevastă și o să o laude mă-sa, atunci dă dovadă, Popescule, că ești un fin psiholog, și readu surâsul pe buzele tuturor intrând în cofetărie. Îndoapă acolo progenitura masculină cu prăjituri, dă cocoanei și domnișoarei Popescu *„Caffé Glassée"*, soacrei înghețată cu vanilie, iar tu bea zdravăn bere caldă: *„Früschopfen!"*.

Deoarece plăcerea vilegiaturii nu e completă fără o serioasă deranjare de stomac, luați masa la unul din marile restaurante ale Capitalei (20 de bani mititelu'), vizitate mai rar de raziile sanitare, și apoi, trage la Otel Londra, Avram sau Bellavista, fără însă a te da drept deputat bulgar, ca să nu fii devalizat, cum s-a făcut obiceiul, și trage-i un pui de somn, dacă ți-o fi Zacherlin-ul de bună calitate.

Pe la cinci pornește-o iar să vezi monumentele: „Palatul Poștelor, Casa de Depuneri, palatul Regal, Ateneul, Caru cu Bere", mergi, de vrei, cu „taximetru" la șosea, dar să nu ți se abată să vrei să vizitezi biserici sub pretext că ele îți vorbesc mai mult de trecutul orașului, de vremurile de durere, credință, artă și mărire! Așa ceva nu face studentul bucureștean, dar încă provincialul vilegiaturist! Ce-ți pasă ție, provincial venit în Capitală ca să petreci, că biserica Colței, a Spătarului Mihai Cantacuzino, cu stâlpii ei delicați, cu poarta frumos sculptată, cu delicatele cizelări din jurul ferestrelor lungi și înguste, este cea mai drăgălașă biserică a Capitalei; ce-ți pasă că pe dealul Mihai-Vodă, obârșia orașului, e poate cea mai veche biserică a Capitalei, că în jurul mănăstirii bogate, restaurată de Mihai-Vodă Viteazul, își făcuse gloriosul Voievod cetate domnească, că se vede și astăzi în picioare o întreagă aripă a străvechii clădiri cu imense ziduri groase de cărămidă înnegrită și roasă de secole; ce-ți pasă că sfânta zidire de apărare și evlavie renaște astăzi după o lungă, vinovată nepăsare, albă, curată, primitoare, sub o restaurare pioasă și românească, pentru a păstra cu pietate comoara Arhivelor Țării; ce-ți pasă că în jurul dealului glorios, urcându-l, înăbușindu-l, s-au pripășit cu sutele, ca ciuperci diforme, clădiri meschine, urâte sau pedante, pe care ai vrea să poți într-o clipită de furtună să le dobori pe toate, ca să rămână singură în vârf de deal, în mijlocul grădinilor, albă ca o vedenie curată a trecutului, clădirea sfântă în vederea întregului oraș modern răsărit dintr-însa și închinându-i-se; ce-ți pasă că biserica Radu-Vodă, unde nu îndrăznești să calci, de teamă să nu tulburi osemintele ce dorm de secole sub pietrele grele de morminte ce slujesc aici de pardoseală, a fost pe vremea lui Sinan-Pașa prefăcută în geamie, că marele potrivnic al lui Mihai-Vodă Viteazul făcuse aici, pe deal, o cetate, de mulți pomenită, că se văd încă rămășițele cetății turcești ale învinsului de la Călugăreni; mai degrabă se duce un provincial ce se respectă, peste drum, la Morgă, să vadă rânjind în frigorifere cadavrele verzi ale sinucișilor din stația B. M.; mergând apoi la Caru' cu Bere și bând, până la îndobitocire, halbă după halbă!

De aceea, tu, bucureșteanule, transformat pentru o zi în provincial sadea, după ce o izbuti cucoana să te scoată din berărie, plimbă-te iar pe Calea Victoriei, și, când te-i plictisi de o să-ți vină să zbieri tot rătăcind fără rost, când o să simți că se apropie momentul să-ți scoți năcazul pe capul nevestei, al copiilor, al soacrei, du-te iar la restaurant, alegând unul care să fie în apropierea unei secții ori al cărui patron îl știi prieten cu comisarul, de-ți strică complet stomacul, și spre a încheia cum se cuvine petrecerea, du seara progenitura ta să vadă artiștii „Teatrului Național" în „Popescu petrece". Spectacolul, deși de vară, nu trebuie să fie prea decoltat, de vreme ce merg acolo magistrați, profesori, preoți chiar; și apoi, chiar de ar fi subînțelesurile cam tari, să nu-ți pese pentru domnișoara d-tale, căci, vorba Franțuzului: „ori nu va pricepe, și atunci le poate auzi fără pericol; ori le pricepe, și atunci degeaba i le-ai ascunde!"

Henri Stahl, *Bucureștii ce se duc*,
ediția a III-a, Editura Dominor, București, 2002

Mama cu gemenii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Arion
(I)

Georgeta FILITTI

În orașul ale cărui nume istorice dispar dramatic din neglijență, distrugere intenționată ori sistematizări nesfârșite s-au păstrat, ca prin minune, câteva case somptuoase din *la belle époque*. Între ele trei au aparținut familiei Arion și salvarea lor s-a datorat închirierii lor, după naționalizare, unor ambasade. Dar Arionii nu rămân în memoria bucureștenilor doar prin locuințele lor ori prin mahalaua Arionoaiei de la poalele Dealului Spirii (azi dispărută) ci și printr-o prețioasă arhivă.

O copie integrală se află în posesia noastră.

Strângerea ei a început-o diplomatul Radu Scarlat Arion (1904 – 1991) și a continuat-o fiul acestuia, inginerul Constantin Arion (1935 – 2002). Faptul că cei doi nu erau specialiști a constituit un avantaj; temători să nu piardă ceva, au strâns nu numai acte propriu-zise ale familiei, în special de stare civilă, ceea ce permite întocmirea unor arbori genealogici completi pe aproape 300 de ani, dar și ample referiri la neam ori la familiile înrudite găsite în lucrările altora. Apar așa pagini întregi din memorialistica lui Constantin Argetoianu (la care se referă în câteva rânduri) despre diplomatul Miță Arion ori mulțime de informații despre Brâncoveni, datorită căsătoriei unei fete Arion cu un bărbat din această familie. În fine, sesiuni parlamentare unde e pomenit vreun Arion. Dincolo însă de aceste adaosuri parazite rămâne documentația abundentă despre una din familiile pline de dinamism ale țării noastre.

Radu Sc. Arion își motivează astfel începutul cercetărilor privind istoria familiei sale: „Iubindu-mi părinții, familia și neamul și în dorința de a înfige cât mai adânc în timp și în spațiu rădăcinile trecutului pentru a putea simți mai bine viața celor ce au fost ai mei în trecut – viață trăită care a plămădit viața mea – și astfel a mă lega încă mai mult de țara mea care mi-e atât de dragă, m-am străduit a cerceta, măcar în parte, documente vechi cu privire la familia mea, registre bisericești și de stare civilă, cele ce s-au scris despre Arioni. Am căutat să văd, să simt urmele lor, am cerut bătrânilor să-mi spuie cele ce știau, m-am gândit la morții mei și i-am lăsat să vorbească sufletului meu".

Vărul său Dinu (1884 – 1966) credea că numele Arion e de origine celtică, *arior*, existent și azi în unele localități din Franța de nord. Potrivit unei legende grecești, Arion a fost un poet din sec. VII în. de Chr., aruncat în mare de pirați pe când se întorcea din Sicilia. A scăpat însă cu viață datorită cântecelor sale și dus la țărm pe spinarea unui delfin... Există și o stea cu acest nume, ca și o varietate de melci. În fine, în Spania e atestată familia ducală d'Arion, iar la Paris practica, pe la 1935, un medic publicist cu acest nume.

Ca toponim apar satele Arionești (în județele Soroca și Prahova), o vale în județul Buzău și o mahala bucureșteană (după cămănăreasa Marghioala – 1828 – 1908, căsătorită Lehliu).

Prima atestare a numelui – Popa Arion ot Puțentei – e din 1661, dar onestitatea îl obligă pe Radu Sc. Arion să recunoască a nu fi găsit nici o legătură în continuare între preotul eponim și neamul său. În schimb negustorul Iane din Brăila, semnalat la 1696, pare a fi cu adevărat genitorul familiei.

Între cei 138 de Arioni (81 bărbați, 57 femei), Costache R. Arion găsește 29 oameni politici, 16 militari, 7 ingineri-arhitecți, 6 avocați, 5 diplomați.

Au avut proprietăți în județele Râmnicu Sărat, Buzău, Ialomița, Teleorman, Muscel, Ilfov, Dâmbovița, Vlașca, Argeș, Tutova și, firește, în București.

Au ctitorit biserici la Rativoiești (Muscel), Arioneștii Vechi (Urlați, Prahova) cu hramul Sf. Irimie, București (biserica Pușcăriei – azi dărâmată) ca și la Asa Aga (Vlașca).

Se înțelege că nu toți membrii acestei familii au cunoscut o proeminență socială deosebită. E vorba, la început, de o mică boierime cuprinsă în rosturi administrative (ca acel logofăt de vistierie poreclit Poșircă, de la 1752, sau slugerul Fotache, proprietar în satul Perieți (Ialomița), care „are pricină" cu vecinii săi pentru trei locuri de casă; un Ianache clucer vinde în 1853 o bina „pă ulița nemților" Surei Chira, văduva lui Leiba Bronstein, pentru 1.205 galbeni etc.

Din parcurgerea arborelui familiei se vede că unele perechi au avut 11 – 17 copii (bunicul lui Scarlat, căsătorit cu Sevastia Urlățeanu, tatăl generalului Eracle ș.a.).

Iată și familiile cu care s-au înrudit Arionii: Blagodescu (la 1677 (sic!), Piua Petrii); Cârlova (cca. 1740, Ialomița); Nottara (1784, Buzău); Otetelișanu (1754, Vâlcea); Săseanu (1786, Brașov); Merișanu (1817, Teleorman); Cernovodeanu (1814, București); Mehtupciu (1818); Vernescu (1817, Buzău); Robescu (idem); Drugănescu (1817, Ilfov); Urlățeanu (1851, Prahova); Christopol (1841, București); Chirițoiu, Lipoianu (1846, București); Ciocârlan, Tătăranu, Pâcleanu, Bruzzesi, Bălăcescu, Palla, Peretz, Ioanid, Ghermani, Apostolescu, Saligny, Negulescu, Constantinescu, Buescu, Cătuneanu, Gogălniceanu, Dafinescu, Obuhoff, Calinderu, Hoeksema de Chabrière, Dozy, Sachelarie, Ionescu-Clejani, Brâncoveanu-Basarab.

În secolul al XIX-lea ascensiunea multora din Arioni e un fapt împlinit. Un Gheorghe (1826 – 1911) e colonel, participant la războiul Crimeii și la 1886 ține un ciclu de conferințe despre *Recunoașterea practică a calului și propagarea lui*. Ion Ion (1827 – 1905) e, pe rând, prefect de Vlașca, Teleorman, Râmnicu Sărat și Ialomița. Corespondența purtată, la 1864 și 1869, cu Mihail Kogălniceanu, pe atunci ministru de Interne, atestă moravuri a căror perenitate a rămas neschimbată când e vorba să faci politică locală. Trimis probabil de atotputernicul ministru al principelui Cuza să ia pulsul politic în Teleorman, el îi scrie acestuia, în octombrie 1864, despre prefectul județului, Bucșenescu: „respingător în manierele sale și arogant cu locuitorii, a făcut ca zelul oamenilor celor mai devotați guvernului să se stingă... Este anturat de străini și de tot ce-l rătăcește de la țința unui bun administrator... Îmi veți permite numai a adăuga că arestarea d-lui Niță Gogoașă verifică și mai mult arătările mele din prima epistolă și că nu s-au silit a cunoaște și a studia cu mai multă maturitate bărbații ce compun consiliul județean".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În noiembrie avertiza că președintele tribunalului Măgurele, Bassarabescu, „au recomandat pe fratele său de secretar, un bărbat cu vițiuri și căzut în alienație mintală".

Peste două luni telegrafiază din Giurgiu că e greu a sprijini candidatura unui Burchi „din cauza reputațiunii sale", încât, „la neizbutire", va alege „un sătean de pe moșiile guvernului".

După cinci ani, ca prefect de Râmnicu Sărat, stăruie pe lângă același Kogălniceanu ca vodă Carol să oprească în urbea sa pentru dejun „căci s-ar aduce o generală nemulțumire dispozițiunilor contrarie".

Dintre cei 15 frați ai generalului Eracle, Constantin (1834 – 1876) ajunge casier la CEC între anii 1865 –1876. Delapidează o sumă estimată la ancheta făcută de inspectorul financiar Antoniade, în mai 1876, de 1.157.928 lei. S-a refugiat la moșia Buciumeni, unde a încercat, fără succes, să se sinucidă. A fost condamnat la trei ani de pușcărie, interdicția de a mai ocupa funcții publice și pierderea dreptului la pensie. Soția lui, Maria (n. Ioanid), se jurase că toată escrocheria fiind imputabilă altui membru al familiei, Anton, își va vinde cei „patru frumoși copilași" numai să-l vadă înfundat în temniță pe acesta.

Anton (1824 – 1897) are un parcurs public absolut surprinzător. Era fiul unui Ioniță căsătorit cu Anica Merișanu, președinte de tribunal la București, proprietar în județul Dâmbovița (moșia Ghinestu de Jos) și restaurator al bisericii din Stănceşti (Prahova), ctitoria jupânului Cârstian de la 1502. Despre părinții săi Anton scria în 1878 în broșura *O datorie de conștiință către patria și familia mea* că moștenise „sentimentele cele mai frumoase privind patria, familia, moralitatea, datoria, dreptatea", o mică moșie în valoare de 2.000 galbeni și o pereche de case de aceeași valoare în Brăila. Confesiunea era destinată fiicei sale Zoe (căsătorită cu Pana Buescu) și rămâne o mostră de disculpare a unui neghiob, cunoscut totuși în epocă drept „Catonele României". Fusese elev la Colegiul „Sf. Sava" și, lipsit de mijloacele materiale ale educațiunii reclamate de secolul al XIX-lea, „nici chiar adăpost ce animalele îl dau puilor lor", apelase la Gheorghe Costaforu, pe atunci ministru de Externe. Acesta nu i-a găsit altceva decât „funcționarismul". Oricum propteaua a fost eficientă, de vreme ce ajunge deputat (1861 – 1867), ministru al Justiției (1867, 1868), ministru de Interne (1868) și în cele din urmă director al CEC-ului între 1872 și 1876. S-a manifestat ca un liberal ardent în asemenea măsură încât, ca deputat, ceruse cu vehemență, în vara anului 1862, permisiunea Camerei de a fi sărbătorită ziua de 11 iunie pe Dealul Filaretului. Cum bine se știe, primul ministru Barbu Catargiu a refuzat epigonilor zavergii adunarea și, la ieșirea din incinta Camerei, a fost omorât. Anton Arion a fost arestat, dar eliberat curând, așa cum s-a întâmplat cu toți suspecții și cazul a rămas nelimpezit până azi. Pe urmă, în 1864, a făcut parte din comisia pentru redactarea Codului Penal și a celui de Procedură penală Al. I. Cuza. La 11 februarie 1866, când s-a produs acel „coup deshonorable" al abdicării forțate a principelui Unirii, cum îl numește N. Iorga, A. Arion l-a însoțit pe cel detronat peste graniță, în calitate de comisar extraordinar. O telegramă către Locotenența domnească, trimisă din Câmpina, asigura că „totul e bine". Când ocupă postul de la CEC tocase zestrea soției de 8.000 galbeni, casele din Brăila și avea datorii de 6.500 galbeni. Dar, se justifica el, avea de crescut șapte copii și nevasta îi ceruse să-i școlească la Geneva. Începe să împrumute la bancherii Halfon, Poumay, la Banca Română, Societatea Financiară, la frații Bally și la St. Ioanidi. Girant în toate aceste cazuri i-a fost casierul Costache Arion, cel pomenit mai sus. Așa au trecut 41.000 franci din averea statului, sub formă de giruri, și alți 170.000 ca datorii în buzunarele lui Anton. Mai primise, ca să le răscumpere, și 73 bonuri domeniale ale CEC-ului, fără chitanță. Costache l-a acuzat că „prin uneltiri culpabile, amenințări, abuz de putere și de autoritate" dobândise aceste înlesniri.

Totul a ieșit la iveală la un control financiar repetat. Prima oară, Costache, casierul, ieșise foarte bine, dar după 18 zile directorul Dimitrie Bilcescu repetă verificarea și găsește 700.000 lei lipsă. Speriat, Costache a acoperit paguba cu efecte de la Banca Română. La rândul lui, Bilcescu pare a fi fost un escroc pentru că i-a dat afară de la CEC pe cei doi Arioni dar curând s-a îmbogățit, și-a deschis un contoar bancar și a devenit un cămătar notoriu, „spre desfiderea moralei publice", cum îl acuza Anton. Acesta a fost și el închis la Văcărești de unde în august 1876 îi scria desperat lui Ion C. Brătianu că de 100 de zile instrucția cazului său nu se încheiase. În același timp cere ajutoare în dreapta și în stânga: lui Șt. Perieteanu-Buzău, „din pat bolnav... vă implor un obol, un ajutor. Nu am medicamente, nu am lemne, chiar o pomană faci a-mi trimite ce vă lasă sufletul vostru". Lui Gh. Roznoveanu, în același ton, amintind că „după 40 de ani de servicii aduse țării noastre, m-au lăsat fără mijloace de existență". În februarie 1877, de la Napoli, Maria Rosetti îi răspundea înțelept la o scrisoare: „Il me semble que tous vos efforts et ceux de vos amis doivent tendre, non de quitter le pays pour vivre avec vos enfants à l'étranger, mais pour rester dans votre pays et travailler à leur donner le droit de relever hautement la tête. C'est non l'oubli et la consolation qu'il faut chercher mais la réhabilitation".

Cu o nevastă excesivă, dornică să facă mereu amenajări costisitoare la moșii, Anton Arion a terminat jalnic. După episodul CEC a rămas convins că era victima nevinovată a lui I. C. Brătianu și și-a încheiat confesiunile către fiica lui blestemându-l pe acesta.

Onorabilitatea Arionilor din această ramură e deplină în faptele și ținuta lui Eracle (1838 – 1903), distins general al armatei române. A urmat școala de Artilerie din Franța și a luat parte, în 1862, la construirea Arsenalului armatei. A fost numit negociator la preliminariile de pace din 1877 – 1878 de la Kazanlac și San Stefano, fără a-și putea îndeplini misinea din cauza refuzului rușilor, erijați în unici parteneri cu turcii la aceste tratative. Nici la trasarea frontierei dobrogene, unde fusese numit alături de Mihai Ferechide și colonelul Ștefan Fălcoianu, n-a fost mai norocos, întâmpinând aceeași ostilitate din partea rușilor, mari apărători, în acest caz, ai bulgarilor.

Peste trei ani făcea parte din corpul nostru diplomatic acreditat la Moscova și participa la ceremoniile de încoronare a țarului Alexandru al II-lea. Ajuns în 1897 general de divizie, a făcut parte din Consiliul superior al armatei și în anii 1895 - 1898 și 1901 a fost comandantul cetății București. La moartea sa, regele Carol I i-a telegrafiat văduvei: „Le souvenir du général Arion restera à tout jamais gravé dans les annales de mon armée qui peut être fière d'avoir eu dans ses rangs un si brave soldat. Quant à moi, je garderai au défunt une éternelle reconnaissance pour ses éminents services et pour son caractère chevaleresque".

Generalul Eracle Arion a fost înmormântat la cimitirul Bellu din București și transportat apoi la Fierbinți, moșia familiei. Țăranilor de acolo le place să spună însă că generalul ar fi murit „undeva în Italia"; asta pentru că mormintele familiei au fost vandalizate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecțiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Traian DEMETRESCU, ***Nuvele şi poezii***
„Minerva", Bucureşti, 1916

... dacă lucrarea mea ar fi avut caracterul unei istorii, unei critice, unui roman sau al unei poeme, urma negreşit să păstreze un obiectivism, aşa după cum le-a determinat ştiinţa esteticei moderne.

Cartea de faţă însă are un caracter cu totul intim. Ea este scrisă departe de lume, departe de sgomot, într'un colţ de natură liniştit şi frumos, unde omul uită totul şi caută a se regăsi pe sine.

Şi dacă în aceste pagini, cititorul va afla unele din propriile lui sensaţiuni şi cugetări, aceasta îmi va fi singura iertare de a le fi publicat.

MARIA Regina României, ***Ilderim. Poveste în umbră şi lumină***
Adaptată pentru scenă în versuri de Ion Peretz, Editura literară a Casei Şcoalelor, Bucureşti, 1921

Da! Ilderim înseamnă: cel ce-i născut din soare... / Şi raze aurite se joacă sclipitoare / În pletele lui. Este la chip şi mai frumos / Ca Ian, ce-i fala noastră. Zefirul răcoros / Şi păsările toate vrăjiţi se par, când trece... / Şi fiecare floare în cale-i se întrece / Să înflorească. Râsu-i e vesel, plin de foc, / Cum se cuvine celui ce crede în noroc. / Eu l'am văzut călare prin brazii mohorâţi / Ai codrului şi parcă prin nori posomorâţi / Se strevedea un soare. Iar el cânta voios / Şi răsvrătitu-i cântec suna mult mai frumos / Ca clopotele sfinte în ziua de Crăciun...

I. AGÂRBICEANU, ***Ţară şi Neam***
Editura Casei Şcoalelor, Bucureşti, 1928

... Căci atelierul acesta numai aşa avea un înţeles dacă răsuna în el cântecul ciocanului, fâşeitul aţei groase ce trecea prin pielea găurită, sau romanţele atât de sentimentale cântate de maistor. Toate sculele, ce căpătau viaţă prin atingerea de fiecare clipă a mânii omeneşti, zac ca nişte adevăraţi morţi, iar prin unghere, rupturile pe care nu le-a mai ajuns reparaţia, răsuflă prin tureci, prin spărturi pustiu şi dorinţă de moarte. Îmi pare că nimic nu e mai trist pe lume decât un atelier, ale cărui scule nu le mai atinge mâna omenească, singura care le da un înţeles, care le dădea viaţă...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

ION VLASIU

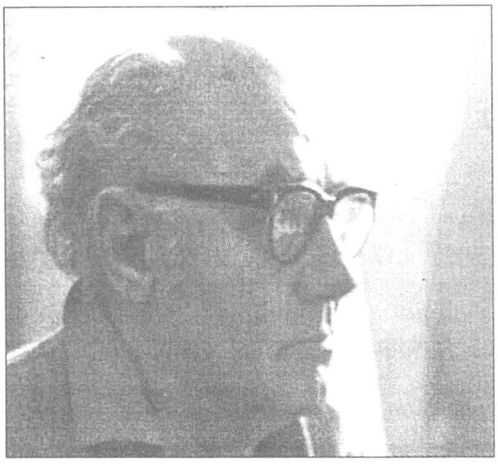

Biobibliografie

1908 – În ziua de 6 mai se naşte Ion Vlas, în comuna Lechinţa de Mureş, jud. Mureş, din părinţi ţărani: Ion Vlas şi Maria, născută Ştef. / 1916 – Începe şcoala primară. Tatăl este mobilizat; trimis pe frontul din Galiţia, nu se mai întoarce. Maria Vlas moare la vîrsta de 32 de ani. / 1918 – Rămas orfan, Ion Vlas este crescut de bunicii dinspre mamă: Vasile şi Anica Ştef, domiciliaţi în comuna Ogra, jud. Târnava Mică. / 1920 – Termină şase clase primare. / 1921 – Este primit elev la Şcoala de Arte şi Meserii din Târgu Mureş, specialitatea tâmplărie. Conform unei legi generale – cu asentimentul purtătorului – numele Vlas se schimbă în Vlasiu. / 1926 – 1928 – Este angajat la atelierele principale CFR din Cluj ca tâmplar. / 1928 – 1930 – Urmează cursurile Academiei de Arte Frumoase din Cluj, la clasa profesorului Romulus Ladea. Primeşte Premiul I al Academiei, pentru sculptură. / 1930 – Soldat în stagiu la regimentul 31 Artilerie Cluj. Debutează cu versuri în revista „O lume nouă". / 1931 – Reia studiile la Academia de Arte Frumoase din Cluj până în luna decembrie, când este eliminat pentru neplata taxelor. / 1932 – Încearcă să intre la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti fără să reuşească [...] 1933 – Alături de un grup de tineri înfiinţează la Cluj revista de avangardă „Herald". Aici semnează cu pseudonimul Saul Pelaghia.

Expoziţii personale sau participări: 1932 – Tg. Mureş; 1933 – Cluj; 1934 – Cluj, Timişoara; 1935 – Cluj, Bucureşti; 1938 – Paris; 1939 – Cluj; 1942 – Bucureşti; 1943 – Dresda, Zürich, Stockholm; 1943 – 44 – Bucureşti; 1945 – Belgrad, Budapesta; 1948 – Bucureşti; 1957 – Bucureşti; 1967 – Bucureşti, Middelheim, Belgia; 1976 – Paris, Veneţia, Moscova, Praga, Budapesta, Sofia, Plovdiv, Varşovia, Bucureşti; 1977 – Varşovia, Tg. Mureş, Braşov; 1978 – Bucureşti; 1979 – Pireu, Grecia; 1980 – Bucureşti; 1983 – Tg. Mureş; 1984 – Bucureşti.

Tripla vocaţie a lui Vlasiu, cunoscut mai ales ca sculptor, dar aproape în egală măsură pictor şi scriitor, nu l-a dus spre un eclectism al înzestrărilor. Artistul nu amestecă disciplinele. În afara unor corespondenţe de viziune, prea puţine relaţii stilistice directe pot fi riguros stabilite între ramuri. Proteismul său este specializat şi nu iese, în genere, din graniţele domeniilor respective, iar înăuntrul lor se manifestă consecvent pe făgaşele iniţiale, diversificîndu-se stilistic şi tematic, fără schimbări spectaculoase şi de suprafaţă [...] În acest sens romanele sale, unde autobiograficul atinge dimensiunea ficţiunii literare, fără să piardă fiorul autenticităţii documentului de viaţă trăită, îi definesc structura umană şi artistică, al cărei fond sătesc este incontestabil în toate ipostazele sale. Vlasiu are nostalgia satului ca vatră a sufletului colectiv naţional, cu care se simte solidar şi a cărui supravieţuire ar vrea să o asigure în contextul urban al civilizaţiei moderne. Apropierea sa de arta populară nu are o motivaţie propriu-zisă culturală, nu este adică rezultatul unor deliberări şi opţiuni estetice sau, în orice caz, acestea sînt pe al doilea plan, ci este determinată de resorturi subconştiente mai adînci, ţinînd de latura umană a fiinţei sale artistice.

Octavian BARBOSA

Creaţia lui Vlasiu întrupează un sentiment într-o formă materială adecvată sau, poate mai exact, descoperă în miezul materialului formele cele mai proprii de exprimare a unui sentiment. Specificul naţional al artei sale nu trebuie, deci, căutat numai în temele pe care artistul le îndrăgeşte atît de mult: istoria românească şi tradiţiile satului. Însăşi atitudinea lui estetică, resorturile actului de creaţie provin din adînci izvoare ţărăneşti transilvane, tradiţiile artiştilor anonimi din vremuri îndepărtate se continuă, astfel, în sculpturile sale...

Dan GRIGORESCU

Ion Vlasiu nu este numai solidar cu natura, cu cosmosul, cu fluxul energetic ce suie pe nesfîrşitele trepte ale evoluţiei de la materia amorfă la omul capabil să examineze cosmosul, să-l înţeleagă şi să-i rostească sensul şi frumuseţea, dar este adînc pătruns de menirea omului de a duce mai departe truda naturii şi să se ridice el însuşi, prin munca sa neobosită, prin efortul de a înţelege realitatea înconjurătoare şi propriul său eu, de a se desprinde din limitările automatismelor care transformă existenţa atîtor oameni într-un balet al instinctelor şi al convenţiilor, de a se ridica, înfrîngînd toate greutăţile sau obstacolele ivite în cale, la rostul său de fiinţă capabilă să gîndească şi să trăiască în mod creator, să lase urmă durabilă a trecerii sale atît de scurte prin viaţă şi de a făuri, prin propria sa muncă şi propria sa creaţie, o nouă treaptă de pe care ceilalţi oameni pot vedea în juru-le un orizont mai larg...

Francisc PĂCURARIU

Ne uimeşte varietatea infinită a acestor forme provenite dintr-o matrice ţărănească, devenită, însă, domnească în virtutea unei nobile şi îndelungi tradiţii. Întregul ansamblu decurge într-o atmosferă de basm românesc, nu totuşi prin unele din motive, ci prin însuşi limbajul structurii, înlăuntrul căruia lemnul, cu toate promisiunile sale, îşi spune cuvîntul. Dar pînă şi piatra prezintă aici ceva din stînca rustică, aspră, netezită în parte de milenare vînturi şi scurgeri de apă.

Vlasiu ia asupră-şi o parte din procesul firesc al naturii, aducîndu-ne o artă plină de sinceritate, de discretă vibraţie emotivă şi de suverană seninătate românească.

Edgar PAPU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

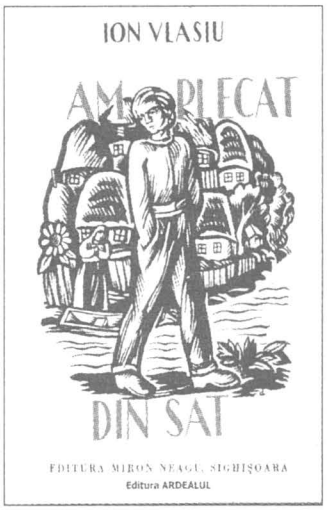

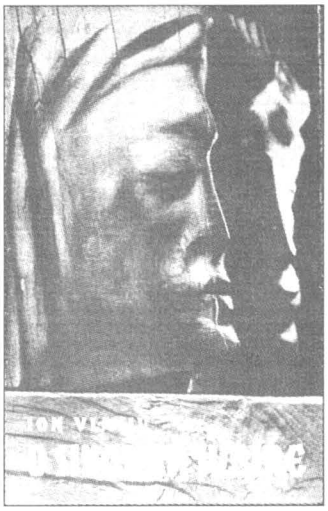

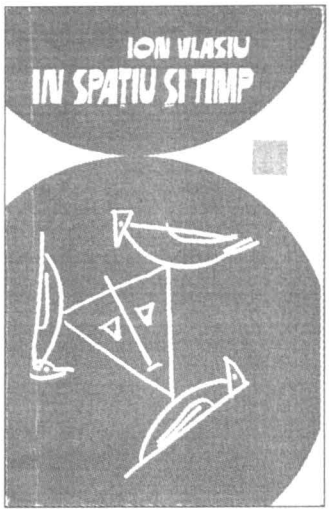

În spațiu și timp

– Pagini de Jurnal –

Îmi dau seama că nu scriu bine şi nici frumos, totuşi scriu fiindcă trece timpul mai uşor. Cînd scriu mi se pare că în lume e o mare linişte. Nici nu ştiu dacă sunt mort sau viu. E ceva ciudat. Exist în afara conştiinţei de sine. Poate că e bine, mă simt bine în sensul că uit ce nu e bine. Scrisul în această condiţie e o fugă de viaţă… Ce greu totuşi să scrii şi să nu spui prostii. Din viaţă nu se poate fugi. Nici în moarte nu scapi de ea.

Am fost acasă la Eugen Ionescu. Stă cu mama şi cu sora lui într-un apartament frumos. Are bibliotecă. A scris şi el o carte – juvenilă – *Elegii pentru fiinţe mici*; e grav şi prietenos.

I-am citit *Scrisorile către moarte* şi *Poveştile fără degete*. Zice că-i plac cu o condiţie: să nu fie adevărate. El detestă realitatea. Nici eu n-o iubesc, dar ea mă domină. Eugen vorbeşte foarte mult despre fantezie. Eu n-am fantezie de doi bani, i-am spus, de aceea vreau să mă fac sculptor. Se lucrează cu scule pe materie concretă. Cuvintele-s cu multe feţe, tot altfel sună, după cum le aşezi. I-am dat exemplu poemele surrealiştilor, care pot fi citite şi de la coadă. Oricum le citeşti sună la fel… A rîs. Zicea că eu am „gîndire nealterată" (compliment în doi peri). El e foarte cult, a citit mult, l-a criticat pe Arghezi, şi-a făcut senzaţie. Acum e la modă să fii „copil teribil". L-a citit pe Cocteau şi pe Joyce. Eu nu ştiu citi franţuzeşte, nu ştiu nimic; am gîndire nealterată!…

Mi-e dor de pămîntul ţării ondulat, voluptos ca pîntecele unei femei. La Bucureşti e acoperit cu beton, poate de aceea mă simt în vînt, fără echilibru, atras mai mult de moarte decît de viaţă.

Cînd mă gîndesc la Ogra, curg ape limpezi peste mine, le simt pe spinare, lunecă încet ca pe-o piatră.

Stau ceasuri întregi pe Pont Neuf, privesc apa tulbure a Senei şi mă gîndesc că altădată tot aşa stam la Bucureşti privind altă apă murdară, a Dîmboviţei. Încerc să-mi aduc aminte ce gîndeam atunci şi mi se pare că nu m-am schimbat deloc, atîta doar că mă simt şi mai departe de lume. Cu cît înaintez ea se depărtează.

A venit la mine Grigore Popa, filozof bursier. Mi-a împrumutat 50 fr. Mi-am plătit chiria pe zece zile. Am ieşit împreună şi l-am întîlnit pe Emil Cioran, autorul unei cărţi intitulată *Pe culmile disperării* şi altele. Filozof existenţialist. Mic, blond şi grăsuliu, este şi el bursier. (Al statului francez). Grigore e înalt şi slab. Eu sînt între ei: nici prea mic, nici prea slab, adică nicicum. Dacă aş fi cel puţin filozof, poate aş avea şi eu o bursă. Îmi vine să rîd cînd mă gîndesc la meandrele norocului. Dacă aş avea 1000 fr. pe lună, în şase luni aş face o expoziţie. Ei au cîte două. Probabil vor ajunge membri ai Academiei Franceze. Cioran nici nu se gîndeşte să se mai întoarcă în ţară. Nici n-are de ce. Mi-a promis că-mi face o vizită. Locuieşte aproape...

Texte reproduse din: *Ion Vlasiu*, studiu introductiv de Călin Demetrescu, Editura Meridiane, Bucureşti, 1984; Ion Vlasiu, *Am plecat din sat*, cu o prefaţă de Dan Grigorescu, Editura Minerva, Bucureşti, 1988.

Lucrări monumentale: 1956 – *Mamă cu gemeni*, Grădina Icoanei, Bucureşti; 1962 – *Iubire*, Parcul Floreasca, Bucureşti; *Ion Creangă*, Parcul Herăstrău, Bucureşti; *Horia, Cloşca şi Crişan*, Cluj-Napoca; *Monumentul Unirii*, Câmpia Libertăţii de la Blaj; *Aurel Vlaicu*, Tg. Mureş; *Ion Creangă*, Piatra Neamţ.

Busturi, statui, basoreliefuri, măşti, medalioane: *Zaharia Boiu*, *Ilarie Chendi*, *Nicolae Filipescu*, *George Boldea*, *George Coşbuc*, 18 măşti în *Antologia poeţilor tineri* de Emil Giurgiuca, *Mihai Eminescu*, *Octavian Goga*, *Puşkin*, *Horia*, *Cloşca*, *Crişan*, *Decebal*, *I. Budai-Deleanu*, *Şcoala Ardeleană*, *Avram Iancu*, *Petru Maior*, *Samuil Micu*, *Tata*, *Pace*, *1907*, *Ioana*, portrete, *Mama cu fata*, *Autoportret* (în atelier), *Tors*, *Paşii copilului*, *Mireasă*, *Solveyg*, *Maternitate*, *Muză*, *Poezia*, *Nud*, *Tragediană*, *Mama*, *Masa haiducului*, *Eumene*, *Autoportret*, *Gemene*, *Himeră*, *Michelangelo*, *Masca geniului*, *În veşnicie*, *Ştima lacului*, *Somnul ţăranilor*, *Muză la Bistra*, *Faust*, *Luchian*, *Cosmoidă*, *Orgă pentru imnuri tragice*, *Iubire*, *Adam şi Eva*, *Faun*, *Tristia*, *Tripticul Crailor*, *Stihii*, *Cronicar*, *Munţii Apuseni*, *Ursitoare*, *Brâncuşi*, *Fete din Oaş*, *Dănilă Prepeleac* – sculpturi în bronz, piatră, marmură, lemn, ghips, tuf vulcanic, bazalt, alabastru, ciment, lut ars, teracotă.

Pictură (uleiuri), grafică, desene, ilustraţii la cărţile publicate.

Opera literară: *Am plecat din sat*, roman, 1938; *Poveste cu năluci*, 1941; *Drum spre oameni*, 1962; *O singură iubire*, 1965; *Puiul de veveriţă*, 1967; *În spaţiu şi timp*, jurnal, vol. I 1970, vol. II 1971, vol. III 1973, vol. IV 1987; *Ghicitori pentru copii*, 1971; *Lumea poveştilor*, 1972; *Cartea de toate zilele*, 1984; *Monolog asimetric*, 1988; *Obraze şi măşti*, 1995; *Vlăsiile şi alte poeme*, 2004.

A încetat din viaţă la 18 decembrie 1997.

Este înmormântat la Cimitirul Cernica.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

LUCREȚIU
POEMUL NATURII

Lucreţiu şi Poemul naturii

Tudor VIANU

Se cunosc puține lucruri despre Titus Lucretius Carus, autorul *Poemului Naturii* (*De rerum natura*). Primele ştiri despre împrejurările vieții lui ne vin abia din secolul al IV-lea al erei noastre, din biografia lui Virgiliu a lui Dioratus şi din *Cronica* lui Hieronymus, ambii autori utilizînd datele transmise prin cartea pierdută, în cea mai mare parte, a lui Suetonius, *De poetis*, scrisă în secolul al II-lea. A trăit probabil între 98 şi 55 î.e.n. şi, după cum ne asigură Hieronymus, şi-ar fi pierdut mințile în urma îngurgitării unei băuturi aducătoare de dragoste, astfel încît vestitul lui poem ar fi fost scris în intervalele de luciditate, încheiate prin sinucidere. Ajunse la noi, în aceste condiții, elementele biografiei lui Lucretius sînt destul de nesigure şi figura lui rămîne enigmatică. Mărturiile contemporane lipsesc cu desăvîrşire; numai Cicero, un an după moartea poetului, într-o scrisoare adresată fratelui său Quintus, ne face să aflăm că manuscrisul *Poemului Naturii*, după ce fusese în mîinile acestuia, ajunsese în propriile lui mîini şi că cei doi frați au fost primii editori ai vestitului poem. Afirmația lui Hieronymus că Cicero ar fi intervenit în text nu este însoțită de nici o dovadă.

Dar dacă ştirile biografice sînt puține şi nesigure, acele relative la răsunetul operei, dacă nu printre contemporanii cărora le-a rămas necunoscută, cel puțin în generațiile următoare, sînt ceva mai numeroase şi merită a reține pe cercetător. Cicero a prețuit, desigur, valoarea poetului, în care laudă deopotrivă geniul, ca şi meşteşugul său. Ovidiu este de părere că „versurile sublimului Lucreţiu nu vor pieri decît o dată cu pieirea lumii". Virgiliu celebrează pe fericitul care „a putut cunoaşte cauzele lucrurilor". Abia către sfîrşitul antichității, la scriitorii creştini ai secolului al IV-lea se produce transformarea în sens negativ a prețuirii lui Lucreţiu, de pildă la Lactantiu, adversarul stoicilor şi al epicureilor...

O milă adîncă pentru soarta oamenilor stăpîneşte sufletul lui Lucreţiu. Ştie din ce începuturi obscure, pline de teroare, s-a înălțat omenirea. Dar este oare mai bună condiția oamenilor din vremea lui? În paşii generalilor cuceritori, îmbătați de putere, se tîrăşte prin noroi mulțimea îngrozită. Oamenii trăiesc îndoita spaimă a morții şi a persecuției divine. Iubirea, pornirea erotică istoveşte corpul şi sufletul oamenilor. Cum poate fi omenirea eliberată? Lucreţiu nu este un gînditor social. După cum s-a observat uneori, antichitatea încerca să înțeleagă istoria şi societatea cu singurele categorii intelectuale şi morale. Răul în lume ar proveni numai din ignoranță, din lipsa de claritate a conştiinței etice a oamenilor. Această conştiință ar trebui luminată. Adîncul cugetător singuratic, urmărit de melancolia meditației lui, hotărăşte atunci să scrie un poem, menit să aducă limpezire contemporanilor, să-i învețe disprețul lucrurilor zadarnice, să liniştească delirul lor erotic, să-i vindece de frica zeilor şi de spaimele morții, rădăcina cea mai adîncă a răului în lume. Îşi dedică poemul unui om din nobilime, protectorul lui, lui Caius Memmius, fost pretor şi guvernator al Bithyniei, partizan al lui Pompei, apoi al lui Cezar. Acesta din urmă, cîştigat de adevărul învățăturii lui Epicur, poate să fi primit manuscrisul *Poemului Naturii* de la Memmius şi să-i fi comunicat lui Quintus Cicero, locotenentul lui, care, împreună cu Marcus Tullius, l-a transmis posterității...

Nota traducătorului

Ediția de bază utilizată în traducerea de față este aceea a lui A. Ernout: Lucrèce, *De la Nature*, 3 éd., 2 vol., Paris, Belles-Lettres, 1924.

Paralel însă cu aceasta, au fost utilizate şi următoarele ediții:

H.A.J. Munro, *T. Lucreti Cari De rerum Natura libri sex*, fourth edition, 2 vol., London-Cambridge, Bell, 1908 (volumul al treilea, din 1910, cuprinde traducerea în proză a poemului).

H. Diels, T. Lucretius Carus, *De rerum Natura*, 2 vol. (al doilea cuprinzînd traducerea în hexametre), Berlin, Weidmann, 1923 – 1924.

Richard Heinze, T. Lucretius Carus, *De rerum Natura*, Buch III, Leipzig, Teubner, 1897.

Giussani-Stampini, *T. Lucreti Cari De rerum natura*, Torino, Chiantore, 1921.

Lucreti De rerum natura libri VI recognovit versibusque Rossicis convertit Theodo-rus Petrovski, ex officina Academiae Scientiarum F.R.S.S., 1945.

Adoptînd din aceste ediții diferite lecțiuni şi emendații, şi completînd, pe baza propune-rilor făcute de editori, aproape toate lacunele pe care le prezintă textul lucrețian, prezenta traducere oferă cititorului român, în endecasi-labi iambici (uneori cu un dactil final) – vers mai aproape de vorbirea obişnuită şi deci mai puțin artificial decît hexametrul – un text neîntrerupt şi cu înțeles deplin...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CARTEA I

De-aceea noi, cînd vom vedea că-n lume
Din chiar nimic, nimic nu poate naşte
Ne-om lămuri mai bine despre ceea
Ce vrem să ştim, anume: din ce poate
Tot lucrul să se nască şi cum toate
Se-ntîmplă făr-al zeilor amestec.
Ceva dacă s-ar naşte din nimica,
Orice s-ar naşte din orice: nimica
N-ar mai avea nevoie de sămînță.
Din mare ar putea să nască oameni
Şi din pămînt solzosul gint al peştilor,
Din cer ar răsări atunce păsări!
Cirezi şi turme, fiare de tot felul
Şi ţarini ar cuprinde şi pustiuri,
Tutindinea odraslele-ntîmplării!
Nici poamele n-ar rămînea aceleaşi
Pe arbori, ci s-ar tot schimba într-una:
Toţi pomii ar rodi atunci de toate.
Căci, dacă orice corp n-ar fi să aibă
Atomii lui cei urzitori de viaţă,
Cum s-ar putea atunci ca fiecare
Să aib-o mumă anumită? însă,
Fiindcă toate nasc din germeni proprii,
De-acolo naşte fiecare lucru
Şi iese-ntîi pe ţărmurii luminii,
De-acolo numai, unde fiecare
Îşi are-atomii, „corpurile prime".
Din toate deci nu toate se pot naşte
Fiindcă orice lucru are-ntr-însul
Puterea lui aparte, creatoare.
De ce vedem, apoi, că trandafirul
Înfloare primăvara, pe cînd grîiele
Se coc în toiul verii, iară strugurii
La-ndemnul toamnei, dacă nu fiindcă
Orice făptură iese la vedere
Cînd, după ce s-au îmbinat atomii
La vremea lor, e priincios şi timpul,
Şi cînd ţărîna, plină de viaţă,
Făr-a se teme de nimica, scoate
Făpturi gingaşe la lumina zilei?
Aceste de s-ar naşte din nimica,
Oricînd s-ar naşte, pe neaşteptate,
Şi-n alte anotimpuri, căci atunce
N-ar fi atomi, pe care-o vreme vitregă
Să-i poat-opri de la întrulocare.
Şi corpurile de-ar putea să crească
Din chiar nimica, ele, ca să crească,
Nici chiar de timp n-ar mai avea nevoie
Pentr-un adaos de atomi, ci pruncii
Deodată s-ar trezi că-s oameni tineri,
Şi din pămînt ar răsări copacii
De-a gata şi s-ar înălţa în aer!
Dar, după cum e-nvederat, nimica
Din toate-aceste nu se-ntîmplă-n lume,
Ci toate cresc încet, cum e şi lucru
Firesc să fie, din anume germeni
Şi-n timp ce cresc, rămîn aceleaşi toate.
Aşa că tu prea bine poţi cunoaşte
Că din sămînţa lui îşi trage hrana
Şi creşte orice corp. – Să mai adaugi
Că, fără ploi la timpul lor, pămîntul
Nu poate să mai dea plăcute roade,
Nici animalele, lipsite astfel
De hrana lor, nu-şi pot păstra viaţa
Şi nici nu pot să-şi veşnicească neamul.
Deci mai curînd te poţi pleca a crede
Că mulţi atomi comuni sînt multor corpuri,
Cum literele sînt, la fel, comune
Cuvintelor, decît să crezi că poate
Făr' de atomi vreun lucru să existe.
De ce, pe urmă, n-a putut natura
Pe om aşa de mare să-l zidească,

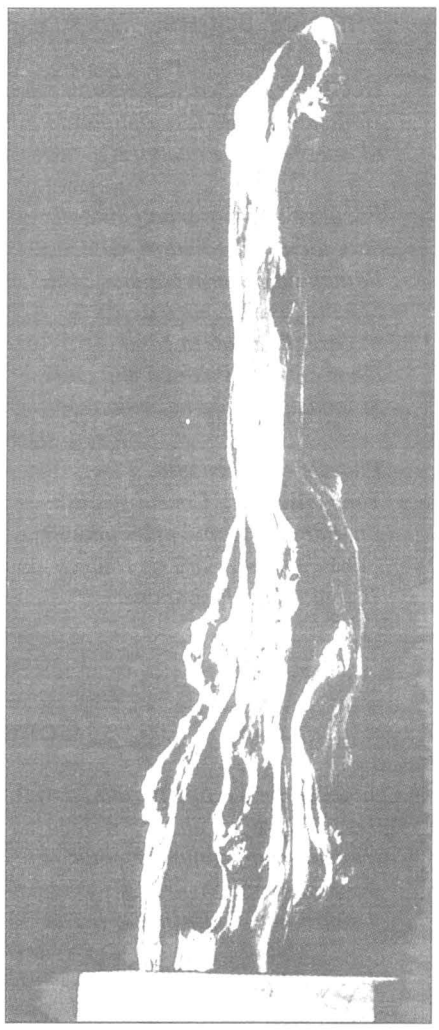

Cosmoidă

Încît prin vad să poată trece marea,
Cu mîna să dezbine munţi nămornici
Şi viaţa lui să biruiască secoli?
Fiindcă unui corp, spre a se naşte,
I-i dată o materie-anumită,
Din care-i hotărît de mai-nainte
Ce poate să se nască. – Zi mai bine
Că din nimic nimica nu se naşte,
Căci toate au nevoie de-o sămînţă,
Din care să se nască şi să iasă
La mulcomele adieri de vînturi.
Fiindcă locurile arătoare
Sînt mai de preţ decît nişte pîrloage
Şi dau mai bune roade muncii noastre,
E-nvederat că în pămînt sînt germeni
Pe care noi îi facem să răsară,
Mănoase brazde răsturnînd cu plugul
Şi afînînd pămîntul; dacă n-ar fi
Într-însul germeni, ai vedea că toate
Se fac cu mult mai bune de la sine
Şi încă fără de trudirea noastră.
Adaugă la asta că natura
Le-ntoarce în atomii lor pe toate
Şi în nimic nimica nu preface.
Căci pieritor de-ar fi ceva să fie
Chiar pe de-a-ntregul, orice corp atunce
Din ochii noştri ar pieri deodată:
Nici de-o putere n-ar mai fi nevoie,
Ca să desfac-a lui alcătuire
Şi să-i dezbine părţile. Cum însă
Urzite din atomi eterni sînt toate,
Natura nu îngăduie pieirea
Nici unui lucru pînă nu se iscă
O forţă-n calea lui, ca să-l fărîme
Izbind în el, ori să pătrundă-nuntru,
Prin golurile lui, şi să-l destrame.
Şi dacă timpul, nimicind de-a binele
Tot ceea ce din ochii noştri piere
De bătrîneţe, ar distruge toată
Materia, atunci de unde Venus
Ar mai aduce la lumina vieţii
Din nou tot soiul de vieţuitoare?
De unde le-ar mai da pămîntul meşter
La fiecare hrană şi adaos?
Şi apele ce vin de pe departe,
Izvoarele din însuşi fundul mării
Din ce-ar putea să mai hrănească marea?
Din ce eterul să hrănească stelele?
Căci tot ce e din fire pieritoare
Ar fi pierit [illegible]apăr[illegible] cu totul
În vecii nesfîrşiţi de mai nainte.
Deci, dac-au fost în vremea cea trecută
Atomi din care sa se facă iarăşi
Această lume, fără îndoială
Nemuritori ei sînt; şi deci nimica
Nu poate să se-ntoarcă în nimica.
Apoi, aceeaşi cauză, – aceeaşi forţă
Le-ar nimici pe toate deopotrivă,
De n-ar fi o materie eternă,
Ca să le ţină astfel, închegate
Mai mult ori mai puţin. Atînsul numai
Ar fi destulă pricin-a pieirii...

Lucreţiu, *Poemul naturii*, traducere din limba latină de prof. T. Naum, prefaţă de acad. T. Vianu, note de dr. G. Brătescu, prof. T. Naum, conf. univ. E. Toth, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1965.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Ursula ȘCHIOPU

Biobibliografie

Ursula Mariana Șchiopu, născută Biji la 30 iulie 1918, în Comuna Mihai Viteazu, județul Turda în acea vreme, azi județul Cluj.

A urmat învățământul primar și liceul (Liceul de fete „Domnița Ileana") în Turda și apoi la Universitatea din București, unde a studiat (între anii 1937 și 1941) Filosofia și Literele (Literatura modernă și veche și Filologia). Și-a luat licența în Enciclopedia Filosofiei, Psihologie și Pedagogie. Lucrarea de licență a abordat opera și contribuția ideatică a lui H. Bergson.

În 1949 a fost numită asistentă la Catedra de Psihologie din București, catedră care începuse să fie reorganizată de prof. dr. Mihail Ralea, iar după un an a fost numită lector.

În 1963, conferențiar, iar în 1967, profesor universitar. Curs de specializare la CIE (Centre International de L'enfance) unde a primit diploma nr. 1 (la Paris, Fontainebleau). Tot în 1963 și-a susținut lucrarea de doctorat – *Dezvoltarea operativității gândirii la copiii între 7 – 11 ani*.

Concomitent cu activitatea didactică, Ursula Șchiopu a lucrat la Institutul de Psihologie din București. A făcut parte din Comitetele revistelor: „Revista de Psihologie", „Revue Roumaine de Sciences Sociales de Psychologie", „Buletinul pentru străinătate", „Revista de Pedagogie", „Tribuna Școlii", „Colocvii", „Analele Universității București".

A lucrat în Consiliul Științific din România (CNCS), în Comisia Centrală XI de Științe Sociale și în cea a Ministerului Educației și

Pe aici am trăit

Pe aici am trăit – pe aici am fost...
Hei, ce știi tu, salcia mea!
Era pe vremea când pletele tale
Cuprinse au fost în plan de export...

Nici tu n-ai putut să mă înțelegi...
Era prea trist versul de seară...
Cu ochii grei priveam peste timp
Și ascultam cum se-ascund
Neștiuți, la ceasul de seară,
Pașii de fiară... Pașii de-afară...

Timp ce apune

Trec peste foc sporii somnului mare.
Timp neînceput. Torc din caerul alb
Al unei femei de demult...

Focul se zbate. Bărbați ciudați
Stau tăcuți lângă vatră.
Pâinea dospește-n copaie.
Sfârâie fusul a seară de vară
În care din când în când
Doar câte o stea dacă mai cade
Și încheie ciclul unei balade.

Pietrele casei ascultă,
Timp răsturnat. Caerul scade.
Ziua albă așteaptă prin 'ume
Fără de mine. Fără de tine.
Trupul a obosit și apune.

Șomaj

În ziua aceea am găsit de lucru
La un bancher civilizat:
Mi-a dat de săpat...
În grădina plină de buruieni
Mirosea așa de ciudat
A nu știu ce, al naibii de tare.
Și-n mine creșteau lujeri de
Tristă mirare...
Am săpat, am săpat...
Plângeau lobodele...
Brusturii hohoteau în gura mare...
Cucutele gemeau sub soare...

Și se făcuse târziu
În acea întâmplare...
Sufletul mă durea până la os...
Și mai erau încă pietroaie grele
de scos...

Comerț interior

Liniștea mea a fost livrată istoriei
La preț redus.
Timpul meu acontat de viitor
M-a lăsat năucă
Printre obiecte lipsite de har și
de dor,
Lipsite de liniște...
Somn abulic...
Mă caut...
Am rămas undeva printre ani
Contaminată de mituri...

Pe străzi foamea caută bani
Pentru banane...
Prin rotația anotimpurilor
Lumea a devenit gravă,
Fără zâmbete,
Fără râs,
Fără versuri rimate,
Și miroase a crime...
Plâng cu cenușiul zilelor,
Plâng cu serile,
Mă uit la zâmbetul vântului...
M-apasă legile semănatului,
Ale culesului,
Legile sâmburilor
Și-ale tristeților...
Aud pașii turmelor,
Aud toate gândurile.
Generațiilor de păstori
Care-au păstrat pentru noi
Bolțile înstelate
Și sensul drumurilor...
Turmele lor au intrat
În subsolurile
Spațiului mioritic...
S-au sufocat de atâta
Istorie...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

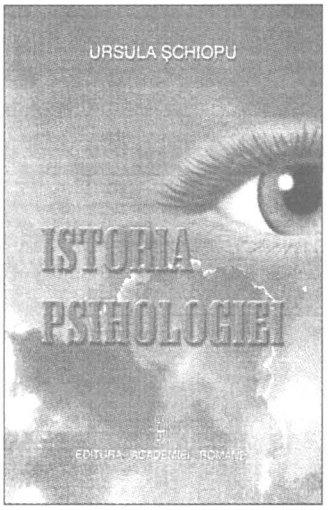

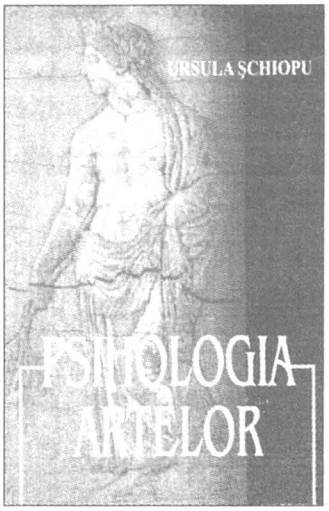

Dialog

Am vorbit cu prietenul meu, pomul de la poartă.
Mi-a povestit despre toți trecătorii
Pe care-i privește sub genele frunzelor
Urmărindu-le pașii, oftatul, tăcerile...

Ziua mai trec și îndrăgostiți, tineri frumoși –
Spune el – și mă privește prelung.
Uneori se îmbrățișează
Apoi mai departe se duc.

Mai trec și copii gălăgioși, cu ghiozdane
Răvășite de întrebări și exerciții
De aritmetică, de geografie,
Lângă metafore pline de vis și istorie...
Mai trec și mașini cu șoferi bătrâni la volan...
Noaptea intră în hipertensiune ramurile...
Tâmplele lor încep să foșnească
Și uneori stelele s-aud șoptind.
Vorbesc la distanțe de ani-lumină
Și spun că și între oameni se întâmplă
Să se caște hăuri bolnave...
Inima galaxiei și spuza gândurilor
Se înfioară de atâtea întâmplări...

Pe străzile până mai ieri înverșunate
Spre ziuă pietrele cu lapte de soare se spală.
Pomul meu spune că vor și ele dreptate.
Ușor nu prea e printre dileme
Ce-și ard și își uscă făptura sub gene.

Prietenul meu, pomul, știe și poezie
Și când nu e prea ocupat cu polenurile,
Cu încâlcita zarvă a gângăniilor
Visează privind până departe
Și se miră cum fiece floare
Înmiresmată, cu petale fine,
Intră în rime. Strălucitoare intră în rime.
Și vor să le spun ceva despre tine...

Învățământului. A înființat un Centru cu laborator de cercetare în planul practicilor agricole tehnologice (la Dragomirești Vale).

A participat la congrese internaționale de Psihologie la Bruxelles, Copenhaga, Stockholm, Londra, Washington, Montreal, Paris ș.a.

Opera:

Psihologia copilului, vol. I și II, Editura Didactică și Pedagogică;

Psihologia copilului, E.D.P., 1963;

Psihologia copilului, E.D.P., 1976, ediția a II-a schimbată și adăugită, premiată de Ministerul Învățământului;

Introducere în psihodiagnostic, T.U.B.;

Orientare școlară și profesională, T.U.B., 1971;

Psihologia vârstelor, E.D.P., (cu colaborarea lui Emil Verza);

Dezvoltarea operativității gândirii, Editura Științifică, 1966, prefațată de acad. Gh. Mihoc;

Criza de originalitate la adolescenți, E.D.P., 1970;

Probleme psihologice ale jocului și distracțiilor, E.D.P., 1970, coordonator și autor principal;

Dicționar enciclopedic de psihologie, T.U.B., 1969, trei volume, coordonator;

Adolescență, personalitate, limbaj, Ed. Albatros, 1989, cu colaborarea lui Emil Verza;

Psihologia vârstelor, E.D.P., 1997, cu colaborarea lui Emil Verza;

Psihologia generală a copilului (pentru școlile pedagogice de învățători), E.D.P., ediția I 1982, ediția a II-a 1985, cu colaborarea lui V. Pisloi;

Dicționar enciclopedic de psihologie, coordonator, Ed. Babel, 1997;

Psihologia artelor, E.D.P., 1999;

Psihologia diferențială (2 vol.), România Press, 2006:

Istoria psihologiei, Ed Academiei Române, 2007.

La lucrările enumerate mai sus se adaugă peste 200 de articole și studii.

Volume de poezii:

Drum prin zodii, 1939, Editura Universul Literar; *Cer troglodit*, 1943; *Poeme*, 1967; *Reîntoarcerile*, 1973; *Peisaj interior*, 1970; *Pendul cosmic*, 1984; *Mărturisiri de noapte*, 1980; *La marginea timpului care își caută umbra*, 2004; *Antologia poeziei canadiene franceze*, 1976, în colaborare cu Al. Andrițoiu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Raport Madrid '08

Sergiu GĂBUREAC
gsm_as@yahoo.com

Până la majorat, am fost convins că Europa se împarte în patru. După cele patru puncte cardinale. Așa mi-a băgat în cap profesorul meu, preferat, de geografie, dl. Craus. Era sigur că o să urmez *facultatea de geografie*! La cea de *istorie* nu aveam voie. Atunci!

Apoi, am simțit ani de zile că, în fapt, *bătrâna Europă* se împarte în două: de **Est** și de **Vest**, cu o cortină pe care doar unii, cu *dosar alb*, o puteau depăși. Abia după Revoluție, de când cu ieșirile *peafară*, conștientizez tot mai mult că, irevocabil, Europa se împarte în două. De **Nord** și de **Sud**. Iubesc mult **Sudul**, deși admir enorm dezvoltarea și civilizația actuală a **Nordului**.

Madridul, sudist pur sânge, genetic, nici o aluzie la *Pe aripile vântului* (nu pot scrie *nicio*, în acest caz – n.m.), nu putea să facă excepție. Bucureștiul și o bună parte a României rămân, deocamdată, entități suspendate, care nu reușesc să aparțină, ca evoluție contemporană, nici sudului, nici nordului european. Efecte ale educației permanente, cu involuția din anii-lumină, chiar și cei postdecembriști.

Un aeroport *marfă*, cum ar spune primul nepot, Andrei, care te lasă *mască* (tot Andrei – n.m.) mă face să cred că sunt în plin *SF*. În mai puțin de o oră, fac primul duș pe pământ spaniol, într-o cameră de hotel gen *Unirea* din Iași. Exult de mândrie. În această privință suntem identici. Mă conving că cele patru stele sunt aceleași peste tot în Europa. Poate chiar pe întreaga planetă! Nu cred până nu mă conving! Nu fac comparație cu un hotel similar bucureștean, întrucât aici dorm acasă. Casă pe care *ardeleanca* mea o menține la un standard european, în ciuda vieții trepidante, *datorate* celor patru nepoți, ce vin și pleacă, cu sau fără părinții lor, aflați într-o permanentă mișcare *browniană*.

Un oraș imperial, trecut prin regimul greu al dictaturii, ca multe altele din Europa (aici de dreapta – n.m.), plin de viață, cu tot mai multe lucruri bune și, câteva, mai puțin bune.

Metroul, a doua minune a Madridului, constituie o țesătură de zeci și zeci de kilometri pe 12 linii, pe care circulă zeci de garnituri, în mare majoritate noi, din patru în patru minute. Noaptea, după ora 22, la fiecare zece minute. Stațiile, în zonele cu densitate medie și mare, sunt din 600 în 600 de metri. Totul este extrem de bine luminat și vizualizat. Dacă vrei reclame, nu o să le prea găsești la suprafață, ci, aici, în sutele de kilometri de tunele/ tuneluri de acces sau pe peroane. Totul decorat în culori calde. Un ambient intim, extrem de bine întreținut. Scări rulante, atât în plan înclinat, cât și orizontal, te ajută să ajungi rapid la suprafață. Ușile batante fac ca și inexistenții curenții de aer. Ce simplu! La suprafață, transportul în comun este asigurat de autobuze, care în anumite zone au benzi speciale supravegheate cu camere video. Bănuiesc pentru cei care ar încerca să scurteze drumul! Nu am văzut tramvaie și nici troleibuze. Taxiurile mișună peste tot, la un preț accesibil chiar și pentru un *estic*. La Madrid, ca și în multe alte capitale europene, madrilenii circulă foarte mult pe jos și cu mijloacele de transport în comun. Elegante, silențioase și în flux continuu!

Am văzut, în subterane, pe lângă tot felul de minimagazine, automate cu de-ale gurii sau pentru astâmpărarea setei, prima bibliotecă publică, *biblio metro*, una din cele 11 organizate în subteranul madrilen. Un spațiu din aluminiu eloxat, cu catalog electronic încastrat la vedere și două posturi de lucru. Poate nu întâmplător la Madrid am văzut atâta lume citind sau informându-se în metrou. Există librării uriașe cu o ofertă la prețuri destul de pipărate. În metrou nu se citește doar carte, pe care o recunoști de departe că este de la *biblioteca publică* după ștampila aplicată, vizibil, de cele trei tranșe, ci și foarte multă presă. Am numărat peste cinci cotidiene, distribuite în mod gratuit, dimineața. Unele depășesc, ca număr de pagini, cele mai *grele* cotidiene românești. Profitul se obține, în astfel de cazuri, nu din vânzare, ci din reclame. Celelalte se vând cu 1 – 6 euro, în funcție de ce vrei să iei atașat (CD, DVD, carte, diverse produse...). Uimitor! Ca și presa scrisă, posturile tv alocă mult spațiu realizărilor actuale ale poporului spaniol. Aspecte *mobilizatoare* din sfera serviciilor, indus-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

triei, agriculturii, educației, culturii și sportului sunt frecvente și prezentate cu o mândrie nedisimulată. Poate de aceea spaniolii sunt într-un proces accelerat de aliniere la valorile civilizației Uniunii Europene. *Știrile de la ora 17* sunt ca și inexistente. Dezbateri, de interes general, ocupă spațiul din *prime time*, iar mondenitățile sunt expediate, de regulă, după miezul nopții. Filmele sunt în totalitate dublate. Limba spaniolă este la ea acasă și apărată prin toate mijloacele. Spaniolii nu se omoară, ca majoritatea europenilor din vest, cu învățarea limbilor străine.

Curățenia, un pic mai bine ca-n București! Ziua nu vezi picior de agent de... curățenie comunitar. La răsăritul soarelui dispar. Nici agenții de poliție comunitari nu sunt prea vizibili. Mașinile poliției se strecoară discret, fără nicio grabă. Ca în filmele americane. Nu am auzit sirenele stridente ale *salvării* sau clacsoane de mașini *nervoase*. Oare madrilenii să fie toți sănătoși!?

Mii de magazine, de o diversitate care te derutează, alte mii de restaurante, cafenele, unele dintre ele ușor mirositoare. Poate și de la zecile de pulpe mari de porc uscate și atârnate de tavan pentru consumul cotidian. Se consumă masiv, în principal, între orele 21 – 24, cu prelungiri spre 2 – 3. Am întâlnit, ca peste tot, mulți *rumegători*. Unii atât de dependenți, că rumegă și în timp ce vorbesc cu semenii lor. Consumatori ai acelorași mărci de gumă. Seara piețele sunt aglomerate, oferta distracțiilor fiind mare. Trubadurii moderni sunt peste tot. Metrou, piețe... Se spune că sunt mulți români. Personal, am auzit doar într-un singur loc sonorități carpatine. Lumea este extrem de sociabilă, amabilă, gălăgioasă și zâmbitoare. Nimeni nu se grăbește în mod excesiv.

Comerțul nu mai este dominat de evrei, chinezii (tot asiatici, dar din partea cealaltă) fiind peste tot. Totul se negociază. Și în centru, și la periferie, și în zona de mijloc. Același obiect sau produs îl poți lua la prețuri diferite, uneori la o diferență de 5 – 10 euro, la distanțe de doar 10 – 20 de metri. Poți trăi cu zece euro pe zi decent. Dacă ții neapărat, aceeași sticlă cu vin bun de 2 – 3 euro o poți lua și cu zece, un salam uscat de 300 gr. – 1,50 euro sau 20 de euro. Toate produsele naturale se vând la sticlă sau ambalate cu hârtie. Din ce în ce mai mult. *Chimizatele*, la plastic sau aluminiu. Unele prețuri sunt cam de două ori mai mari ca la noi. Chiar în aceste condiții, cu salariul minim de 600 de euro, se pot face economii de 100 – 200 pe lună. Spaniolii se pregătesc acum să facă saltul, direct, la 800 de euro.

Pe ce am mai dat banii, în afară de muzee și tot felul de albume, broșuri, ilustrate?! Un filatelist, virusat rău de tot, nu putea să nu ajungă și în celebra *Piață Mare* (*Plaza Mayor*). Primisem indicații prețioase de la prietenii mei. Aici sunt cca 10 – 15 magazine de profil cu o ofertă amețitoare. Bani să fi avut! Dar și în aceste condiții, studiind foarte bine ofertele, puse într-un pliant la intrare (tot cei de-acasă m-au informat), noaptea la hotel, am reușit să iau, cu câțiva euro (în jur de 150), toate emisiunile poștale Spania pe perioada 1965 – 1986, la un preț de catalog de zece ori mai mic. Și ce *timbre* au spaniolii! Am luat și pentru prima nepoată, Ioana, o cutie cu numai puțin de 2.000 (două mii) de timbre din toată lumea, tematica *faună*, cu doar 30 de euro! Asta da filatelie pentru cei mici! Dar și pentru cei mari. Așa am devenit fanul mărcilor poștale spaniole, pe lângă cele franțuzești! Merită.

Zona centrală arată ca o adevărată capitală de imperiu. De fost mare imperiu. Peste tot construcții impresionante cu arhitectură extrem de variată, palate uriașe, o grădină botanică imensă, parcuri și bulevarde impresionante... De fapt, totul e mare. Blocuri turn, vechi sau noi, nu prea am văzut. Le numeri pe degete. Peste tot, în piețe, parcuri, pârculețe, dai de statui ale unor personaje de secol XI, XII, XIII, XIV... Despre muzee și monumente nu voi detalia. Am întâlnit, și aici, multe catedrale tip *Biserica Neagră* din Brașov. Toate cu acces liber. Toate acestea trebuie văzute. Bătute zile întregi cu pasul. Ai ce vedea. Geaba răsfoiești pliante, citești păreri și păreri... Există artă pentru toate gusturile. Centrul istoric este, el însuși, o adevărată operă de artă.

*

Madrileni *sadea*, adică de cel puțin patru – cinci gene-rații, sunt în proporție de vreo 10%. Ca și bucureștenii noștri get-beget. Mult snobism, mulți *mitici* și mulți, foarte mulți, oameni normali. E adevărat, cei mai mulți de import. Intern și internațional. Cei *de-afară*, din clasa de jos, au ales periferia, dominată de cvartale noi de blocuri cu maximum cinci – șase niveluri, construite cu credite ieftine acordate de comunitatea locală sau de stat. Roșul-grena predomină exteriorul acestor locuințe. Alții preferă să stea în localitățile din apropiere ușor accesibile.

*

Dar nu pentru aprecieri sau pentru a da calificative am acceptat să merg la Madrid. M-au intrigat datele și imaginile găsite pe site-ul primăriei madrilene privitoare la *biblioteca publică*. Am vrut să știu care e adevărata realitate. Gândire de est sudist neîncrezător, fript de prea multe ori cu *realitățile* dâmbovițene.

Obiectivul principal a fost organizarea și deschiderea, de către Biblioteca Metropolitană București, a primei secții cu documente românești, pe diferite tipuri de suport (2.633 u.b. – în prima fază), dar sarcina, expresă, primită a fost să văd cum este organizat și cum funcționează instituția abilitată oficial cu asigurarea accesului la orice informație, la orice document specific unei biblioteci publice, precum și relațiile acestei instituții cu membrii maturi ai comunității Madrid.

De celelalte aspecte s-au ocupat colegii mei care au alcătuit delegația din care am făcut parte.

În prezența oficialităților madrilene și bucureștene, inaugurarea modulului de documente românești, organizat în cadrul *Secției de documente în limbi străine* a Bibliotecii Publice *José Hierro* din Distrito *San Blas*, din estul Madridului, a avut loc la amiaza zilei de 11 aprilie 2008. Este un moment important în relațiile dintre cele două instituții. Întâlnirea de lucru din ziua precedentă și vizitele de lucru efectuate la bibliotecile publice-filială mi-au dat încrederea că proiectul se va finaliza cu realizarea tuturor obiectivelor propuse: asigurarea membrilor comunității madrilene, veniți din România, și mai ales copiilor lor, păstrarea contactului cu limba, având acces liber la informațiile și cultura țării în care s-au născut ei sau părinții lor. Toate țările

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

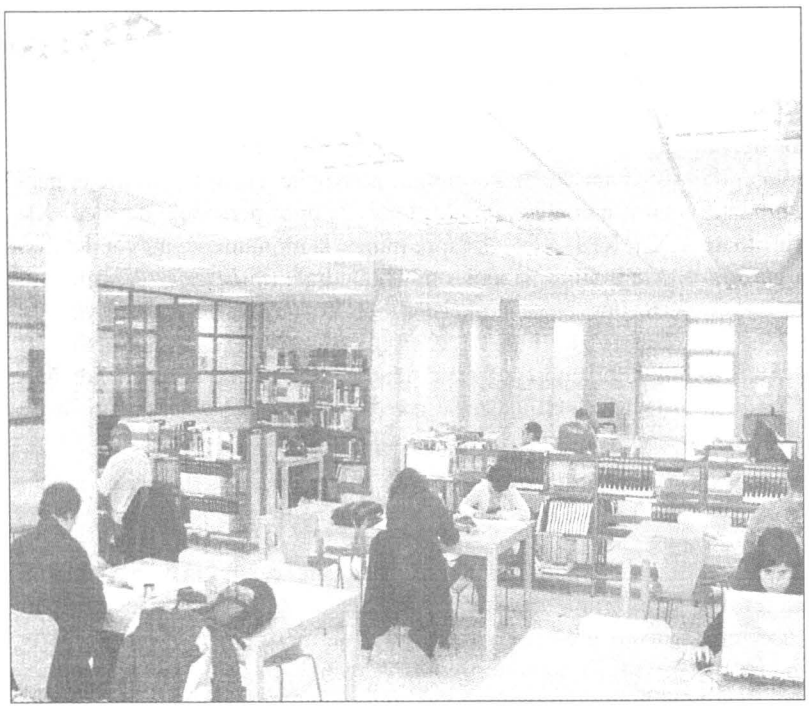

lumii au asemenea preocupări pentru păstrarea identității conaționalilor, care au ales să trăiască și să muncească acolo unde le place. Secția gazdă avea numeroase alte module cu documente în diverse limbi.

*

Serviciul public de informare, documentare și lectură din Madrid este organizat pentru cei 4.000.000 de locuitori stabili, din cele 17 districte, pe trei căi. Mă voi referi, cu predilecție, la cel dezvoltat de primăria municipală. Cele ce urmează sunt rezultatul convorbirilor, oficiale sau private, cu personalul bibliotecii publice madrilene, consultării datelor cuprinse în site-ul și în pliantele instituției, precum și al observațiilor directe în urma vizitării a 10 filiale și a unui *biblio metro*.

Primăria Municipiului Madrid dezvoltă un sistem care cuprinde, până acum, 27 de biblioteci publice. La acestea se adaugă 11 *biblio metro* și 6 bibliobuze. În diferite faze de finalizare, se află alte câteva construcții destinate acestui factor civilizator-formator-educativ, de fapt, principalul furnizor de informații și lectură, cunoscut sub denumirea generică de *Bibliotecas Públicas Municipales de Madrid* (www.munimadrid.es/ bibliotecas publicas). Nu există un sediu central, având aceeași dezvoltare modulară ca pentru marile comunități urbane. Sistemul este coordonat direct din primăria madrilenă, prin direcția de cultură, iar la nivelul fiecărei bi-blioteci/filiale, coordonarea se face de către un bibliotecar public director. Ca fapt divers, vă informăm că toți angajații cu studii superioare ai primăriei madrilene, indiferent de profesie și vârstă, au același salariu net. În jur de 3.000 (trei mii) de euro, dublu față de salariul lor mediu pe economie. Astfel, rata de corupere a angajaților este extrem de redusă, iar serviciile sunt profesioniste..

Din cei 467 de angajați ai *Bibliotecii Municipale Madrid*, **66** sunt bibliotecari publici, ceilalți 461 de angajați constituind personalul auxiliar, cu responsabilități privind derularea serviciilor de primire/ înscriere a utilizatorilor, de împrumut/ restituire a documentelor la sediu, bibliobuze sau biblio metro; de organizarea și întreținerea colecțiilor, orientarea și îndrumarea utilizatorilor (*uzarios*) în secții. Toți cei 66 de bibliotecari publici ai comunității madrilene au studii superioare, cu salariile menționate deja pentru toți angajații primăriei similari. Tot ca un fapt divers. Bibliotecarii publici madrileni sunt mai bine plătiți decât cei de la *Biblioteca Națională a Spaniei*. Și eu care am solicitat ani de zile măcar o salarizare egală cu cei de la *naționala* noastră!? Deși era evidentă importanța *bibliotecarului public* în evoluția societății, împreună cu ceilalți factori civilizatori (preotul, cadrul didactic, medicul de familie, polițistul comunitar, avocatul de fa-milie etc.). Dar cine să audă!? *Aleșii neamului* se plimbă, *la greu*, prin Europa zilelor noastre și se fac că nu văd, că nu aud. Sau poate chiar nu înțeleg care sunt, de fapt, instituțiile publice ce stau la baza civilizării și evoluției unei națiuni. Asta și din cauza educației precare pe care o au cei mai mulți *mitici* ajunși în posturi de decizie!?

Personalul auxiliar al bibliotecii publice madrilene are un salariu cuprins între 2.000 – 2.500 de euro. La aceștia se adaugă 54 de *bodyguarzi* și 54 de *agente de curățenie* (*lim-piesa*), paza și curățenia fiind servicii externalizate. Ca și multiplicarea sau copierea unor documente în multe exemplare.

La cele 27 de filiale ale *Bibliotecii Municipale Madrid* se adaugă sistemul de bibliotecă publică dezvoltat de autoritatea regională, în Madrid funcționând alte 18 biblioteci publice. Se poartă discuții pentru unificarea celor două sisteme. Cea de a treia cale este dezvoltarea privată de biblioteci publice, care cuprinde 14 biblioteci, sistem dezvoltat de *Caja Madrid* (similar cu CEC-ul nostru). Total: 61 de biblioteci publice + 11 biblio metro + 6 bibliobuze.

Cele 27 de biblioteci publice/ filiale ale *Bibliotecii Municipale Madrid* sunt amplasate, în urma unor studii sociologice, efectuate de specialiștii primăriei, în zonele cu densitate mare a populației, în centrul orașului fiind doar două. Cele recente sunt organizate în construcții noi. Noile biblioteci publice sunt bine delimitate de locuințele din jur, fiind situate, în general, în mici parcuri. Toate spațiile, mai vechi sau mai noi, sunt special concepute pentru biblioteca publică. Viu co-lorate, interior și exterior, pe minimum două niveluri. Suprafața utilă: 3 biblioteci au o suprafață între 167 – 300 m^2, alte patru – sub.500 m^2, nouă – sub 1.000 m^2, zece – sub 2.000 m^2 și una peste 2.000 m^2. Multe seamănă cu noile biblioteci publice din capitalele de județ de la noi. Pe toți cei pe care i-am întrebat, de multe ori intenționat, *Donda este biblioteca publica?* m-au lămurit imediat, unii făcând pași cu mine pentru a mi-o arăta. De fapt, asemenea construcții îți sar în ochi de la distanță.

Cam o treime din spațiu este destinat secțiilor de împrumut documente de bibliotecă la domiciliu și două treimi pentru secțiile și spațiile de socializare, directă sau indirectă, a membrilor comunității (săli de lectură, săli info-documentare, ludoteci, săli polivalente, spații expoziționale…).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

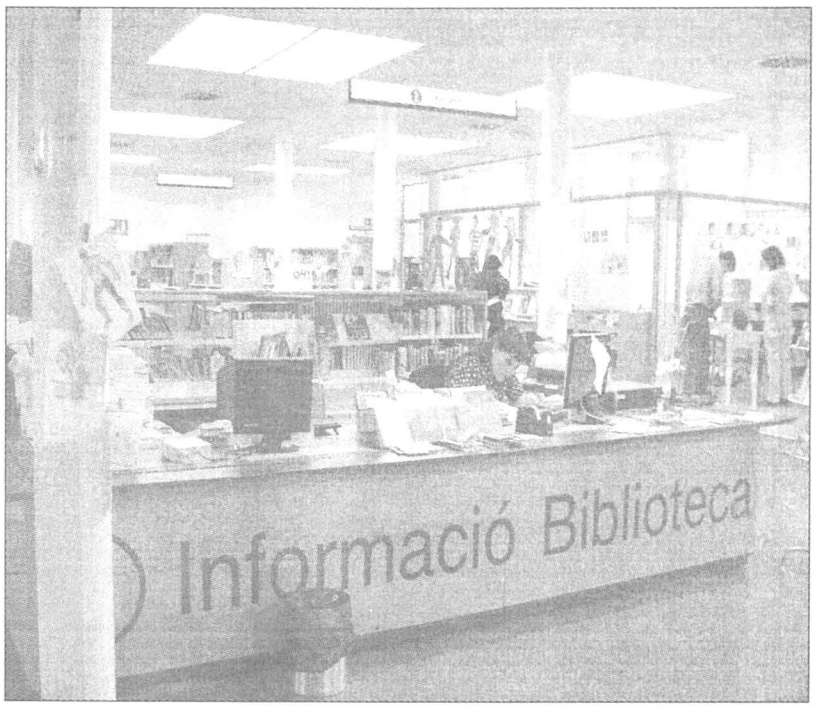

Un foarte mare accent se pune pe socializarea membrilor comunității madrilene prin instituții ale comunității: *biblioteca publică*, *centre socio-culturale* (case de cultură), *teatre*, cluburi municipale de tot felul. Se vorbește, tot mai mult, de pericolul *alienării* prin utilizarea excesivă a calculatorului, ceea ce duce la nonparticipare și neimplicare în viața socială, politică, culturală, sportivă a comunității. Se muncește enorm pentru reconstruirea microcomunităților, care să aibă o viață și identitate proprie. Se încurajează păstrarea tradițiilor, inclusiv ale celor veniți în Spania, și schimburile interculturale. Există, în acest scop, 47 de centre socio-culturale, instituții gen *casa de cultură* de la noi, organizate și dezvoltate în ultimii ani pe bani comunitari europeni, la fel de bine dotate ca și bibliotecile publice.

Fondurile de documente ale unei biblioteci-filială variază între 25.000 – 50.000 de documente de filială, din care cca 20% sunt documente pe alte tipuri de suport decât cel tradițional (caste audiovideo, CD-uri, DVD-uri).

Mobilierul din noile biblioteci, de o calitate excepțională, a fost adus din Suedia. În Spania, primăria madrilenă nu a găsit mobilier specific, de bună calitate, necesar unei asemenea instituții!?

Organizarea colecțiilor este aceeași ca și la noi. Și tot ca la noi, bibliotecarii publici nu prea sunt conștienți că sunt *number one*, în cadrul comunității, în materie de asigurare a accesului la informație din toate domeniile activității umane și lectură publică. Modestie?!? Noroc că, la nivel național, se recunoaște, *de jure*, importanța acestei profesii, bibliotecarul public având un „*rol de importanță strategică*" (am citat din Legea 334/ 2002 privind bibliotecile românești – art. 1a – n.m.). Recunoscut corect în plan salarial.

După ce treci de poarta electronică de securizare, ajungi la punctul de primire – informare, unde lucrează minimum două persoane. Toate posturile de lucru sunt dotate cu *IT* de ultimă generație: calculator, lector electronic, care *citește* cardul eliberat la înscriere sau documentele împrumutate/ restituite, plus alte periferice și *modemuri*, dintre care și o imprimantă multifuncțională.

Orice informație este livrată pe loc, timp de 14 ore pe zi, între 8,30 și 21,30, de luni până vineri, de către personalul auxiliar, bibliotecarul public fiind solicitat doar în cazurile mai complicate. Acesta are responsabilități privind asistența biblioteconomică, de oferire a informațiilor de referință *on-line*, organizarea manifestărilor, asigurarea relațiilor cu personalități și persoanele juridice din microcomunitate, dezvoltarea colecțiilor, eliminarea documentelor, intermedierea rezolvării problemelor de ordin administrativ ș.a. Inutil să mai spun că toate serviciile de bibliotecă publică oferite membrilor comunității madrilene sunt gratuite.

Sistemul informatizat generează date privind: a) existența documentelor de bibliotecă (catalogul); b) mișcarea do-cumentelor de bibliotecă (la ce filială poate fi găsit un document, care nu se află în colecții sau este împrumutat, temporar, la domiciliu la biblioteca unde este solicitat; la care *uzario* (utilizator) se află și până când (poate fi reținut, ca și la noi, prin serviciu de precomandă); c) mișcarea utilizatorilor: unde mai este înscris (înscrierea fiind centralizată), ce documente a împrumutat (maximum trei documente, la nivelul bibliotecii municipale, cu termen de două săptămâni, ce poate fi prelungit); d) diverse statistici...

Întrebările privind gestiunea și recuperarea documentelor de la *utilizatorii restanțieri* nu prea le-au înțeles, nefiind o preocupare majoră, restanțierii fiind sub 3%. La fel și despre *sindicat*. Asociațiile profesionale rezolvă totul.

Documentele de bibliotecă au o rată de înlocuire de 46 ani. Se pune mare accent pe protejarea sănătății membrilor comunității. Cele uzate fizic sunt date la topit, iar cele în bună stare, după efectuarea formelor de ieșire din evidența bibliotecii (dezactivarea etichetei electronice) și dezinfectare, sunt puse în casete speciale la intrare/ ieșire pentru a fi luate, gratuit, de persoanele interesate. Nu se primesc donații de nici un fel, în schimb editurile pot acorda mari *discount*-uri la achiziția de documente.

Organizarea colecțiilor de documente este în acces liber la raft, indiferent de secție sau adresabilitate. Nu există depozite. Normal, din moment ce biblioteca publică este o *bibliotecă de consum* și nu de stocare, pe timp îndelungat, a informației. Doar filiala specializată în *memorie comunitară madrilenă*, numită Biblioteca *Historica* (173.000 u.b.) are sarcini de stocare și conservare. Mai există alte 8 biblioteci-filială specializate ale municipalității madrilene: muzică, servicii speciale...

O bibliotecă-filială a *Bibliotecii Municipale Madrid* este organizată, în general, pe minimum două niveluri, fiecare cu rampă de acces pentru persoanele cu handicap locomotor. Deși în cele cinci zile, cât am bătut Madridul, 18 ore din 24, nu am văzut mai mult de 10 cărucioare de acest gen, în schimb, am văzut sute de cărucioare cu noua generație. Am înțeles că este dezvoltat un serviciu special pentru persoanele cu acest gen de disabilități subvenționat de către comunitate.

La parter se află punctul de primire – informare,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

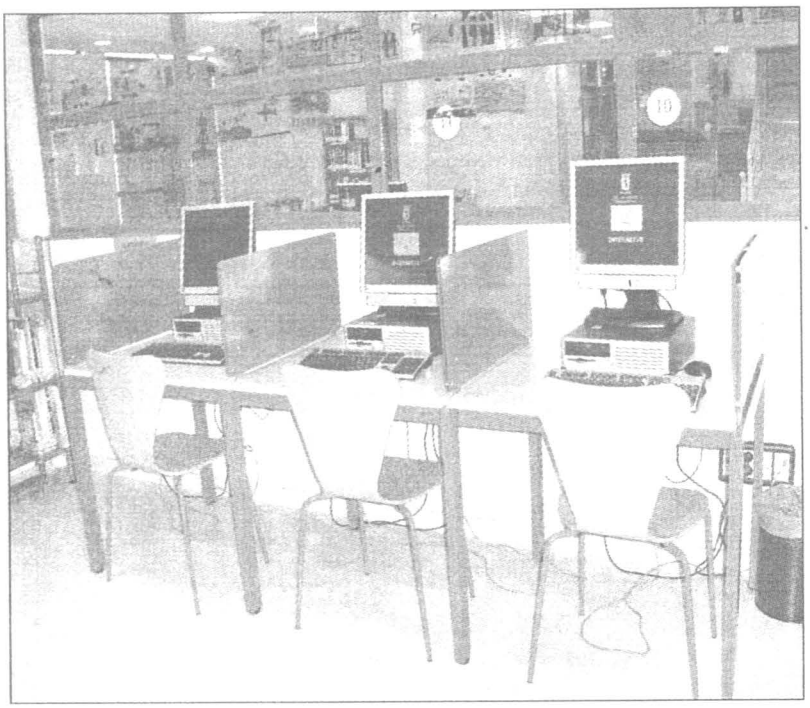

secțiile pentru copii (colecții organizate pe grupe de vârstă: 2 – 5, 6 – 10, 11 – 14 ani, minimum o sală de lectură, o ludotecă...; secții împrumut documente pentru adulți la domiciliu și sală de periodice). 23 de biblioteci-filială au, fiecare, între 70 și 177 de abonamente la periodice pe suport hârtie. Există, în paralel, și acces on-line la presă, mai puțin utilizat. La alt nivel se află sălile de lectură pentru adulți, săli info-documentare, săli polivalente...

Biblioteca publică madrilenă numără 3.720 de locuri la mese, pentru cercetare și documentare în filiale, la care se adaugă 171 de locuri la stații de lucru, conectate la Internet, pentru utilizatori în sălile info-documentare, din totalul de peste 300 de PC-uri ale bibliotecii, la care se adaugă locurile din sălile polivalente pentru manifestări de toate genurile, mai puțin politice. Așa cum spuneam, un accent deosebit se pune, în societatea spaniolă, pe factorul socializare, la care biblioteca publică își aduce, din plin, partea sa de contribuție. La fel, centrele socio-culturale, teatrele, doar unul este al municipalității, restul fiind ale Ministerului Culturii și foarte multe private, muzeele, stadioanele, arenele, cluburile de tot felul funcționează cu motoarele în plin. Un bilet la teatru costă între 15 – 30 de euro. La celebrul muzeu *Prado* – 8 euro. Există tot felul de facilități pentru tineri și *tinerii pensionari* la orice obiectiv turistic sau manifestare.

S-a întâmplat ca vizita noastră de documentare și informare să coincidă cu o întreagă săptămână a teatrului bucureștean la Madrid. Am avut șansa să vizionez la *Teatro del Arenal* (teatrul lor municipal), piesa *Măscăriciul* montată de Horațiu Mălăele, care, împreună cu Nicolae Urs, a oferit un regal spectatorilor. O seară de excepție. Un public cald, cu reacții manifestate prin repetate aplauze și un final care nu se mai sfârșea. Succes total. Cum să nu ți se umezească ochii de bucurie și mândrie că avem asemenea talente!? Mulțumesc Teatrului Municipal *Lucia Sturdza Bulandra* din București. M-am simțit o seară pe malurile Dâmboviței, cu biblioteci publice madrilene.

În rest, nu e nicio diferență. Între noi și spanioli. Ca orice altă instituție civilizatoare a comunității locale madrilene. Nimic nu este neglijat. Fiecare instituție comunitară are rolul ei în dezvoltarea comunității și nu se pune problema vreunei priorități. Totul este tratat în mod responsabil, egal. *Mâinile drepte*, civilizatoare, ale primarului madrilen funcționează profesionist, într-un sistem la nivel european bine articulat. Nu întâmplător, Spania a evoluat atât de rapid în ultimii ani. Asta nu înseamnă că nu sunt mândru de realizările ultimilor ani ale echipei Bibliotecii Metropolitane București, în condiții de finanțare cu *picătura* și a tot felul de piedici birocratice și lentori dâmbovițene. Chiar pare un miracol ce s-a putut face într-un București în care aproape nimeni nu pare interesat de asigurarea serviciului public de informare și lectură pentru toți membrii comunității, discriminările între sectoare fiind mai mult decât evidente!

Cât de simplu ar fi, și la noi, dacă am avea o lege a bibliotecilor *cu dinți*. Cu doar trei dinți. Incisivi sau *decisivi*. Ne tot mirăm, ne tot plângem că legea nu e aplicată într-o țară în care se mimează democrația de atâția ani, toți aleșii declarând că vor binele țării!

*

Iată forma concretă a altor amendamente pe care le-am susținut de-a lungul anilor, la capitolul SANCȚIUNI al legii. Inexistent. Deocamdată.

1. Nealocarea spațiului prevăzut de lege, construcție special proiectată și construită pentru dezvoltarea serviciilor specifice *bibliotecii publice*, de către organul ierarhic se sancționează cu amendă de 1.000.000 de lei, ce se aplică primarului în funcție și consilierilor locali, pentru fiecare an în care nu se alocă finanțarea necesară investiției.

2. Neasigurarea finanțării bibliotecii publice, la standardele prezentei legi, de către organul ierarhic se sancționează cu o amendă de 1.000.000 de lei, ce se aplică primarului în funcție și consilierilor locali, pentru fiecare an în care nu se alocă finanțarea necesară.

3. Neasigurarea drepturilor salariale conform legislației în vigoare se sancționează cu amendă de 1.000.000 de lei, ce se aplică primarului în funcție și consilierilor locali, pentru fiecare an în care sunt afectate drepturile salariale ale personalului bibliotecii publice.

În doi – trei ani, problema asigurării și funcționării serviciului public de informare și lectură comunitară, la nivelul legislației românești în vigoare, ar fi rezolvată la nivel național. Așa cum a și fost deja în câteva locuri din țară unde au existat aleși cu bun simț, responsabili și inteligenți.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

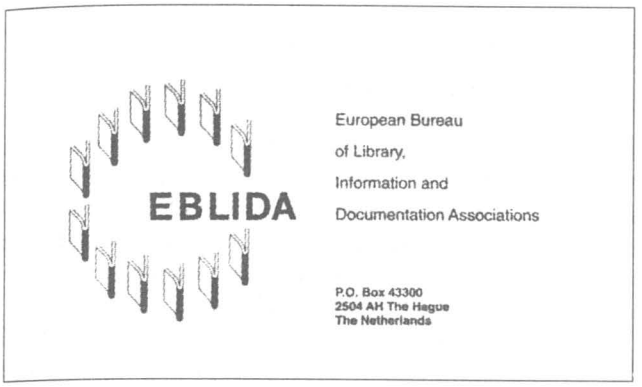

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Iniţiative

Accesul liber la informaţie

Raportul de ţară al Norvegiei

Frode BAKKEN
expert EBLIDA pentru Legea informaţiei

Asociaţia Norvegiană a Bibliotecilor s-a concentrat, de la începutul anilor '90, pe analizarea implicaţiilor copyright-ului pentru biblioteci şi drepturile utilizatorilor. Din 1994 a existat un contact strâns cu EBLIDA (Emmanuella Giavarra) în ceea ce priveşte activităţile bibliotecilor şi copyright-ul. În 1996 asociaţia a stabilit un comitet permanent pe probleme de copyright, care s-a angajat în activităţi de consultaţie şi lobby.

Asociaţia a cooperat cu EBLIDA şi înainte şi după conferinţa WIPO (World Intelectual Property Organization) din decembrie 1996, care a promulgat tratatul WIPO în domeniul copyright-ului. Tratatul a fost mai târziu implementat în legislaţia UE ca Directiva UE 2001/29/EF din 22 mai 2001 (aşa-numita directivă „InfoSoc"). Membrii UE au implementat această directivă în legislaţia lor, iar Norvegia, Islanda şi Lichtenstein, ca părţi ale EEA (European Economic Agrement), trebuie să implementeze copyright-ul în aceeaşi manieră ca membrii deplini ai UE.

Guvernul Norvegiei a condus un proces de audiere în 2003, iar în februarie 2005 a publicat propunerile pentru implementarea directivei UE în legislaţia norvegiană. Parlamentul ia ultima decizie pe baza propunerii din primăvara lui 2005. Asociaţia Norvegiană a Bibliotecilor a jucat un rol activ în lobby-ul în Parlament şi în mass media, reuşind să modifice rezultatul final în patru mari puncte importante pentru biblioteci. Acest rezultat înseamnă totodată că Asociaţia este foarte mulţumită de implementarea finală şi afirmă că bibliotecile şi utilizatorii lor nu vor avea probleme majore în desfăşurarea activităţii în interiorul cadrului legal odată cu aplicarea norvegiană a directivei UE.

Cele patru zone sunt:

• Tipăritura analoagă a materialului digitizat legal în biblioteci este recunoscută contrar propunerii şi acţiunilor guvernului.

• Retragerea legală a sistemelor de protecţie tehnică în biblioteci în anumite cazuri – în special pentru biblioteca naţională cu drept de depozit legal – contrar propunerii şi acţiunilor guvernului.

• Acordurile colective – rezumând activităţile bibliotecii care vor reprezenta venituri pentru deţinătorii de copyright nu vor cuprinde activităţi care sunt gratuite sau pentru care se achită – contrar propunerii şi acţiunilor guvernului.

• Acces liber pentru utilizatorii finali – asociaţia a reuşit să obţină un sprijin unanim pentru accesul liber la serviciile de bibliotecă pentru utilizatorii finali în bibliotecile publice – contrar propunerii şi acţiunilor guvernului.

Au existat atacuri foarte puternice în media împotriva Asociaţiei Norvegiene a Bibliotecilor din partea guvernului şi a deţinătorilor de copyright pe aceste teme specializate ale aplicării directivei UE în legea norvegiană a copyright-ului.

Asociaţia a reuşit să introducă în cadrul legal măsuri referitoare la biblioteci, care nu sunt introduse în alte ţări europene: „Retragerea legală a sistemelor de protecţie tehnică pentru biblioteci în anumite cazuri – în special pentru biblioteca naţională cu nevoi de depozit legal".

Pentru a concluziona, atacurile şi discuţiile cu privire la deţinătorii de copyright s-au schimbat de la argumente şi de la un anumit tip de discurs (aşa cum era firesc în anii '90 şi în primii ani ai secolului XXI) către falsificări şi activităţi de *spin-doctor* (n.tr. activităţi realizate de un expert în relaţii publice sau de un reprezentant politic, a căror atribuţie este să ofere o faţetă pozitivă evenimentelor sau situaţiilor) care au un impact semnificativ în acest proces, având în vedere că aceste persoane au relaţii strânse cu mediul academic, mass media, cercurile politice şi departamentele guvernamentale.

Două mari organizaţii, Asociaţia Norvegiană a Scriitorilor de Non-fiction şi a Traducătorilor şi Asociaţia Scriitorilor Norvegieni pentru Copii, sunt responsabile pentru versiunea deformată a acestei necesare dezbateri publice.

În noiembrie 2007, guvernul a decis mai multe reglementări detaliate ale legii copyright-ului astfel încât procesul implementării directivei UE din 2001 este acum încheiat. Bibliotecile şi utilizatorii lor au reuşit, prin participarea activă a Asociaţiei Bibliotecilor, obţinerea unor reglementări ale legislaţiei care vor oferi condiţiile unui cadru adecvat în anii următori.

Liniile directoare ale Consiliului Ştiinţific ERC pentru accesul liber

17 decembrie 2007

1. Cercetarea ştiinţifică produce cantităţi mari şi în continuă creştere de informaţie, cuprinzând date primare, date

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

structurate şi integrate în baze de date şi publicaţii ştiinţifice. În epoca Internetului, accesul gratuit şi eficient la informaţie, inclusiv la publicaţiile ştiinţifice şi la datele originale, va constitui cheia progresului durabil.

2. Evaluările privind oportunitatea publicării ştiinţifice au o importanţă fundamentală în asigurarea certificării şi diseminării cercetării de un înalt nivel ştiinţific. Politicile privind accesul la publicaţiile ştiinţifice evaluate academic trebuie să asigure capacitatea sistemului de a continua furnizarea de servicii certificate de înaltă calitate bazate pe integritatea ştiinţifică.

3. Accesul la date neprocesate este necesar nu numai pentru verificarea independentă a rezultatelor, dar, mult mai important, pentru asigurarea conservării, a analizelor curente şi a utilizării datelor.

4. Un număr de arhive cu acces liber şi baze de date verificate pentru publicaţii şi date există deja şi vin în sprijinul cercetătorilor din UE. Peste 400 de arhive de cercetare sunt coordonate de instituţii de cercetare europene şi câteva domenii ale cercetării ştiinţifice au propriile arhive internaţionale pe domenii specifice.

Acestea includ, spre exemplu, PubMed Central pentru publicaţii evaluate în ştiinţele vieţii şi medicină, arhiva preprint Internet ArXiv pentru fizică şi matematică, baza de date despre nucleotide DDBJ/EMBL/GenBank şi baza de date RSCB-PDB/MSD-EBI/PDBj despre structura proteinelor.

5. Cu câteva excepţii, ştiinţele sociale şi umaniste nu beneficiază încă de arhive publice centrale pentru publicaţiile lor recente. Importanţa accesului public la datele primare, manuscrisele vechi, colecţii şi arhive este mult mai acută pentru ştiinţele sociale şi umaniste. În ştiinţele sociale, multe date primare sau secundare, cum ar fi sondajul social şi datele statistice, există în domeniul public, dar de obicei doar la nivel naţional. În cazul ştiinţelor umaniste, accesul public la sursele primare (cum ar fi arhive, manuscrise şi colecţii) este uneori obturat de un proprietar privat (sau chiar public sau de stat) care permite accesul pe baza unei selecţii drastice sau deloc.

Pe baza acestor consideraţii, şi urmând Declaraţia despre Accesul Liber (*Anexa 1*), Consiliul Ştiinţific ERC (European Research Council) a stabilit următoarea poziţie interimară asupra accesului liber:

1. ERC solicită ca toate publicaţiile evaluate în urma proiectelor de cercetare finanţate de ERC să fie depozitate într-o arhivă de cercetare adecvată pentru a fi disponibilă, cum ar fi PubMed Central, ArXiv sau o arhivă instituţională, şi ulterior să fie creat Accesul Liber în cadrul celor şase luni de la publicare.

2. ERC consideră esenţial ca datele primare – în ştiinţele vieţii, de exemplu, pot cuprinde date precum nucleotide, secvenţe de proteine, coordonate atomice macromoleculare şi date epidemiologice anonimizate – să fie arhivate în baze de date relevante cât mai repede posibil, preferabil imediat după publicare şi, în orice caz, nu mai târziu de şase luni după data publicării.

Anexa 1

Declaraţia Consiliului Ştiinţific ERC despre Accesul Liber

decembrie 2006

1. ERC accentuează importanţa fundamentală a revistelor evaluate în asigurarea certificării şi diseminării cercetării de înalt nivel şi în ghidarea alocării corecte a fondurilor de cercetare. Politicile privind accesul la cercetarea ştiinţifică trebuie să asigure capacitatea sistemului de a continua furnizarea unor servicii certificate de înaltă calitate.

2. În timp ce calitatea certificată a sistemului publicaţiilor ştiinţifice este neîndoilenică, preţul ridicat al acestor reviste – care se pare că nu sunt luate în considerare după consideraţiile financiare – ridică numeroase probleme în legătură cu capacitatea sistemului de a oferi acces larg şi, prin urmare, diseminarea eficientă a rezultatelor cercetării, cu riscul implicat de a împiedica progresul ştiinţific.

3. Aceste consideraţii au determinat ERC, ca oricare dintre instituţiile de cercetare finanţatoare, să accentueze atractivitatea politicilor de mandatare a accesului public la rezultatele cercetării – în arhive cu acces liber – în mod rezonabil şi cât mai curând (ideal, 6 luni, şi în nici un caz mai târziu de 12 luni) după publicare.

4. Politicile generale privind accesul liber nu sunt uşor de implementat deoarece: (i) viteza ieşirii din uz a cunoştinţelor variază de la o disciplină la alta; (ii) la fel şi disponibilitatea arhivelor cu acces liber. Mai mult, coordonarea finanţatorilor în cercetare (la nivelul UE, în cadrul părţilor programului cadrului, de exemplu, dar şi la nivelul Statelor Membre şi regiunilor lor) este extrem de necesară.

5. Acestea fiind spuse, intenţia fermă a ERC este de a publica linii directoare specifice pentru arhiva obligatorie în arhivele cu liber acces la rezultatele de cercetare, mai exact, publicaţii, date şi materiale primare – obţinute mulţumită granturilor ERC, imediat ce arhivele adecvate devin operaţionale.

6. ERC speră că finanţatorii în cercetare din toată Europa îşi vor uni forţele în stabilirea unor reguli comune pentru liberul acces şi în construirea arhivelor europene de liber acces care vor ajuta ca aceste reguli să devină operaţionale. Pentru facilitarea acestui proces pentru cercetarea finanţată de UE, consiliul recomandă Comisiei Europene stabilirea unei sarcini de lucru în vigoare care să includă reprezentanţi din diferite programe aparţinând Programului-Cadru 7 (Cooperare, Idei, Oameni...) pentru dezvoltarea unei politici FP7 operaţionale privind accesul liber la sfârşitul anului 2007 (care ia în considerare diferenţele disciplinare şi constrângerile tehnologice).

Traducere de Gabriela TOMA

(Din buletinul „EBLIDA News", nr. 3, februarie 2008)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Competențele profesioniştilor informației: transferul instrumentelor de evaluare către țările din estul Europei

noiembrie 2008 – octombrie 2010

Sugestii ADBS pentru „Proiecte ale transferului de inovații"

Aceste instrumente dezvoltate în cadrul proiectelor DECIDOC (Dezvoltarea aptitudinilor în sectorul informare – documentare) şi CERTIDOC (Certificarea în documentare) sunt operaționale în multe țări europene. Dar de la terminarea acestor proiecte, în 2000 şi 2004, câteva țări est europene au devenit membre ale Uniunii Europene. Majoritatea profesioniştilor din domeniul informării (arhivişti, bibliotecari, documentarişti, manageri ai informației) nu posedă abilitățile necesare pentru a îndeplini ceea ce se aşteaptă de la ei pentru anii 2010 – 2015 (în contextul Societății informaționale, al documentării digitale şi globalizării activităților) şi nu beneficiază de pe urma experienței în domeniu şi a sistemului de instruire de lungă durată realizat de partenerii acestor două proiecte în mai multe țări.

Pentru a se ridica la cerințele prezentate de instituții profesionale şi asociații din țările Europei de Est, COMPETIDOC doreşte să se alăture intenției a cinci țări estice (Bulgaria, Ungaria, Republica Cehă, România şi Slovacia) de a se folosi de DECIDOC şi CERTIDOC. Aceasta îi va ajuta pe profesioniştii informației să contribuie mai eficient la competitivitatea Europei în privința mijloacelor de dezvoltare a programelor educaționale, a promovării competențelor precum şi la interacționarea între diverse sectoare din economia unei țări.

Transferul cere două operații preliminare:

– Îmbunătățirea Ghidului european (Euroguide) de competențe realizat de proiectul DECIDOC (la a treia ediție ce va avea loc la sfârşitul anului 2009).

– Ajustarea CERTIDOC, sistemul european de certificare, pentru a-l face compatibil cu cadrul calificărilor europene dat publicității în octombrie 2007.

Consorțiul cuprinde patru parteneri care posedă abilități complementare. Ei vor munci cu asociații naționale sau europene, care sunt mai mult sau mai puțin implicate în implementarea instrumentelor europene în țările lor sau în difuzarea rezultatelor proiectului către profesioniştii din domeniul informării şi către angajatorii lor.

Impactul proiectului

Transferul în cinci țări europene al unei scheme coerente şi globale, armonizată prin instrumente şi procese multilingvistice, va permite în 2010 evaluarea şi îmbunătățirea calificării profesioniştilor informației. La încheierea proiectului vor beneficia de rezultatele lui 30.000 de profesioniști.

Actorii

Coordonator: Asociația Profesioniştilor din Informare şi Documentare (ADBS, Franța)

Parteneri

Universitatea Paris IV – Sorbonna: CELSA – Master in Human Resources and Comunication (Franța); Complutense University of Madrid – Faculty of Documentation Sciences (Spania); Biblioteca Metropolitană Bucureşti (România).

Aşteptăm răspunsuri la propunere
Octombrie 2008

Contact: Eric Sutter, certification@adbs.fr

Traducere de
Cristian BOBICESCU, Daniel CIOBANU

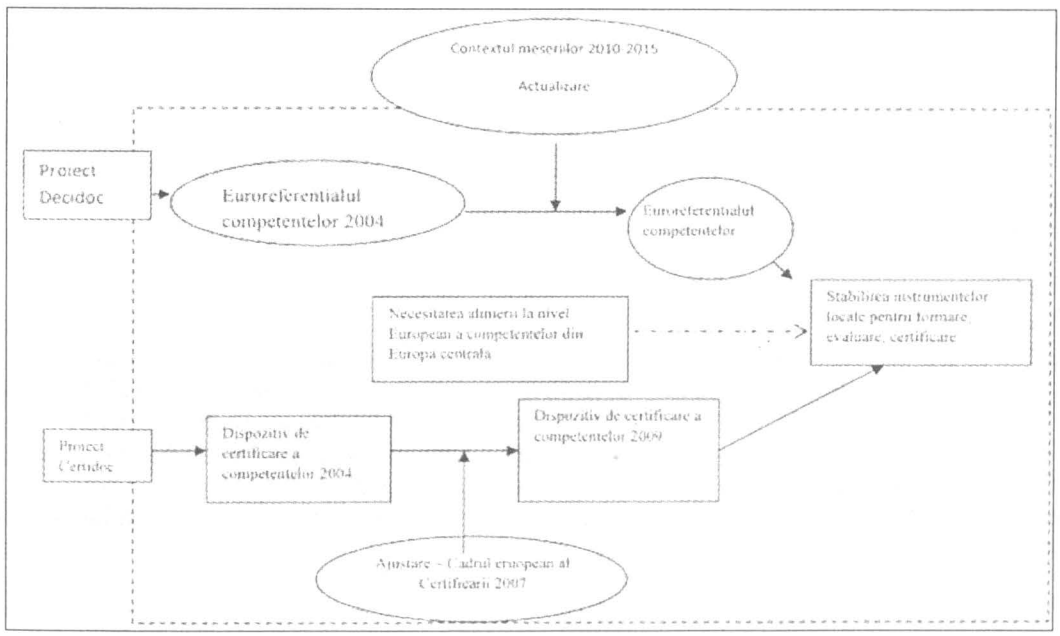

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Zilele Culturii Portugheze

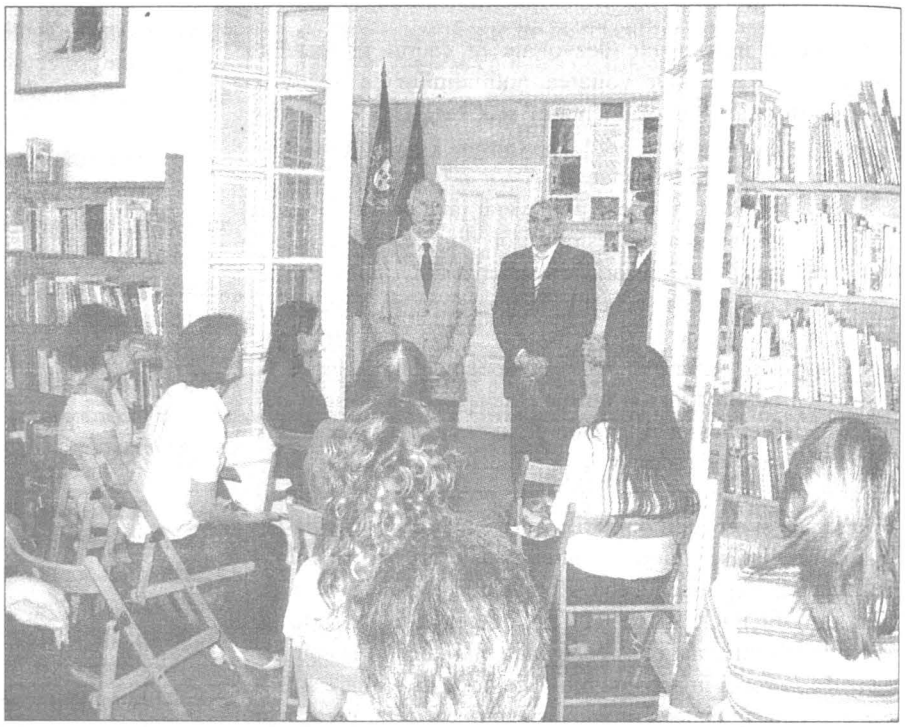

Biblioteca *ION CREANGĂ* a organizat, în perioada 9 – 13 iunie 2008, *Zilele Culturii Portugheze*, în cadrul proiectului *Diversitate Culturală*.

Deschiderea oficială a avut loc în prezența Excelenței Sale Domnul Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Portugheze în România, Alexandre Vassalo.

Cu sprijinul ambasadei a fost organizată expoziția de Azulejos, placă de ceramică decorată și vitrificată, întâlnită în Spania, Turcia, Italia, Maroc, Iran, dar care a devenit diferența specifică pentru Portugalia datorită existenței neîntrerupte de peste 500 de ani în spațiul lusitan.

10 iunie – Ziua Națională a Portugaliei și *120 de ani de la nașterea poetului portughez Fernando Pessoa* (13 iunie 1888 – 13 iunie 2008) au fost cele două evenimente importante care ne-au determinat să inițiem acest program.

Ziua națională a fost sărbătorită printr-o incursiune în perioadele importante ale literaturii lusitane – de la *Visão de Túndalo* a Evului Mediu la *Bună seara lucrurilor de aici* (2002) a autorului contemporan António Lobo Antunes. Invitata specială a acestui eveniment a fost traducătoarea Micaela Ghițescu. 11 iunie a fost ziua proiecțiilor de filme documentare: *Portugalia în 3 minute*, *Portugalia ieri și azi*, *Snapshot Portugalia*. În ultima zi au fost citite în limbile română și portugheză poemele celor mai cunoscuți heteronimi ai lui Pessoa, în lectura lui Jenel Marin.

Proiectul *Diversitate culturală* își propune să promoveze dialogul intercultural, deschiderea spre cultura Celuilalt, precum și identificarea unor concepte precum identitate și alteritate. Urmează Zilele Culturii Peruane, Muzici și filme europene, Memoria focului – Mexic, Zilele Hispanității, Zilele Culturii Poloneze și Lumea românească văzută prin ochii lui Gopo.

Gabriela TOMA

Pelerinul inimii

Programul care a marcat Ziua Filialei *PANAIT ISTRATI* a cuprins evocarea *Panait Istrati*; un montaj literar-artistic de către elevii clasei a III-a F (Școala Nr. 39) și prezentarea *Monastirea Plumbuita – loc de cultură și de rezistență*, realizată de Florin Preda (Serviciul Memorie Comunitară al Bibliotecii Metropolitane București). În final, au fost acordate premiile bibliotecii pe anul 2007 pentru Cel mai fidel utilizator – Luminița Crăciuneanu, Cel mai bun colaborator – Elena Barbu, Școala Nr. 32, și Cel mai generos sponsor – firma S.C. Izybestcom (Isabella Petroșanu).

Manifestarea a fost organizată vineri, 30 mai 2008, în colaborare cu Școala Nr. 39 și Filiala *NICOLAE IORGA* a Bibliotecii Metropolitane București. (*Laura VASILESCU*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliotecile virtuale: viitorul comunicării academice

Robert D. STUEART

În lumea de astăzi, bibliotecarii au o bună înțelegere a conceptului dominant de informație din punct de vedere al creării, organizării accesului și utilizării informației.

Tehnologia, desigur, este un punct comun care transformă teoriile și principiile în sisteme și servicii într-un mod rapid și cuprinzător fără precedent. Microcomputerele, discurile optice și alte medii de stocare, telecomunicațiile, imaginea digitală, grafica pe computer, multimedia și tehnologiile de comprimare au schimbat viața noastră pentru totdeauna.

Dar înainte de a păși mai departe în acest nou secol, să reflectăm puțin, să refacem etapele, să ne aducem aminte pentru o clipă, să reconsiderăm unde ne aflăm și apoi să ne gândim unde am vrea să fim.

O trecere rapidă în revistă arată că geneza hârtiei în China și invenția tiparului în Germania au modificat modalitatea de transfer al informației. Inițial, tradiția orală a fost predominantă, practic, până la apariția manuscriselor (la început pe frunză de palmier și pergament) și a altor acte oficiale scrise de mână, majoritatea de către călugări sau alte persoane în slujba bisericii. Deși documentele printate și tehnologia electronică au evoluat către alt nivel, în multe părți ale lumii tradiția orală este singura cale de transmitere a informației.

Acum câțiva ani am primit o scrisoare de la o bibliotecară care lucra atunci în cadrul forțelor americane ale păcii din Africa. Ea mi-a scris: „astăzi un om mai în vârstă din sat a murit – și biblioteca a dispărut". Indicând, desigur, faptul că întreaga cunoaștere a satului a „locuit" doar în mintea acelui bătrân. Tradiția orală a serviciului de informare în multe zone ale lumii se află doar în mintea unui povestitor. Acest tip de informare, care continuă să constituie un aspect al lumii noastre, nu are ceea ce este denumit ca versiune autorizată.

Dar atunci, nici navigarea pe Internet nu este sigură, în primul rând din cauza lipsei reglementărilor în legătură cu ceea ce poate fi postat în rețea și din cauza lipsei standardelor pentru introducerea informațiilor, iar în ceea ce privește acuratețea și autenticitatea informației postate acolo, controlul este rar, iar ezitările sunt destule. Este un profil foarte diferit de cel al informației printate regăsite în bibliotecă.

Informația accesibilă pe Internet poate fi neatribuită, nedatată, neadnotată, nesigură, și asta pentru că include nu doar articole, cărți și alte lucrări, dar și un amestec de materiale video, audio, discuții interactive, reclame, un amestec care conține *și* informația necesară.

Până de curând, principalul mod de accesare a colecțiilor bibliotecii era fișa de catalog a bibliotecii, o altă invenție pe hârtie. Cei care doreau să acceseze textele erau nevoiți să vină la bibliotecă, să le utilizeze pe loc sau să le împrumute acasă, în cazul în care acest lucru era permis. O singură persoană putea accesa informația în cazul în care instituția își permitea luxul de a deține două exemplare din titlul respectiv. Dacă o bibliotecă nu avea ceea ce un utilizator își dorea, acesta trebuia să ceară un împrumut interbibliotecar, proces nesigur și de lungă durată, sau să afle unde era localizată și să meargă până acolo pentru a o utiliza. A afla ce alte biblioteci dețin volumul nu era ușor, întrucât nu exista acces electronic la colecțiile mai multor biblioteci și centre de informare. Accentul în ceea ce privește valoarea unei anumite biblioteci în mod tradițional s-a pus pe mărimea colecției, puterea acesteia de depozitare.

Într-un timp relativ scurt, bibliotecile au străbătut patru etape ale dezvoltării: în primul rând, **Biblioteca de Hârtie** – unde operațiile tehnice interne și materialele erau majoritatea pe suport hârtie, iar dacă una dintre biblioteci deținea microfilme, acestea aveau aceeași modalitate de acces ca și cărțile; **Biblioteca Automatizată** – majoritatea operațiilor interne s-au tehnologizat, deși majoritatea materialelor au rămas pe hârtie; **Biblioteca Electronică** – operațiile și materialele sunt sub formă electronică; **Biblioteca Virtuală** – orice poate fi accesat dacă știm s-o facem – tehnologia este disponibilă, limita accesului este dată de capacitatea noastră de a imagina servicii și sisteme. Cineva caracteriza transformarea în felul următor: „bibliotecile au fost porți către colecțiile interne, acum sunt ferestre către cunoașterea întregii lumi".

Fără a fi prea entuziaști gândindu-ne la potențial sau prea deprimați de perspectiva actuală, trebuie remarcat faptul că materialele tipărite și cele pe format electronic vor coexista pentru un timp.

Dar este adevărat faptul că, pe măsură ce societatea evoluează și se îndepărtează de tiparul comunicării formale, printate către un rezultat interactiv al informației, tehnologia începe să elimine barierele geografice și cele legate de timp într-un cadru global.

Capacitatea de a comunica imediat creează o piață a informației nelimitată la o singură bibliotecă, un serviciu de informare comunitar, un sistem dezvoltat la nivelul țării sau chiar o rețea specifică a continentului. În acest scenariu schimbător, este stimulant să contemplăm noile oportunități variate, devine tot mai interesant să discutăm despre acestea, dar în același timp devine tot mai dificil să le plătim. Unii dintre noi ar sublinia nevoia de a avea acces electronic la resursele de informare regăsite inițial în volume fizice în bibliotecă, dar nu există o formulă magică pentru modalitatea de finanțare. În ciuda convingerii injuste a unora că Internetul este gratuit, cineva tot va trebui să plătească pentru servicii, și multe dintre resurse, disponibile pe autostrada informației, nu sunt scutite de taxe. Una dintre cele mai mari provocări este de a crea o rețea disponibilă oricărei persoane care caută informația de oriunde în lume și un sistem de management al cunoașterii într-o rețea mondială.

Resursele materiale și de personal ale bibliotecilor au jucat un rol major în întâmpinarea acestei provocări prin crearea unei aparențe de ordine în complexitatea și haosul înconjurător. Pentru a nu face nici o greșeală, în acest proces bibliotecile sunt obligate să ia decizii dificile în legătură cu resursele pe care le achiziționează, pe care să le furnizeze în rețele cu acces gratuit și pe care să le considere priorități financiare, tot timpul acordând atenție bugetelor instituției.

Bibliotecile, un segment important în procesul de furnizare a informației, au fost receptive la noile inițiative. Schimbarea de la depozit la valorificarea fondului, de la un rol

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

pasiv al depozitării cărților la un rol activ de furnizare a informației subliniază rolul serviciilor specializate cu valoare adăugată ale bibliotecii și al altor centre, și acest lucru este realizat prin identificarea nevoilor și comunicarea soluțiilor, mai degrabă decât simpla concentrare asupra procesului de achiziție și împrumutului de documente.

Întrebarea nu se mai pune în legătură cu numărul de volume pe care o bibliotecă îl deține, ci cum procedează în mod efectiv biblioteca pentru a furniza informația dintr-o varietate mare de surse cu ajutorul noii tehnologii.

Google, compania de motoare de căutare, a lansat un proiect cu alte biblioteci mari din SUA și Marea Britanie pentru digitalizarea unei părți substanțiale din colecțiile lor. Aceasta este noul instrument de localizare a informației pentru regăsirea documentelor disponibile în biblioteci.

Acest tip de tehnologie și cooperare se extinde dincolo de cei patru pereți ai bibliotecii. În orice caz, în climatul actual intens al căutării datelor, *utilizatorii riscă să devină bogați în date și săraci în informație*. Faptul că sunt multe date disponibile nu înseamnă că pot fi folosite în mod semnificativ fără asistența de valoare adăugată a celor care știu cum să determine parametrii unei căutări pentru exact acel bit de informație care să răspundă unui subiect specific.

Rolul bibliotecarilor constă în asistența acordată în procesul accesării cunoașterii; astăzi, bibliotecarii sunt provocați să aplice calitățile de organizare a informației în lumea electronică, care altfel ar putea fi hazardată și lipsită de unele mecanisme de control cum ar fi portaluri, interfețele cu utilizatorii în mediul metadatelor, sisteme de căutare și regăsire, instrumente pentru navigarea în rețele și alte tehnici propuse și dezvoltate de bibliotecari și colegii lor. Lucrul acesta este necesar datorită numărului de web site-uri care crește în fiecare an. Provocarea nu mai este accesul, ci *selectarea*, solicitarea bibliotecarilor și a altor manageri de informație pentru dezvoltarea calităților de negociatori.

Bibliotecarii pot fi caracterizați ca *negociatori* în identificarea nevoilor, *cei care facilitează*, pun la dispoziție strategii de căutare eficiente, *educatori*, *familiari cu literatura în domeniu și informația în multe formate*, intermediari de informație care oferă servicii curente și de legătură între cel care caută informația și informația însăși[1]. Noi ne comportăm precum *avocații informației*, având în vedere rolul ca intermediari de valoare adăugată a informației disponibilă utilizatorului. Noi, ca specialiști în informație, suntem provocați să negociem acest proces, să ajutăm la separarea a ceea ce e important de ceea ce nu este important, la identificarea nevoii reale și nu a unei nevoi vag percepute.

Informația joacă un rol vital în dezvoltarea politică, economică, socială și tehnologică a societății moderne, fiind considerată singura forță decisivă în privința dezvoltării. Tehnologiile de informare și comunicare care au avut un impact asupra ultimilor 25 de ani au acum puterea de a transforma modul în care noi ne guvernăm viețile din punct de vedere politic, economic și social, acasă și la muncă.

Această schimbare rapidă, creșterea continuă a volumului cunoașterii printate și din alte surse, dezvoltarea tehnologiilor informației, accelerarea schimbării relațiilor internaționale, introducerea unor modele de comunicare, rata rapidă a accesului la informație, nevoia de a colabora cu alte segmente ale mediului informației, toate solicită o accentuată punere la dispoziție a resurselor, fie ele fizice sau informaționale.

În ultimele decenii, pornind de la microfilmarea resurselor și de la eforturile de furnizare a resurselor, bibliotecile au răspuns mai multor provocări. Acestea nu se reduc la achiziție, procesare și stocarea informației, ci la accesarea și diseminarea unei varietăți de resurse informaționale în multe formate, de la manuscrise pe frunze de palmier, pe de-o parte, la fibrele optice, pe de altă parte.

Desigur, majoritatea resurselor se situează între aceste extreme și majoritatea sunt tipărite. Acest profil al tipăriturii nu se va modifica în următorii ani, în primul rând deoarece tipăritura a format înțelegerea fundamentală a societății față de natura comunicării academice și toți termenii de referință sunt adânc înrădăcinați în natura mediului tipărit, mai degrabă decât în cea a resurselor intelectuale înseși.

În ceea ce privește serviciul de informare, s-a observat o schimbare de paradigmă în privința resurselor, a serviciilor și a orientării utilizatorului.

Atunci când avem în vedere o discuție despre biblioteci, astăzi putem observa că acestea experimentează o schimbare de paradigmă în: *1. resurse* – de la un efort intens de a prezerva propriile colecții tipărite la furnizarea informației în formate multiple prin intermediul bibliotecii virtuale. *2. servicii* – de la funcția de depozitare și cea custodială unde materialele erau cumpărate („poate trebuie" în sensul în care ar putea fi solicitate) la o abordare/concepție de piață cu accent pe accesul și furnizarea la timp, și *3. utilizatorii* – de la atitudinea de așteptare ca utilizatorii să vină, cu un personal care are autoritatea la promovarea unor link-uri – tehnologice și tradiționale, către utilizatorii reali și potențiali și împuternicirea acestor indivizi.

Așa cum am menționat anterior, în mediul orientat spre tipărituri, bibliotecile au existat pentru multe generații într-o lume în care accesul a însemnat proprietate și informație științifică folosită doar dacă ar fi strânsă în colecții suficiente în sine numite biblioteci. Într-un sistem de comunicare bazat pe hârtie, bibliotecile achiziționează resurse în cazul în care savanții, studenții și alte persoane care caută informații au nevoie de ele.

Acum, noile tehnologii electronice permit oferirea serviciului „la timp" sau „informație la cerere" și aplicarea acestora la subiectele legate de accesul la informație a început să decupleze proprietatea de acces și, într-o oarecare măsură, să rupă legătura dintre obiectul material și conținutul său intelectual. Cineva poate pretinde că accesul la un depozit mondial de informație devine o componentă esențială nu doar la nivel național sau internațional, dar și pentru dezvoltarea industrială și economică.

Pentru biblioteci, schimbarea de paradigmă de la proprietate la acces a dat posibilitatea unei micșorări a ceea ce a fost denumită puntea informațională, punte care identifica timpul necesar de la luarea deciziei pentru aflarea unei informații până la furnizarea efectivă a informației sub o formă utilizabilă.

Cu toate acestea, munca bibliotecarilor păstrează un stigmat – o imagine greșită a unor omuleți în vârstă care fac să tacă pe oricine îndrăznește să le invadeze sanctuarul.

Îmi amintesc o poveste pe care am citit-o câțiva ani în urmă despre Universitatea Harvard, cea mai prestigioasă universitate din SUA. Se pare că în prima parte a secolului trecut, președintelui de atunci al Harvard-ului i s-a întâmplat să întâlnească un bibliotecar care alerga de-a lungul campusului. L-a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

oprit, pentru a avea o scurtă conversație, și l-a întrebat: „Cum merg lucrurile?" Și iată răspunsul pe care l-a primit: „Bine, fiecare carte este la locul ei în afară de una pe care mă duc s-o recuperez acum". Atitudinea noastră față de împrumut s-a schimbat fundamental din acel timp.

Este regretabil, având în vedere că, deși bibliotecarii au început să exploreze utilizarea noilor tehnologii, trebuie să se oprească, experimentând de asemenea situația unei perioade majore de inflație în costul resurselor pe care trebuie totodată să le achiziționeze pentru a răspunde nevoilor utilizatorilor. Imaginea regretabilă este identificată în, cum cineva o denumea, „sindromul izolării". Este percepția legată de faptul că o sumă mare de bani este îndesată în clădiri numite biblioteci și pentru ce? În aceeași ordine de idei îmi amintesc de ceea ce spunea Oscar Wilde. El scria: „astăzi oamenii știu prețul la orice și valoarea la nimic". Trebuie să ne asigurăm de faptul că sursele de informație care sunt vitale pentru viața și succesul unei organizații sau ale unui individ sunt identificabile și disponibile.

Două întrebări sunt esențiale în discuție. Prima: Cât ne costă să punem la dispoziție materialele și serviciile? Dar la fel de importantă este întrebarea: Cât costă să nu oferim accesul la informația necesară pentru o organizație sau o persoană pentru întâmpinarea nevoilor informaționale?

Bibliotecile se confruntă momentan cu efortul de a face față exploziei de resurse tipărite și costurile lor tot mai mari, în același timp introducând tehnologii pentru un acces cât mai rapid la surse cât mai variate și mai noi de informare.

Cineva poate întrevedea o dihotomie a resurselor disponibile în biblioteci – unele personale, altele accesate la distanță. Proprietatea materialelor pe site-uri va continua să fie predominantă în privința accesului în circumstanțele în care biblioteca a ales în mod conștient să aibă rolul unei arhive; atunci când este eficient din punct de vedere al costurilor să achiziționeze materialele sau când accesul este constant sau devine dificil în contextul tehnologiei și al timpului. Dar accesul va triumfa atunci când este mai puțin costisitor financiar decât achiziția, procesarea, depozitarea fizică și arhivarea informației, când accesul devine rapid și simplu, când singura modalitate de a dobândi informația este prin accesul electronic sau împrumutul interbibliotecar și când accesul sporește informația.

Eficiența partajării de materiale printate devine tot mai puternică, alte eforturi de cooperare devin și ele necesare astfel încât duplicarea este diminuată pe de o parte, în același timp asigurându-ne că există cel puțin o copie a celui mai important și solicitat document printat valabil în țară și că un consorțiu este creat pentru asigurarea accesului electronic la bibliografia vitală și la informația full-text care nu este disponibilă pe suport hârtie.

Aceasta aduce în discuție natura lucrării științifice și valoarea relativă a noilor modalități de discurs științific în comparație cu sursele tradiționale tipărite. Un istoric al culturii observa faptul că acceptăm și credem ceea ce citim în ziare, reviste și cărți deoarece ele sunt scrise, cercetate și editate conform standardelor acceptate, subliniind totodată faptul că informația nestructurată de pe Internet permite publicări anonime, permițând schimbări de informație de la autor la cititor, cu întrebări legate de acurateță și autenticitate[2].

Este evident faptul că în contextul unor schimbări de genul acestora, situația comunicării academice devine nesigură în ceea ce privește modalitățile de încărcare ce se dezvoltă și temerile editorilor electronici în privința rezultatelor de copiere necontrolată în pierderile revistei, precum și îndoieli legate de proprietate, acurateță, lipsa standardizării și aprobarea utilizatorilor. Climatul actual al accesului electronic ne încurajează să ne gândim nu în termenii unor cópii ale ziarelor, de exemplu, ci în sensul articolelor individuale. Dacă facem apel la motivul editorilor, unele persoane propun ca taxa generală să fie ridicată pe autostrada electronică pentru a fi folosită pentru fiecare utilizare. În orice caz, alții resping acest concept, susținând că a venit în sfârșit timpul pentru emanciparea ideilor de servitute a profitului și pentru respingerea conceptului de copyright al cărui timp, susțin ei, a trecut. Ei susțin că informația ar trebui să fie gratuită și accesibilă tuturor. Nu mai este necesar să spunem că editorii nu sunt tocmai încântați de acest argument! Este evident că toți – editorii și autorii care creează, bibliotecarii și alte persoane care sunt intermediari, și cei care iau decizii politice și juridice – trebuie să recunoască rolul necesar al copyright-ului în ceea ce privește încurajarea creativității și publicarea informației valoroase.

Peste 150 de țări au încheiat câteva acorduri pe tema noilor tratate internaționale pentru protejarea drepturilor de autor în epoca digitală. WIPO a luat în considerare totodată protejarea lucrărilor artistice și literare și proprietatea intelectuală în privința bazelor de date. Este evident, în privința dezbaterilor, faptul că acestea prevăd complexități extraordinare în zona tehnică și legală, interese financiare semnificative în privința riscului, diversității tehnologiei și experienței rețelei globale și concentrarea pe crearea proprietății intelectuale în vest. Fiecare dintre acestea reprezintă o provocare în atingerea unui acord internațional. De fapt, opoziția crescândă din ambele părți – sectorul privat și public, în mod particular în comunitățile științifice și de cercetare din vest, continuă să forțeze o amânare a considerațiilor legate de copyright pentru bazele de date.

Ceea ce este de dorit să se întâmple este ca termenul de „abonament de ziar" să fie înlocuit cu autorizații. Un multisite de autorizații este aplicat pentru a înlocui editorul pentru posibilitatea copierii masive a informației electronice și a copierii nedisciplinate a materialelor științifice, fapt ce ar încălca folosirea justă a prevederilor majorității actelor legate de copyright. Folosirea justă este o doctrină care permite utilizarea unei părți a lucrării sau în unele cazuri întreaga lucrare dacă există justificarea pentru aceasta și dacă se aduce foarte puțin sau nici un prejudiciu intereselor economice ale autorului și deținătorului de copyright.

Vorbind despre folosirea corectă și despre copierea nedisciplinată a materialelor, piratarea produselor informaționale incluzând cărți, ziare, casete video, emisiuni radio, software și discuri CD-ROM este foarte răspândită în întreaga lume. SUA estimează sute de milioane de dolari pierderi în fiecare an. Măsura în care descărcarea informației din sursa electronică pentru utilizarea în scop personal ca folosire corectă este în mod satisfăcător stabilită.

În orice caz, preambulul noului tratat propus de WIPO și legat de copyright recunoaște: „nevoia de a menține un echilibru între interesele autorilor și interesul publicului larg, în special în privința educației, cercetării și accesului la informație".

În această discuție, capacitatea bibliotecii de a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

răspunde nevoilor de informare ale utilizatorilor este deseori amenințată de cei care caută să creeze un comerț total pe Internet. Deși obiectivele financiare ar putea fi rezolvate, nu ar trebui să fie lăsat totul pe seama fluxului liber de informație, intimitate și folosire corectă.

Conflictul dintre accesul liber și informație, ca și comoditate, între gratuit și taxabil trebuie rezolvat dacă transformarea se dorește una de succes. Problema accesului nu ține de tehnologie, ci mai degrabă în: 1. costuri și valori; 2. nevoi și reacții și 3. politici și reglementări în discuția despre acces.

Rămân numeroase obstacole în accesarea informației full-text în epoca tehnologică. De exemplu, în trecut cuvântul scris se afla în carte și, spre deosebire de cuvintele și imaginile nelimitate, cărțile aveau o suprafață materială de care cineva putea atașa copyright-ul și eticheta cu prețul acestora. În privința scopurilor practice, valoarea ținea de mijlocul de transport, cartea fizică, și nu în gândurile conținute, cu alte cuvinte, pachetul era protejat, dar nu și conținutul acestuia. Cu informația în cyberspațiu, aceste elemente fizice dispar.

Aici ar trebui să strecor una dintre cele mai grele probleme legate de politica informației în cyberspațiu, și aceasta este legată de accesul nelimitat, intimitate și dreptul la cunoaștere. „O comunitate este guvernată de legile ei, care reprezintă valorile etice ale grupului". Dar dacă accesul trece dincolo de graniță? „În acest caz, mai mult de un sistem legal trebuie să aplice dispoziții care diferă în funcție de sistemele legale. Ar trebui ca legile comunității să țină seama de spațiul geografic sau de cel electronic? Dacă este aleasă ultima opțiune, cum ar trebui promulgate legile? Cine ar trebui să le administreze? Ce sancțiuni ar trebui să prevadă? Ce instituții sunt responsabile pentru rezolvarea disputelor în piața globală a informației?"[3] Aceste întrebări rămân fără răspuns.

Cum definim și apoi cum protejăm linia fină a intimității – ce se cunoaște legat de un individ, incluzând lecturile, accesul prin intermediul poștei – tradiționale și electronice? Dar despre cenzură versus intimitate sau dreptul de a cunoaște? Incidente legate de cenzură sunt deseori bazate pe presupunerea că expunerea la anumite idei, cuvinte, imagini sau sunete va produce un comportament în afara legii sau nedorit din partea persoanei care le va citi, le va vedea, le va simți sau le va auzi. Accesul minorilor la pornografie este un exemplu în acest sens. Cum poate fi controlat accesul la materiale sensibile? Care sunt drepturile individului în comparație cu norma comunității? Subliniez faptul că acestea nu sunt probleme noi, au existat și în cadrul discuțiilor legate de tipărituri, unde accesul minorilor la revista „Playboy" este un punct de dezbatere. Nu mai este necesar să spun, etica pe Internet a devenit un subiect fierbinte.

Industriile informației. Un cadru al politicii informaționale trebuie să ia în considerare trei aspecte:

În primul rând, *creșterea industriilor informaționale*. Crearea, producerea și diseminarea informației este un element semnificativ în cadrul economiei globale iar importanța industriilor informaționale va crește. Aceste industrii joacă un rol vital în furnizarea informației comerciale, științifice și tehnice care este necesară altor agenți ai sistemului economic.

În al doilea rând, *creșterea utilizării informației ca resursă guvernamentală, educațională și corporativă*. Informația va fi folosită de tot mai multe organizații ca mijloc de creștere a productivității, eficienței și eficacității. Guvernele sunt cei mai mari colecționari de informație, producători și furnizori ai informației în fiecare țară.

În final, cel mai important, *folosirea informației pentru ridicarea nivelului de trai*. Informațiile despre drepturi și responsabilități vor avea o importanță din ce în ce mai mare în cadrul societății.

Acestea sunt elementele-cheie ale oricărei politici informaționale naționale și ale parametrilor bibliotecii digitale.

Note:

1. Robert D. Stueart. „Libraries: A New Role". In: *Books, Libraries and Electronics; Essay on the Future of Written Communication*, White Plains, N.Y. Knowledge Industry Pubs, Inc. 1982, p. 103.

2. Carla Hesse quoted in „The Rise and Swift Fall of Cyber Literacy", „New York Times", Section 4, March 13, 1994, p. 1, 5.

3. Ann W. Branscomb. „Common Law for the Electronic Frontier". „Scientific American" 265, no. 3, September 1991, p. 158.

Traducere de Gabriela TOMA

(Conferință interactivă susținută la Ambasada SUA, mai 2007)

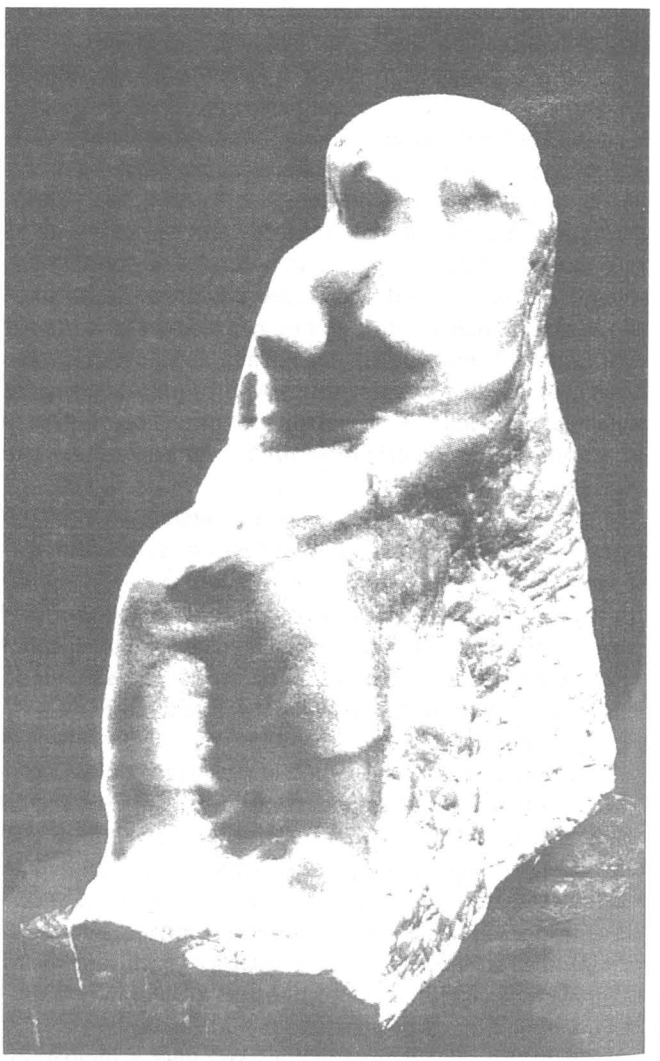

Solveyg

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Ediția a XVI-a jubiliară a „Zilelor Ghibu" la Chișinău

În cadrul celei de-a XVI-a ediții jubiliare a „Zilelor Ghibu", în zilele de 29 – 30 mai 2008, la Chișinău, au avut loc manifestări cultural-științifice prilejuite de aniversarea a 125 ani de la nașterea eminentului cărturar, pedagog și militant Onisifor Ghibu, eveniment înscris și în calendarul UNESCO pe acest an.

Joi, 29 mai 2008, la monumentul lui Onisifor și Octavian Ghibu au fost depuse flori în cinstea acestor ilustre personalități ale culturii române, iar apoi, la Biblioteca Publică „O. Ghibu", a avut loc deschiderea solemnă a manifestărilor, în prezența a numeroși participanți, intelectuali, istorici, publiciști, cadre didactice, studenți și elevi din capitala moldavă. Au rostit alocuțiuni și mesaje fostul ministru al Culturii, Ion Ungureanu, vicepreședintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Arcadie Suceveanu, scriitorii Nicolae Dabija, Iulian Filip, Andrei Strâmbeanu, Vasile Beșleagă și Andrei Vartic. Vorbitorii au prezentat diverse aspecte ale personalității complexe a lui Onisifor Ghibu, rolul său de „ctitor din umbră" al Unirii Basarabiei cu România, în anul 1918, contribuțiile sale de excepție în domeniul culturii, educației și al științei pedagogice românești. Încă înainte de primul război mondial, Onisifor Ghibu a întreținut strânse relații culturale cu oamenii de știință și cu cercurile culturale din România liberă, Bucovina și Basarabia și a participat la acțiuni culturale desfășurate în întreg spațiul geografic locuit de români. Ca și Spiru Haret, Onisifor Ghibu a urmărit angajarea școlii în activități culturale menite să contribuie la progresul națiunii române. Dintr-o viziune pedagogică haretistă, în lucrările științifice elaborate el a subliniat rolul activității extrașcolare a învățătorului român din imperiul austro-ungar, în cadrul căruia educatorii poporului aveau de înfruntat abuzurile și ilegalitățile aparatului administrativ recunoscut prin ostilitatea sa față de revendicările naționale ale românilor. În opinia sa, „școala unui popor nu se poate copia de la alții, ci trebuie să se nască din însăși trebuințele poporului. Să nu se creadă că e destul a da copiilor cunoștințe, cultura inimii, dezvoltarea caracterului e capul unghiular al educației". La începutul lunii noiembrie 1914, Onisifor Ghibu s-a stabilit la București, unde a desfășurat o activitate prodigioasă pentru intrarea României în război împotriva Austro-Ungariei și realizarea unirii românilor. A făcut parte dintr-o generație de luptători care n-au precupețit nici un efort pentru înfăptuirea Unirii. Lupta sa pentru făurirea statului național unitar s-a împletit cu o remarcabilă activitate pedagogică, ilustrată de lucrări fundamentale, precum: *Școala românească din Transilvania și Ungaria. Dezvoltarea ei istorică și situația ei actuală (1915)* și *Din istoria literaturii didactice (1916)*. Lupta pentru Unire pe care a desfășurat-o Onisifor Ghibu în România, în anii neutralității și ai războiului, a îmbrăcat forme variate: conferințe publice, lucrări științifice, editarea unor reviste ș.a. În toamna anului 1916, Onisifor Ghibu s-a refugiat la Iași, de unde, la începutul lui martie 1917, a trecut în Basarabia. În această provincie, în care progresul poporului în toate domeniile de viață fusese împiedicat de despotismul țarist, a început o activitate culturală susținută, care s-a împletit într-un mod fericit cu lupta sa pentru unire. Realizările sale au fost pe măsura talentului său organizatoric și a energiei investite: aduce o tipografie cu litere latine, tipărește un abecedar, elaborează programe școlare și contribuie la deschiderea școlilor. El a adus o contribuție hotărâtoare la orientarea națională a activității culturale din Basarabia și la pregătirea învățătorilor din această provincie românească pentru fundamentarea actului educativ pe valorile culturii române. Datorită eforturilor depuse, la 1 octombrie 1917, reușește să editeze gazeta săptămânală „Ardealul", care se adresa „românilor transilvăneni aflători în Rusia", în care s-au publicat informații despre românii din toate provinciile, urmând cu fidelitate crezul său gazetăresc că presa românească are datoria să oglindească viața națională de pretutindeni. În scurt timp, gazeta s-a transformat într-o „foaie a tuturor fiilor neamului românesc", un ziar ce aborda problemele naționale izvorâte din lupta românilor pentru făurirea unității lor de stat. Apelând la resursele educative ale istoriei, Onisifor Ghibu s-a referit în paginile acestei gazete, scrisă într-un stil avântat, la tradiția luptei pentru libertate în istoria românilor. Această tradiție era ilustrată prin chemarea „La Alba-Iulia", din primul număr, și prin portretul lui Mihai Viteazul. Pentru refugiații ardeleni România era „mama noastră", care a intrat în război cu gândul sincer de a-i dezrobi pe frații asupriți de stăpânirile străine. Gazeta „Ardealul" a fost transformată în 24 ianuarie 1918, în cotidianul „România Nouă", în care a fost publicată ca program de acțiune o *Declarație* de unire politică a românilor. Semnatarii ei, având în frunte pe Onisifor Ghibu, subliniau că „poporul nostru, lipsit de o unire politică, a fost osândit la veșnica umilire și apăsare" și pentru a rupe cu acest trecut, el trebuie să-și dureze o țară nouă, care „să cuprindă întreg pământul locuit de ei". Fiind prima declarație de unire politică a tuturor românilor, ea a fost publicată ca program al gazetei „România Nouă". Având un caracter simbolic prin faptul că a fost publicată pe 24 ianuarie, declarația preciza că scopul luptătorilor pentru întregirea unității statale a românilor nu este lupta pentru „alipirea la România", ci pentru „crearea unei Românii noua, a întregului neam". Acest țel constructiv era considerat ca o datorie înaltă a fiecărui basarabean. Semnatarii *Declarației* erau luptători naționali din Transilvania, Bucovina, Basarabia, România, Macedonia și Serbia. După realizarea actului unirii, Onisifor Ghibu a început o fructuoasă activitate constructivă pentru consolidarea statului român. Numit secretar general al resortului instrucție în Consiliul Dirigent, a început din decembrie 1918, o operă migăloasă de reorganizare a învățământului din Transilvania, de întregire a sistemului de învățământ, prin înființarea Universității din Cluj și organizarea de școli secundare într-un număr corespunzător cerințelor societății românești în plin avânt creator. În activitatea sa a dovedit aceeași preocupare de elaborare a unei pedagogii românești care să dea o fundamentare științifică actului de formare a tinerelor generații în spirit național. Lupta sa pentru realizarea unirii, pentru consolidarea statului român unitar și pentru apărarea integrității sale teritoriale a dobândit valoare de model pentru comportamentul patriotic al tuturor generațiilor.

În continuarea programului de la Chișinău s-au desfășurat lucrările simpozionului științific *Onisifor Ghibu: educație și ideal*, având ca moderatori pe istoricul Ion Negrei din Chișinău și dr. Ion Constantin din București. Au fost prezentate următoarele comunicări științifice: *Onisifor Ghibu și idealul național* (conf. dr. Gheorghe Palade, Universitatea de Stat din Chișinău); *Idealul național al basarabenilor fortificat prin contribuția lui O. Ghibu* (conf. univ. dr. Silvia Grossu, Universitatea de Stat din Chișinău); *Onisifor Ghibu – Părinte și educator* (ing. Mihai Ghibu, București); *Concepția pedagogică a lui Onisifor Ghibu* (conf. dr. Ioana Axentii, Universitatea din Cahul); *Opera didactică a lui O. Ghibu* (Viorelia Lungu, doctorandă a Universității de Stat din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Chișinău, Catedra de Științe ale Educației); *Contribuția lui O. Ghibu la elaborarea și editarea „Abecedarului" lui Gurie Grosu* (Ion Negrei, istoric, redactor șef al revistei „Cugetul"); *Aspecte ale patrimoniului cultural religios reflectat în opera de educație națională a lui O. Ghibu* (dr. Ion Constantin, Biblioteca Metropolitană București); *Rolul programelor educaționale ale lui Onisifor Ghibu în actualitate* (Andrei Varzic, scriitor). Prezentând diverse aspecte ale vieții și activității marelui pedagog și luptător național O. Ghibu, vorbitorii au demonstrat, implicit, valoarea contemporană a operei acestuia. Mărturisirile lui Onisifor Ghibu despre credința sa într-un destin demn al neamului sunt la fel de actuale la începutul secolului XXI: „Am luptat timp de 4 decenii pe diferite fronturi grele, dar măreție ale neamului meu și ale umanității, am fost condus de cele mai frumoase și nobile idealuri ca dreptatea, libertatea, cultura, iubirea, frăția, am crezut în Dumnezeu și în puterea Lui făcătoare de minuni..."

În cadrul manifestărilor, au fost prezentate: filmul documentar *Drumuri în memorie: Onisifor Ghibu*, 1991, precum și expoziția de carte *O. Ghibu și opera sa de regenerare morală și spirituală prin educație și cultură*. Au fost, de asemenea, lansate cărțile: *Din scrisorile primite de Onisifor Ghibu*, ediție în 3 volume întocmite și îngrijite de fiul cărturarului, Mihai Ghibu, Editura SemnE, 2007 (Prezentare făcută de Ion Constantin, București) și *Conștiința națională sub regimul comunist totalitar. R.S.S.M. 1956 – 1963*, de Vladimir Beșleagă, Editura Cartier, 2008 (prezentare făcută de Em. Galaicu Păun, redactor șef, și Dorin Onofrei, redactor).

Programul a mai cuprins vernisajul de pictură *Planeta Albastră – o lume a armoniei*, realizată de tineri creatori, elevi și studenți din Republica Moldova.

Manifestările organizate în cadrul celei de-a XVI-a ediții a „Zilelor Ghibu" s-au bucurat de o amplă și elogioasă reflectare în mass media din Republica Moldova. La reușita acestora o contribuție deosebită a avut-o colectivul Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu" din Chișinău, condus cu spirit de dăruire și competență de Doamna Director Elena Vulpe. (*I. C.*)

Mărturii inedite privind avatarurile arhivei și bibliotecii Ghibu în timpul regimului comunist

Dr. Ion CONSTANTIN

Om de vastă cultură și de știință, Onisifor Ghibu a fost un enciclopedist care a știut să prețuiască valoarea înscrisurilor, de aceea el a păstrat cu grijă orice hârtie care i-a căzut în mână. Așa se explică imensul fond arhivistic strâns de-a lungul vieții, pe care urmașii lui l-au predat Arhivelor Naționale din București, unde formează „Fondul Onisifor Ghibu" (cu două inventare, nr. 1835 și 1836). În multe domenii – în special pedagogie, filozofie, religie, istorie națională, politică religioasă și minoritară, dar și din luptele de apărare a teritoriului național, la a cărui reîntregire a avut un rol primordial, precum și în altele – cercetătorii pot găsi material de o valoare științifică și culturală excepțională. Între altele, studiile și lucrările lui Onisifor Ghibu pot contribui la elucidarea multor aspecte de actualitate din sfera problematicii sensibile a patrimoniului cultural-ecleziastic, fiind astfel utile în fundamentarea deciziilor politice sau juridice în materie.

Cele două mari inventare existente la sala de studiu a Arhivelor Naționale nominalizează dosarele cu documente referitoare la nenumărate subiecte de studiu posibile, dar și sute de dosare cu lucrări concepute de O. Ghibu, aflate în diverse faze de elaborare, de la simple fișe inițiale, până la lucrări în stadii avansate de redactare, cu comori de documente și studii proprii. În fondul „O. Ghibu" există și 2.500 de scrisori, practic întreaga corespondență de familie, dar și sute de scrisori broșate în dosare legate de problematica acestora. Circa o mie dintre acestea au fost de curând publicate într-o excelentă ediție în trei volume, prin grija fiului lui Onisifor Ghibu, Dl. Inginer Mihai O. Ghibu[1].

În decursul zbuciumatei vieți a lui Onisifor Ghibu – ca și a celorlalți membri ai familiei sale, în general – au existat mai multe împrejurări dramatice, în urma cărora imensa arhivă Ghibu a avut de suferit. În 1914, după izbucnirea primului război mondial, O. Ghibu a fugit la București, din Sibiul aparținător Ungariei, pentru a nu fi trimis pe front în armata ungurească (deși legal era scutit de armată, ca teolog și singur susținător de familie), a fost condamnat la moarte – în contumacie – împreună cu Octavian Goga și Octavian Tăslăuanu și i s-a confiscat tot avutul – rămas în Sibiu – din care, la întoarcerea în Sibiul României Mari, după 1 Decembrie 1918, nu a mai găsit practic nimic, pierzându-și și arhiva, inclusiv corespondența din perioada anterioară. La revenirea de la Chișinău spre București (după 1 Decembrie 1918), în drumul de întoarcere cu familia lui spre Sibiu, i s-a furat în tren un cufăr mare, în care era și o parte din arhiva și corespondența basarabeană din 1917 – 1918.

Cea mai gravă și mai neașteptată pierdere s-a produs câțiva ani după sfârșitul celui de-al doilea război mondial. La începutul anului 1944, frontul de răsărit apropiindu-se de România, conducerea Universității clujene, aflată în refugiu la Sibiu, a hotărât să ia măsuri de evacuare a propriei arhive și să dea posibilitatea și profesorilor să-și pună în siguranță unele documente, pentru a le feri de bombardamente sau de dezordini în cazul unor acțiuni de război în zonă. I s-au pus astfel la dispoziție și lui Onisifor Ghibu, la cererea sa, trei lăzi mari, căptușite cu tablă zincată, fabricate special pentru păstrarea în bune condiții a pieselor de arhivă, în care a împachetat documentele mai de preț din arhiva privitoare la Basarabia, un număr de dosare referitoare la revizionismul maghiar dintre cele două războaie, unele documente și scrieri privitoare la istoricul Universității clujene, precum și unele cu caracter personal: corespondența primită de la personalități mai de seamă în perioada interbelică, 26 caiete de însemnări de *Jurnal* și actele sale originale de studii[2]. Prin martie 1944, cu ajutorul comandantului Corpului de armată din Sibiu, O. Ghibu a reușit să transporte cele trei lăzi la Sălișteși să le depună în pivnița casei părintești. Aici locuia fratele său Ilie, cu soția lui, cojocari.

A venit apoi tăvălugul evenimentelor, cu 23 august și intrarea armatelor sovietice în țară. Este greu de imaginat atmosfera în care a trăit familia Ghibu, în condițiile în care

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

exista pericolul real ca Onisifor să fie ridicat şi dus în Rusia pentru activitatea pe care o avusese în Basarabia. Şi ca un fel de confirmare a zicalei că o nenorocire nu vine niciodată singură, pe la finele lui septembrie 1944 a sosit ştirea că satul Sălişte a fost evacuat în câteva ore de întreaga populaţie, acolo urmând să se instaleze comandamentul armatei sovietice din Transilvania, aflate sub conducerea mareşalului Rodion Malinovski. Lesne de înţeles că atmosfera de teamă s-a amplificat şi mai mult. Nu era vorba numai de posibilele represiuni de natură personală, ci şi de descoperirea şi pierderea arhivei basarabene. Starea de nesiguranţă a durat vreo cinci săptămâni, după care, tot pe neaşteptate, comandamentul sovietic s-a mutat în altă parte, mai aproape de front, locuitorii Săliştei putându-se înapoia la casele lor. Din fericire, şi în mod surprinzător, lăzile din pivniţa casei familiei Ghibu au rămas intacte, „parcă ar fi fost păzite de o putere mai presus" de cea a omului[3].

În condiţiile înrăutăţirii situaţiei social-politice din ţară, nu se mai putea pune problema aducerii arhivei din cele trei lăzi la Sibiu. Ele păreau a fi mult mai în siguranţă acolo unde fuseseră duse. Aşa a şi fost, până într-o dimineaţă de februarie din anul 1949, când la poarta casei din Sălişte s-a oprit un camion de la Securitatea din Sibiu. Cei câţiva oameni coborâţi din el au cerut să fie conduşi în pivniţă, au luat lăzile „spre cercetare", le-au încărcat în camion şi au plecat. Mai târziu s-a aflat că totul s-a produs, în chip absolut întâmplător, dintr-o „greşeală" a Securităţii, făcută în urma unui denunţ, care viza de fapt o casă învecinată celei a familiei Ghibu. Fără să-şi dea seama de confuzie, Securitatea a dat peste lăzile cu arhiva lui O. Ghibu, pe care atunci când le-a descoperit, a considerat întregul material „suspect" şi pur şi simplu l-a confiscat.

A urmat un lung şir de căutări şi avataruri prin cotloanele tot mai întunecoase şi absurde ale birocraţiei comuniste, pentru recuperarea lăzilor confiscate de Securitate. Un prim demers a fost făcut la nivelul şefului guvernului de atunci, dr. Petru Groza, pe care Ghibu îl cunoştea încă de pe vremea studenţiei de la Budapesta; mai târziu avuseseră un prieten comun, pe Octavian Goga, în casa căruia s-au întâlnit uneori. Cu prilejul întrevederii de la Bucureşti, Groza i-a spus că lăzile au fost aduse la Academie, şi i-a propus să cedeze conţinutul lor acestei instituţii. Onisifor Ghibu a fost de acord cu cedarea documentelor, în credinţa că la Academie vor fi mai în siguranţă decât la el acasă sau în altă parte. A pus însă drept condiţie ca inventarierea lor să fie făcută în prezenţa lui, voind să fie sigur că nu se va pierde nimic. A cerut apoi ca actele şi însemnările personale, ca şi corespondenţa, să-i fie înapoiate, ele nereprezentând un interes istoric. Primul ministru a acceptat acest aranjament, după care l-a sunat la telefon, în prezenţa lui Ghibu, pe Mihail Roller[4] căruia i-a spus cam aşa: „Dragă Roller, uite, Ghibu e la mine în legătură cu documentele din lăzile acelea; e de acord să le cedeze Academiei, urmând să se restituie actele şi însemnările cu caracter personal şi corespondenţa. O să vină la dumneata să se facă inventarierea fondului predat, în prezenţa lui. Vă înţelegeţi voi când şi cum procedaţi"[5]. Roller a luat act de comunicarea primului ministru şi a spus că inventarierea va putea fi făcută peste vreo două săptămâni. Lucrurile păreau atunci că se află pe făgaşul cel bun. În baza convorbirii cu primul ministru urma să fie constituită o comisie care să facă inventarierea împreună cu Ghibu, căruia urma să i se dea un exemplar din actul întocmit. Ca în multe alte cazuri de acest gen, realitatea s-a dovedit însă mult mai dură, fiind supusă altor legi decât cele ale moralei şi bunului simţ. Încercările repetate ale lui Ghibu de a-l mai întâlni pe Roller s-au dovedit zadarnice, fiind evident faptul că acesta nu vrea să dea curs celor stabilite cu primul-ministru, ale cărui indicaţii practic le ignora. După mai multe încercări de acest gen, Roller a transmis chiar un avertisment, printr-un intermediar, de genul: „Spune-i lui Ghibu să se astâmpere, altfel nu va fi bine de el!"[6]. În anul 1950, când arestările se ţineau lanţ în toată ţara, un asemenea avertisment nu era un lucru de glumă. După ce încercarea de a-l mai convinge pe primul ministru să intervină în chestiune a eşuat, Onisifor Ghibu s-a adresat oficial conducerii Academiei, sperând că, oficializând lucrurile, se va ajunge la soluţionarea problemei. Speranţă zadarnică, desigur, fiind tot mai clar că existau dispoziţii, de undeva, de la un for de decizie puternic, pentru a nu se face inventariere oficială.

În anii care au urmat – mulţi şi grei pentru întreaga familie Ghibu – nici unul din membrii acesteia n-au mai încercat să abordeze problema, nici la Academie şi nici la alte foruri. Presiunea Securităţii asupra întregii familii era mult prea mare pentru a se mai încerca aşa ceva. Situaţia a dăinuit până în toamna anului 1964, când părea că timpurile sunt în schimbare şi atmosfera se limpezeşte spre libertate, fapt marcat oarecum şi de eliberarea din închisori a deţinuţilor politici, între care s-au aflat şi Octavian şi Mihai Ghibu, fiii lui Onisifor Ghibu. După 1964, familia Ghibu a reluat demersurile pentru recuperarea documentelor confiscate în 1949. Abia în 1967, după nenumărate contestaţii şi căutări asidue, s-au putut recupera 25 –30% din dosarele confiscate în cele trei lăzi, răvăşite şi împrăştiate prin depozitele Academiei Române de la Chitila. *Corespondenţa* nu s-a mai găsit.

După moartea lui Onisifor Ghibu (31 octombrie 1972) s-a cerut familiei să fie de acord pentru a fi luate măsuri de siguranţă în privinţa păstrării fondului referitor la Basarabia. La 18 februarie 1973, ofiţeri din cadrul Direcţiei a I-a a Securităţii au purtat o discuţie cu fiii savantului, Octavian şi Mihai Ghibu, cu privire la documentele şi cărţile rămase de la acesta în apartamentul din Sibiu, unde a locuit în perioada 1940 – 1972. După cum rezultă dintr-o notă-raport a Securităţii, purtând data de 19 februarie 1973, „Octavian şi Mihai Ghibu au formulat următoarele doleanţe: 1) Apartamentul din Sibiu, în care tatăl lor a trăit 32 ani, să fie transformat în casă memorială. Despre această problemă au discutat deja şi cu organele competente din Sibiu, de la care nu au primit încă nici un răspuns; 2) Apartamentul în cauză să nu fie repartizat spre folosinţă unei alte persoane până ce nu se va hotărî asupra înfiinţării casei memoriale. 3) Fraţii Ghibu au ridicat problema confecţionării unei ştampile «O. Ghibu», care să fie aplicată pe documentele ce urmează a fi luate de Arhivele Statului spre studiu"[7]. Faţă de acestea, documentul Securităţii cuprindea următoarele propuneri: „1) Cu privire la crearea «Casei memoriale Onisifor Ghibu», se vor prezenta conducerii propuneri, după studierea şi aprecierea valorică, din punct de vedere istoric, a documentelor; 2) Prin Inspectoratul Judeţean Sibiu, se va interveni la organele locale ca apartamentul lui Onisifor Ghibu, în care se găseşte o bibliotecă cu peste 10.000 volume, să fie repartizat în folosul muncii organelor noastre până la clarificarea situaţiei arhivei şi a casei memoriale; 3) Arhivele Statului să confecţioneze o ştampilă «O. Ghibu», care urmează a fi aplicată pe documentele ce urmează a fi ridicate; 4) Deplasarea la Sibiu împreună cu Ghibu Octavian şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

specialiștii Arhivelor Statului, în vederea selecționării și ridicării documentelor rămase de la Onisifor Ghibu"[8]. În urma evaluării făcute de specialiștii Arhivelor Statului s-a constatat că, în afara unei biblioteci imense, de pe urma lui Onisifor Ghibu a rămas un fond documentar bogat, alcătuit dintr-o varietate de materiale: manuscrisele lucrărilor personale, dintre care multe sunt inedite; un grup mare de materiale referitoare la învățământul românesc în Transilvania, unele datând dinainte de primul război mondial; actele, scrisorile, fotografiile și alte documente referitoare la viața și activitatea lui Onisifor Ghibu, la familia și prietenii săi. Experții D.G.A.S. apreciau că „o bună parte din fotografii reprezintă valoroase documente ale epocii, unele fiind, în mod sigur, unicate, iar printre scrisori se găsesc multe de la personalități de seamă ale culturii românești (N. Iorga, O. Goga, I.N. Roman etc.)"[9]. Toate aceste documente sunt strânse în trei volume mari, alcătuind o culegere intitulată *Pe baricadele vieții*. Avându-se în vedere valoarea deosebită a celor mai multe piese din această categorie, ca și faptul că, în volumele II și III, un număr mare dintre ele se referă la Basarabia și Transnistria, specialiștii D.G.A.S. socoteau că „ar trebui să se stăruiască pe lângă Octavian Ghibu pentru a-l convinge să le cedeze definitiv Direcției generale a Arhivelor Statului"[10].

Un grup de 15 dosare, însumând 6.022 file, se referă la problemele politice, culturale și religioase ale Basarabiei în perioada 1917 – 1944. Ele cuprind însemnări contemporane, amintiri, scrisori, fotografii, manuscrise etc., cele mai multe dintre acestea având o incontestabilă valoare istorică. Al doilea grup, format din 4 dosare (1.826 file) cuprinde materiale referitoare la românii din Transnistria. Se remarcă scrisorile primite de Onisifor Ghibu din partea unor români transnistreni (Smochină, Zaftur, Iliin, Nicolescu ș.a.), precum și materialele privind ocupația românească în teritoriul de dincolo de Nistru (1941 – 1943), dintre care menționăm proclamațiile și afișele (unele cu text bilingv, româno-rus), emise în această perioadă de autoritățile municipale din Odessa. Alte două dosare (404 file) se referă la românii din Valea Timocului. Documentele respective sunt, în cea mai mare parte, rezultatul cercetărilor lui Atanase Popovici, el însuși român timocean, și au ca obiect în special revendicările cu caracter cultural și chiar politic ale acestui grup românesc din Iugoslavia în perioada dintre cele două războaie mondiale[11].

Mai mult de două treimi din materialele arhivei Ghibu o formau cele 36 de dosare, însumând 21.661 file, privitoare la revizionismul maghiar în Transilvania, prin intermediul ordinelor călugărești catolice și al Statusului romano-catolic ardelean, între cele două războaie mondiale. Unele cuprind piesele juridice și hotărârile diferitelor instanțe în procesele intentate de Onisifor Ghibu acestor ordine. La acestea se adaugă manuscrisele unor lucrări referitoare la revizionismul maghiar, publicate de O. Ghibu între 1931 și 1940, în lucrări precum: *Un anahronism și o sfidare: Statul romano-catolic ardelean*, Cluj, 1931; *Acțiunea catolicismului unguresc și a Sfântului Scaun în România întregită* (cu 45 documente în anexă), Cluj, 1934; *Ordinul franciscanilor conventuali („Minoriții") din Transilvania* („Pe baza documentelor confiscate de autoritățile românești"), 2 volume, București, 1937 – 1938; *Politica religioasă și minoritară a României*, Cluj, 1940. În Nota-Raport întocmită de D.G.A.S. se făcea mențiunea că, întrucât „aceste documente ar fi trebuit să fie predate, după confiscarea și studierea lor, unei instituții românești (administrative sau culturale) și că însușirea lor de către Onisifor Ghibu s-a făcut fără nici o bază legală, ele nu pot face, în nici un caz, în prezent obiectul unei tranzacții"[12]. Arhiva Ghibu mai cuprindea: fotografii cu imagini din Basarabia și Transnistria, datând din perioada 1917 – 1943; 180 titluri de periodice (ziare și reviste) din aceeași perioadă; 148 de cărți referitoare la Basarabia și Transnistria. Documentul emis de D.G.A.S. concluziona că „Locul acestor documente, care, potrivit Decretului nr. 472/1971, art. 1-2, fac parte din Fondul arhivistic național, ca și al periodicelor și cărților, este în depozitele Arhivelor Statului"[13]. Se propunea ca, după achiziționarea documentelor, să se constituie un fond aparte numit „Onisifor Ghibu". În final, specialiștii D.G.A.S. apreciau că suma care va fi plătită pentru documente nu trebuie să depășească 30.000 lei, cât s-a acordat pentru fondul Pan Halippa.

Pe baza evaluării făcute, la 24 februarie 1973, între D.G.A.S. și Dr. Octavian Ghibu, din București, B-dul Republicii 242, Sector 3, personal și ca reprezentant al celorlalți succesori ai profesorului Onisifor Ghibu – Ileana Mircioiu din Cluj și ing. Mihai Ghibu din București (denumiți prescurtat succesorii O. Ghibu), s-a încheiat un proces verbal care prevedea, între altele, predarea spre studiere Arhivelor Statului din București, pentru un termen de trei luni, a documentelor, publicațiilor, lucrărilor și fotografiilor indicate în anexe. Arhivele Statului se obligau a restitui în termen, la Sibiu, succesorilor O. Ghibu toate materialele documentare primite. În cazul în care acestea sau o parte din ele vor fi între timp achiziționate cu acordul succesorilor, Arhivele Statului trebuiau să pună la dispoziția succesorilor lui O. Ghibu – la cererea acestora – reproduceri după documentele care ar putea prezenta interes pentru menținerea valorii cultural-istorice integrale a fondului documentar rămas după Onisifor Ghibu în Sibiu, str. Dr. Ion Rațiu nr. 3. D.G.A.S. se obliga să facă demersurile necesare pe lângă forurile competente pentru înființarea la Sibiu, adresa menționată, a unei „Case memoriale-muzeu Onisifor Ghibu" în care să fie adăpostit fondul documentar rămas de la Onisifor Ghibu și soția sa Veturia Ghibu, care poate fi pus la dispoziția cercetătorilor[14].

Așa cum rezultă dintr-un raport al Securității, din 18 mai 1973, un reprezentant al acestei instituții s-a întâlnit cu Octavian Ghibu, care a fost „de acord ca să nu primească nici o sumă de bani, dar toate documentele să fie transportate din nou la Sibiu, în locuința unde a domiciliat tatăl său și Arhivele Statului să le administreze"[15]. În această ipoteză, Octavian Ghibu a pus următoarele condiții: să aibă acces permanent la toate documentele; manuscrisele și corespondența rămasă de la tatăl său, să le publice într-o lucrare; în perioada când se va deplasa la Sibiu, să-i fie asigurată cazarea într-una din camerele fostei locuințe a tatălui său. În situația că Arhivele Statului nu ar fi fost de acord cu propunerea sa, Octavian Ghibu cerea un termen de 30 de zile de ținere a documentelor la București (convenția încheiată cu D.G.A.S. expira pe 24 mai 1973), perioadă în care urma să perfecteze donarea materialelor Mitropoliei din Sibiu[16]. În cele din urmă, s-a dispus sigilarea întregului fond, iar documentele au fost aduse la D.G.A.S., unde se află și în prezent. De menționat că, în acea perioadă, atât organele de securitate, cât și Direcția Generală a Arhivelor Statului, împreună cu Institutul de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R., dar și alte instituții începuseră o amplă campanie discretă pentru strângerea de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

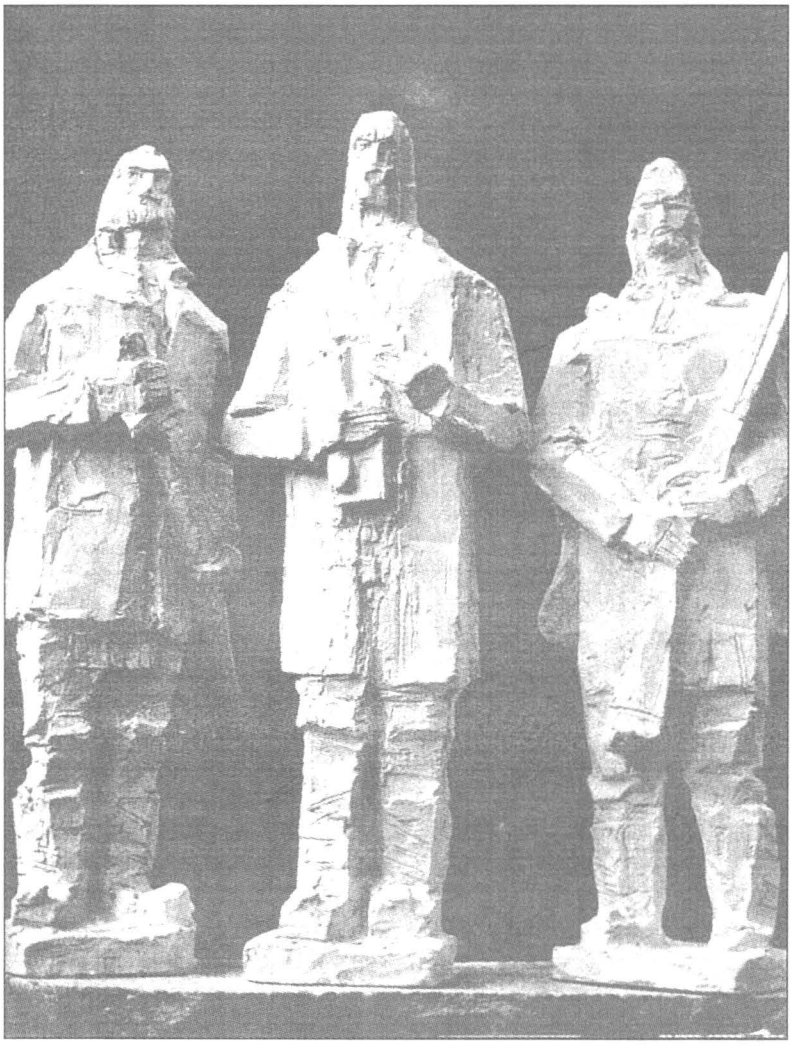

Reproduceri din lucrările lui Ion Vlasiu în paginile 6, 8, 15, 30, 35

Studiu pentru Monumentul Horia, Cloşca şi Crişan

documente referitoare la drepturile României asupra Basarabiei, în scopul folosirii lor în lucrări istorice. Similar cu modul în care s-a procedat în cazul arhivei şi bibliotecii Ghibu, s-a mai acţionat pentru „recuperarea" documentelor care aparţinuseră altor intelectuali şi fruntaşi politici, precum Pantelimon Halippa, Ion Pelivan, Ion Hudiţă, Gherman Pântea ş.a.

Note:

1. *Din scrisorile primite de Onisifor Ghibu*, Vol. I, II şi III, Selecţia scrisorilor, cuvânt înainte, îngrijirea ediţiei, note şi comentarii, indici de nume de Mihai O. Ghibu, Bucureşti, Editura SemnE, 2007.

2. Vezi *Istoria unor documente*: Interviu realizat la 3 februarie 1993, de către Fănuş Băileşteanu, cu Octavian O. Ghibu, apărut în „Academica", Anul III, 7 (31) mai 1993, p. 30.

3. *Ibidem*.

4. Mihail Roller (n. 6 mai 1908 – d. 21 iunie 1958) a fost unul din principalii diriguitori ai istoriografiei antinaţionale din perioada stalinistă, deţinând o serie de funcţii atât în aparatul de propagandă al partidului comunist, cât şi în Academia R.P.R. În istoria lui Roller, de exemplu, Basarabia şi Bucovina nu erau pământuri româneşti, limba română nu provenea din latină, jafurile ruseşti au fost acte de binefacere, trupele sovietice erau eliberatoare. Pentru Mihail Roller, Ştefan cel Mare n-a fost mare, iar Mihai Viteazul n-a fost viteaz, amândoi au fost nişte domni feudali care exploatau ţărănimea săracă. Nicolae Iorga era, potrivit lui Mihail Roller, un om politic reacţionar, un istoric burghez.

5. Apud *Istoria unor documente*..., p. 30.

6. *Ibidem*.

7. Arhiva C.N.S.A.S., Dosar I 161960, Volum 6, pp. 267 – 268.

8. *Ibidem*, p. 268.

9. *Ibidem*, pp. 262 – 263.

10. *Ibidem*, p. 263.

11. *Ibidem*.

12. *Ibidem*, p. 264.

13. *Ibidem*, p. 265.

14. *Ibidem*, p. 269.

15. *Ibidem*, p. 258.

16. *Ibidem*.

Sursele ilustraţiilor: coperta II: cultural.srr.ro/evenimente; coperta III: Wikipedia; coperta IV: Academia Română, *Dicţionarul General al Literaturii Române*, A/B, Editura Univers Enciclopedic, Buc., 2004.

Sursele citatelor: coperta II: Ion Ianoşi, *Sublimul în artă* (Un drum în cultura lumii), Editura Meridiane, Buc., 1984; coperta III: Prefaţă la ediţia I a *Capitalului*, vol. I (1867) la Marx, Engels, Lenin, *Despre om şi umanism*, texte alese, sistematizate şi comentate de Ion Ianoşi, Editura Minerva, B.P.T., Buc., 1976; coperta IV: Mircea Zaciu, Aurel Sasu, Marian Papahagi, *Dicţionarul Scriitorilor Români*, A – C, Editura Fundaţiei Culturale Române, Buc., 1995.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

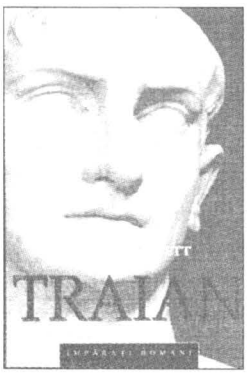

Julian BENNETT, *Traian*
Traducere de Vladimir Agrigoroaiei, Editura BIC ALL, București, 2006, 2008, 368 p. + 16 f. il.

... Cartea lui Julian Bennett, bazată pe examinarea atentă a tuturor mărturiilor istorice și literare ale Antichității, ca și pe evaluarea minuțioasă a celor mai recente explorări arheologice și epigrafice, este o imagine clară și comprehensivă a domniei lui Traian.

Concluzia principală a lucrării este că domnia lui Traian a fost efectiv apogeul principatului instituit de Augustus și de succesorii săi. Ea reprezintă totodată împlinirea ideii de sistem imperial. Activitatea militară, administrativă, legislativă și edilitară a lui Traian i-au creat o reputație extraordinară. În aceste condiții, apelativul Optimus Princeps *acordat împăratului este pe deplin meritat...* (BIC ALL)

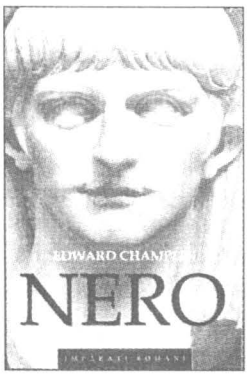

Edward CHAMPLIN, *Nero*
Traducere de Gabriel Tudor, Editura BIC ALL, București, 2006, 319 p.

Împăratul roman Nero a rămas în istorie ca un monstru venal, care cânta la liră și recita versuri din Homer în timp ce admira Roma cuprinsă de flăcări. Însă în lucrarea de față Edward Champlin analizează cu spirit critic, dar obiectiv faptele reprobabile atribuite lui Nero, demonstrând că ele au fost de fapt niște acțiuni șovăielnice, ale unui histrion care, deși ajuns întâmplător pe tronul Cezarilor, dovedea o perfectă cunoaștere a mitologiei și istoriei romane și un remarcabil simț al spectacolului...

Din această perspectivă, cartea lui Champlin reprezintă o strălucită interpretare dată textelor antice ale lui Tacitus, Suetonius sau Dio Cassius. Stilul abordabil, construcția inedită a lucrării sunt de natură să cucerească orice cititor, prinzându-l în mrejele unui subiect fascinant. (BIC ALL)

HOMER, *Imnuri. Războiul șoarecilor cu broaștele*
Traducere, prefață și note de Ion Acsan, ediția a 2-a, Editura Minerva, București, 2007, 334 p.

În comparație cu Iliada *și* Odiseea, *poemele homerice „minore" pun în calea traducătorului dificultăți sporite, fără a micșora însă satisfacția învingerii lor. Apocrifele legendarului rapsod nu au acuratețea textelor autenticului Homer și pe alocuri cursivitatea lor lasă de dorit: lacune, interpolări, pasaje neclare, epitete și sensuri contradictorii, aluzii mitologice obscure etc. Filologii clasici care s-au aplecat asupra* Imnurilor, *mult mai puțini la număr decât în cazul epopeilor homerice, au trudit din greu pentru elucidarea lor. Aceste imperfecțiuni datorită caracterului precar al manuscriselor grecești tardive nu știrbesc frumusețea și valoarea anticelor imnuri, parodii sau fragmente de epopei atribuite hazardat lui Homer...* (Ion Acsan)

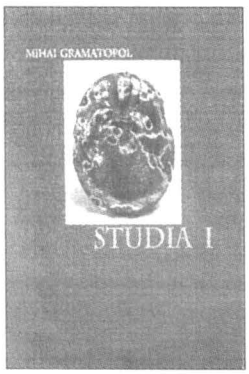

Mihai GRAMATOPOL, *Studia I 1964 – 1969; Studia II 1969 – 1978*
Editura Transilvania Expres, Brașov, 2008, vol. I 305 p., vol. II 341 p.

... Este interesant de constatat cum a început Mihai ca tânăr cercetător la Biblioteca Academiei Române, cu descrieri de câteva rânduri despre monede din situri arheologice ca: Bivolari, Cojeasca, Inotești, Turda; a continuat lărgind aria tematică cu studii mai complexe despre camee, podoabe, amfore stampilate, teracote, respectiv artele miniaturale (gliptica, sticlăria, podoabele, monedele, toreutica, statuetele de bronz, statuetele de teracotă, fildeșurile), publicate în reviste de specialitate, ca, în 1997, prin Arta monedelor geto-dacice, *să încheie ciclul tot cu domeniul de la care a pornit.* (Transilvania Expres)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Norio OHGA, *Doing it our way. A Sony Memoir*

Translated by Brian Miller, LTCB International Library Trust / International House of Japan, 2008, 123 p.

... The passion evinced by cofounders Masaru Ibuka and Morita persuaded me to abandon a nascent carrer as an operatic baritone. Morita suggested that a career at Sony needn't oblige me to abandon music as a serious avocation. In fact, a career at Sony meant new challenges daily and a lifelong race across the face of the planet. Not until late in my career did I regain the time to devote myself anew to music – including the chance to try my hand at conducting. Decade after decade passed as if in the batting of an eye. But that is simply evidence of the continuing excitement that is Sony. I hope that this book will convey some of that excitement. (From the author's *Prelude*)

Karube TADASHI, *Maruyama Masao and the Fate of Liberalism in Twentieth-Century Japan*

Translated by David Noble, LTCB International Library Trust / International House of Japan, 2008, 212 p.

... Maruyama's ability to simultaneously pursue normative political theory and explore the history of Japanese thought was due in part to the unusual environment of twentieth-century Japan. This was because his principal objective was to explicate the problems inherent not only in the nature of the mass society that Japan shared with the other advanced industrial nations, but also in the elements of traditional culture that remained deeply rooted in Japanese society. Given these conditions, how is a politics guaranteeing human liberty to be achieved? This was the fundamental question informing Maruyama's liberalism. And in today's world, with its storms of cultural and ethnic intolerance, it is a question that should not be forgotten... (Karube Tadashi)

Ion PAPUC, *Litere şi filozofie*

Editura România Press, Bucureşti, 2007, 239 p.

... Precum în Atena antică, personalităţile care ieşeau într-un prea pronunţat relief, fiind prin chiar aceasta o primejdie pentru realizarea unui proiect egalitar, faimoasa democraţie, erau trimise într-un exil forţat, erau ostracizate, tot astfel astăzi sunt retezate toate cele care depăşesc mediocritatea valorilor comune, toate lucrările spiritului de o oarecare anvergură. A găsi fisuri în acest blocaj nihilist, dacă nu chiar satanic, prin care să mai putem privi, fie şi doar din depărtare, marile construcţii ale intelectului, aceasta este ambiţia textelor care urmează. Noi, cei mulţi, suntem oarecum retardaţi, eşuaţi în gândire, mai avem ambiţia să o locuim, în înţelesul că mai suntem încă interesaţi să ne stabilim priorităţile, unele interese, să ne precizăm poziţia în raport cu configuraţia universală a spiritului omenesc. În accepţiunea paginilor de faţă, aceasta înseamnă ideologie: o atitudine abstractă în care sunt exprimate viu raportările proprii la o presupusă problematică a lumii...

N. CARANDINO, *Viaţa de glorie şi de pasiune a marii cântăreţe DARCLÉE*

Editura Semne, Bucureşti, 2008, 288 p.

Reproducere în facsimil a lucrării *DARCLÉE*, apărută în anul 1938 la Editura „Cugetarea" P.C. Georgescu-Delafras

... Era în perioada aceea de dinainte de război, când pasiunea spectacolului nu găsise încă debuşeu în sport şi în cinematograf. Reclama nu îndobitocise publicul. Civilizaţia nu coborâse nivelul elitelor. Opera, teatrul, făceau parte dintr'o religie care-şi avea preoţi şi credincioşi. Respectul faţă de artă se manifesta prin pregătire intelectuală, prin ţinută vestimentară, printr'o adoraţie nefalsificată de convenţionalismul peliculei. Gloria avea înfăţişare concretă iar entuziasmul găsea la îndemână obiectul necontrolatei sale expansiuni...

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Gabriela TOMA

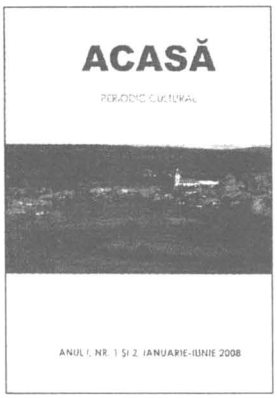

Acasă, un nou periodic cultural, editat cu sprijinul Fundației Naționale „Satul românesc", președinte Alexandru Brad, al Consiliului Județean Alba, președinte Ion Dumitrel. Revista apare sub autoritatea unui cuprinzător colegiu redacțional, din componența căruia semnalăm prezența acad. Eugen Simion, Viorel Mărginean și Ion Brad.

În numărul 1 și 2 din ianuarie 2008, la rubrica „Părinți spirituali", este evocată personalitatea complexă a lui Timotei Cipariu, filolog, poliglot, militant al Revoluției de la 1848, director de tipografie, membru întemeietor al ASTREI. Articolul Luciei Mureșan povestește despre „Timpul și anotimpurile Festivalului Internațional *Lucian Blaga*", în cei 27 de ani de existență. La capitolul aniversări se înscriu, în paginile consacrate centenarului Ion Vlasiu, mărturiile contemporanilor săi: Dan Grigorescu, M. R. Paraschivescu, Jeane de Reyniere, Perpessicius, Mircea Eliade, Ion Chinezu, Tudor Vianu, G. Oprescu, Petru Comarnescu, Emil Giurgiuca, Ion Frunzetti, Ionel Jianu, Mircea Zaciu. La același capitol, Horia Paștina văzut de Dan Hăulică. Dintre semnatarii paginilor de poezie: Ion Horea, Ursula Șchiopu, Petre Anghel, Horia Bădescu, Eugeniu Nistor, Aurel Pantea, Alexandru Brad, iar proza este reprezentată de Mircea Tomuș cu un fragment din al doilea volum al romanului *Aripile demonului*. Paginile revistei ne îndreaptă spre pictura lui Nicolae Grigorescu în evocarea lui Valeriu Râpeanu și ne invită mai departe, la îndemnul doamnei Georgeta Filitti, la o incursiune în epoca Mariei Cazimir (n. Cantacuzino) prin intermediul corespondenței epocii.

Bogat ilustrată cu reproduceri din lucrările artiștilor aniversați, revista „Acasă" își deschide cu generozitate paginile unor texte inedite (Jurnalul lui Ion Dumitrescu) precum și comentariile semnate de Ion Brad în rubricile: „Cărți. Oameni. Idei", „Marginalii", „În librării" și se încheie cu o revistă a revistelor din Ardeal. Adresăm revistei „Acasă", pe lângă urările de bun augur, salutul nostru confratern.

Primul număr **Pro Saeculum** din 2008, revistă de cultură, literatură și artă, apărută sub egida Consiliului Județean Vrancea și a Primăriei Municipiului Focșani, își propune, prin editorialul lui Mircea Dinutz, să continue căutarea marii literaturi, a culturii autentice, în ciuda vechilor dispute dintre centru și margine, capitală și provincie.

Remarcăm prezența lui Liviu Ioan Stoiciu cu *File rupte din calendar*, pagini de jurnal din anii 1950 - 1967. Printre rândurile în care sunt redate întâmplări într-un stil aproape telegrafic, întâlnim notații între paranteze care constituie o reconstrucție mentală a detașării de eveniment. Impresia generală este cea a notației seci, terne, însă nu lipsesc explorarea senzațiilor și trăirilor, informații prețioase legate de istoria literară, de viața socială și politică din țară și străinătate.

La secțiunea interviuri, poetul Ion Cocora răspunde din postura de director de editură la Palimpsest, un surprinzător mecena în plin capitalism și fugă după bani. Printre cărțile apărute la Palimpsest amintim Ionel Jianu, *Între teatru și literatură*, precum și textele câștigătoare la Festivalul Comediei Românești, ediția 2007. Interviul nu pierde din vedere nici experiența de director și critic de teatru, oferind răspunsuri empirice la întrebări legate de mesajul și menirea teatrului („Asta e teatrul, să te cutremure, să te desființeze", căci „totdeauna teatrul m-a făcut să trăiesc stări extreme", „adevărul acela profund care te zguduie"). Remarcăm radiografia corectă pe care o face poeziei ca deținătoare a „supremației între arte", dar trebuie menționat că aceasta nu „a devenit într-o anumită măsură elitistă" și nici „că nu se mai citește", existând anumite mișcări actuale – serile de jazz și poezie, videopoemele, întâlnirile și lecturile publice în țară și în străinătate (Stockholm, Praga, New York) care aduc „poezia în stradă", mai aproape de receptor.

Magda Ursache întreabă retoric dacă trăim bine *și* istoria, ținând cont de faptul că prioritară a devenit integrarea, fără a ne pune problema unei revizuiri drepte a trecutului printr-o lege a lustrației și prin promisul Proces al comunismului cerut de Tismăneanu și de care nu se mai știe nimic. George Coandă prezintă „demersurile de analist politic istoric" ale vizionarului Mihai Eminescu. Citim mai departe un recurs la memorie propus de Constantin Coroiu din perspectiva cărții lui Günter Grass *Decojing ceapa*. Remarcăm articolul lui George Popa despre „Deschiderile metafizice în basmul românesc", precum și traducerea poemelor lui Alain Bosquet alături de prezentarea realizată de Elena Roșioru.

Revista reușește să prezinte aspecte actuale din viața socială, culturală și artistică, trasând în același timp acele drumuri necesare în trecutul românesc, exerciții de identitate de care uităm prea des.

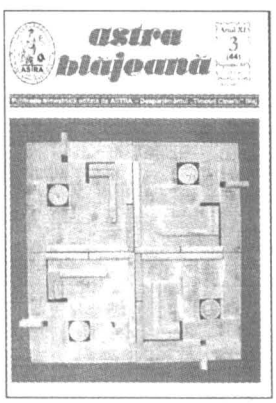

Astra blăjeană este o revistă care îndrăznește să comunice lucrurile eterne într-un context socio-cultural al secolului XXI care ar avea nevoie vitală de apariția unui program cultural național de forța ASTREI. Numărul 3 (44) din septembrie 2007 este deschis de poemul *Tatăl nostru țărănesc* de Ion Brad. Preotul Petru Pinca ne face cunoscut traseul spiritual al Înalt Prea Sfințitului Daniel, Patriarhul României. Părintele dr. Ioan Mitrofan subliniază dimensiunea ecumenică pe care Biserica mileniului III o propune pentru a putea rămâne ca națiuni în sfera întrebărilor substanțiale. Personalitatea evocată în acest număr este Ion Agârbiceanu. Recomandăm lectura notațiilor sale despre „Literatura pentru copii și tineret" și paginile de mărturisiri dintre care redăm un scurt citat: „Eu n-am reușit decât să scriu pentru omul matur ceea ce am crezut că e caracteristic pentru sufletul unui copil". Centenarul Pavel Dan este prezent în *Secvențele omagiale blăjene*. Există în acest număr un frumos dialog al temelor și structurilor literare purtat între *Cuiburi cu soare* de Agârbiceanu și antologia realizată de Ion Buzași *Zborul de la cuib* cu scrierile lui Pavel Dan. Un important articol este cel referitor la Simpozionul Internațional Dimitrie Cantemir, care a avut loc în perioada 15 – 16 iunie 2007, la Universitatea din Leipzig. Comunicările au fost structurate pe cinci secțiuni: Dimitrie Cantemir – domnitor, Opera lui Dimitrie Cantemir în context european, Limbi, întâlniri, ecouri, Dimitrie Cantemir: între memorie și uitare; Imaginea lui Dimitrie Cantemir. Sunt prezentate și rezultatele Concursului Internațional de Poezie *Veronica Micle*, ajuns la ediția a XI-a în 2007, care a adunat lucrări din Chișinău, Bălți, Căușeni, Iași, București, Uzdeni și Timoc. Blajul a găzduit, printre altele, ediția a IV-a a Taberei de vară a studenților orădeni și a 13-a ediție a Deniilor eminesciene, călătorii culturale care refac spiritual traseul poetului: Iași – Botoșani – Alba – Blaj – Gyula (Ungaria). La secțiunea artă, Aurel Dumitru, membru UAP, prezintă colajul obiectual, precum și prezența în perioada 3 – 8 iulie 2007 la Galeria de Expoziție Internațională din Washington D.C.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

mai 2008

♦ 1 mai. **Ziua Internaţională a Muncii**
♦ 1 mai 1923. 85 de ani de la naşterea cineastului **Ion Popescu-Gopo** (1 mai 1923 – 29 nov. 1989)
♦ 1 mai 1928. 80 de ani de la naşterea filosofului şi esteticianului **Ion Ianoşi**
♦ 1 mai 1933. 75 de ani de la naşterea lui **Ion Hurjui**, medic, scriitor
♦ 2 mai 1848. 160 de ani de la **întrunirea conducătorilor Revoluţiei Române din Transilvania în Catedrala Blajului**, cu scopul de a pregăti Marea Adunare Naţională din 3 – 5 mai
♦ 2 mai 1888. 120 de ani de la naşterea lui **Ioan Andrieşescu**, istoric, arheolog (2 mai 1888 – 17 dec. 1944)
♦ 3 mai 1933. 75 de ani de la naşterea actorului **George Constantin** (3 mai 1933 – 30 apr. 1994)
♦ 4 mai 1928. 80 de ani de la naşterea lui **Leon Baconsky**, critic şi istoric literar
♦ 5 mai 1813. 195 de ani de la naşterea filosofului danez **Søren Kierkegaard** (5 mai 1813 – 11 nov. 1855)
♦ 5 mai 1818. 190 de ani de la naşterea lui **Karl Marx** (5 mai 1818 - 14 mart. 1883)
♦ 5 mai 1948. 60 de ani de la moartea lui **Sextil Puşcariu**, istoric literar, filolog, memorialist (4 ian. 1877 – 5 mai 1948)
♦ 6 mai 1758. 250 de ani de la naşterea lui **Maximilian Robespierre**, conducător al Revoluţiei Franceze din 1789 (6 mai 1758 – 28 iul. 1794)
♦ 6 mai 1938. 70 de ani de la moartea lui **Octavian Goga** (20 mart. 1881 – 6 mai 1938)
♦ 6 mai 1943. 65 de ani de la naşterea criticului literar **Laurenţiu Ulici**, fost preşedinte al Uniunii Scriitorilor din România (6 mai 1943 - 16 nov. 2000)
♦ 7 mai 1833. 175 de ani de la naşterea compozitorului, pianistului şi dirijorului german **Johannes Brahms** (7 mai 1833 – 3 apr. 1897)
♦ 7 mai 1933. 75 de ani de la moartea lui **Ştefan Dimitrescu**, pictor şi desenator (18 ian. 1886 – 7 mai 1933)
♦ 7 mai 1933. 75 de ani de la naşterea actriţei **Silvia Popovici** (7 mai 1933 – 16 sept. 1993)
♦ 8 mai 1668. 340 de ani de la naşterea lui **Alain-René Lesage**, scriitor francez (8 mai 1668 – 17 nov. 1747)
♦ 8 mai 1923. 85 de ani de la naşterea poetului **Traian Iancu** (8 mai 1923 – 1997)
♦ 9 mai. **Ziua Europei**
♦ 9 mai 1883. 125 de ani de la naşterea eseistului spaniol **José Ortega Y Gasset** (9 mai 1883 – 18 oct. 1955)
♦ 9 mai 1918. 90 de ani de la moartea lui **George Coşbuc** (20 sept. 1866 – 9 mai 1918)
♦ 10 mai 1848. 160 de ani de la constituirea, în Ţara Românească, a **Comitetului revoluţionar**, format din I. Ghica, N. Bălcescu, C.A. Rosetti, I.H. Rădulescu, I.C. Brătianu ş.a.
♦ 10 mai 1858. 150 de ani de la naşterea lui **Dumitru Teleor**, poet, prozator, publicist (10 mai 1858 – 4 apr. 1920)
♦ 11 mai 1958. 50 de ani de la moartea lui **Ion Breazu**, critic şi istoric literar (4 apr. 1901 – 11 mai 1958)
♦ 12 mai 113. 1895 de ani de la inaugurarea, la Roma, a **Columnei lui Traian**, operă atribuită lui Apollodor din Damasc
♦ 12 mai 1828. 180 de ani de la naşterea lui **Dante Gabriel Rossetti**, pictor şi poet englez (12 mai 1828 – 9 apr. 1882)
♦ 12 mai 1933. 75 de ani de la moartea scriitorului **Jean Bart (Eugeniu P. Botez)** (28 nov. 1874 – 12 mai 1933)
♦ 13 mai 1938. 70 de ani de la naşterea tenorului **Ludovic Spiess** (13 mai 1938 – 29 ian. 2006)
♦ 15 mai. **Ziua Internaţională a Latinităţii**
♦ 15 mai 1838. 170 de ani de la naşterea pictorului **Nicolae Grigorescu** (15 mai 1838 – 21 iul. 1907)
♦ 15 mai 1873. 135 de ani de la moartea lui **Alexandru Ioan Cuza** (20 mart. 1820 – 15 mai 1873)
♦ 15 mai 1938. 70 de ani de la moartea neurologului **Gheorghe Marinescu** (23 feb. 1863 – 15 mai 1938)
♦ 15 mai 1938. 70 de ani de la naşterea scriitorului **Horia Pătraşcu**
♦ 17 mai 1908. 100 de ani de la naşterea compozitorului **Sigismund Toduţă** (17 mai 1908 – 3 iul. 1991)
♦ 17 mai 1968. 40 de ani de la moartea lui **Oscar Lemnaru**, prozator şi traducător (1 feb. 1907 – 17 mai 1968)
♦ 18 mai. **Ziua Internaţională a Muzeelor**
♦ 18 mai 1928. 80 de ani de la naşterea scriitorului **Domokos Geza** (18 mai 1928 – 27 iun. 2007)
♦ 20 mai 1908. 100 de ani de la naşterea actorului american **James Stewart** (20 mai 1908 – 2 iul. 1997)
♦ 20 mai 1913. 95 de ani de la naşterea compozitorului **Ion Dumitrescu** (20 mai 1913 – 6 sept. 1996)
♦ 20 mai 1988. 20 de ani de la moartea **Anei Aslan**, medic specialist în geriatrie (1 ian. 1897 – 20 mai 1988)
♦ 21 mai. **Ziua Mondială a Dezvoltării şi Diversităţii Culturale**
♦ 21 mai 1973. 35 de ani de la moartea matematicianului **Grigore Moisil** (10 ian. 1906 – 21 mai 1973)
♦ 22 mai 1808. 200 de ani de la naşterea poetului francez **Gérard de Nerval** (22 mai 1808 – 26 ian. 1855)
♦ 22 mai 1813. 195 de ani de la naşterea compozitorului german **Richard Wagner** (22 mai 1813 – 13 feb. 1883)
♦ 22 mai 1908. 100 de ani de la naşterea lui **Ion Constantin Chiţimia**, scriitor (22 mai 1908 – feb. 1995)
♦ 22 mai 1933. 75 de ani de la naşterea lui **Octav Grigorescu**, pictor şi grafician
♦ 23 mai 1883. 125 de ani de la moartea lui **Grigore Lăcusteanu**, memorialist (1813 – 23 mai 1883)
♦ 23 mai 1908. 100 de ani de la moartea lui **François Coppée**, scriitor francez (26 ian. 1842 – 23 mai 1908)
♦ 24 mai 1908. 100 de ani de la naşterea actorului **Fory Etterle** (24 mai 1908 – 16 sept. 1983)
♦ 24 mai 1923. 85 de ani de la naşterea lui **Ion Caraion**, poet, eseist şi traducător (24 mai 1923 – 21 iul. 1986)
♦ 24 mai 1923. 85 de ani de la naşterea lui **Victor Felea**, poet şi critic literar (24 mai 1923 – 28 mart. 1993)
♦ 25 mai 1803. 205 ani de la naşterea lui **Ralph Waldo Emerson**, poet şi eseist american (25 mai 1803 – 27 apr. 1882)
♦ 25 mai 1883. 125 de ani de la moartea compozitorului **Ciprian Porumbescu** (2 oct. 1853 – 25 mai 1883)
♦ 25 mai 1933. 75 de ani de la naşterea lui **Eugen Simion**, critic literar, scriitor, fost preşedinte al Academiei Române
♦ 25 mai 1998. 10 ani de la moartea scriitorului **Ştefan Bănulescu** (8 sept. 1926 – 25 mai 1998)
♦ 27 mai 1973. 35 de ani de la moartea lui **Constantin Daicoviciu**, istoric şi arheolog (1 mart. 1898 – 27 mai 1973)
♦ 28 mai 1963. 45 de ani de la moartea scriitorului **Ion Agârbiceanu** (12 sept. 1882 – 28 mai 1963)
♦ 29 mai 1778. 230 de ani de la moartea lui **Voltaire** (21 nov. 1694 – 29 mai 1778)
♦ 29 mai 1958. 50 de ani de la moartea lui **Juan Ramón Jiménez**, poet spaniol, laureat al Premiului Nobel, 1956 (24 dec. 1881 – 29 mai 1958)
♦ 31 mai 1883. 125 de ani de la naşterea lui **Onisifor Ghibu**, istoric, scriitor, pedagog (31 mai 1883 – 31 oct. 1972)
♦ 31 mai 1938. 70 de ani de la moartea scriitorului **Max Blecher** (8 sept. 1909 – 31 mai 1938)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Paul VALÉRY – Poetry Matters 2

Ovidiu DRIMBA – Ovid at Tomis (II) 3

Henri STHAL – On Bucharest 7

Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – Arion (I) 9

Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 11

Centenary – ION VLASIU 12

History of the Book – LUCRETIUS 14

Contemporary Autographs – *Ursula ŞCHIOPU* 16

Sergiu GĂBUREAC – 2008 Madrid Report 18

EBLIDA News – Free Access to Information 23

The Competences of Information Professionals in East European Countries 25

News on Bucharest Metropolitan Library's Branches 26

Robert D. STUEART – The Virtual Libraries: The Future of the Academic Communication 27

Onisifor Ghibu Anniversary Event in Chişinău 31

Ion CONSTANTIN – Unpublished Testimonies Regarding the Ghibu Archive and Books During the Communist Regime ..32

Catalogue 36

Gabriela TOMA – Reference Reviews – „Acasă", „Pro Saeculum", „Astra blăjeană" 38

Calendar – May 2008 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1

ABIDOR: Tel./Fax: 316.36.25. BMB: Tel./Fax: 316.83.00

Redacţia: Tel./Fax: 212.83.11

E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redacţia: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI

Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA

BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....

Prenumele .....

Adresa .....

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.

Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.

Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.

nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 2 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia SEMNE '94

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

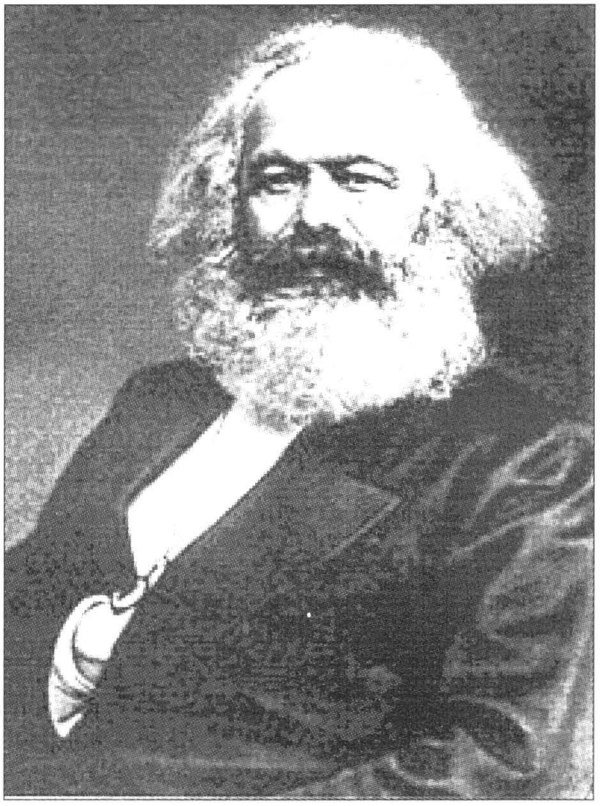

KARL MARX

1818 – 1883

190 de ani de la naştere

„Eu nu prezint nicidecum în culori trandafirii pe capitalist şi pe proprietarul funciar. Aici însă este vorba de persoane numai în măsura în care ele sînt personificarea unor categorii economice, exponenţii unor anumite relaţii şi interese de clasă. Eu concep dezvoltarea formaţiunii social-economice ca un proces istoric natural, de aceea, din punctul meu de vedere, mai puţin decît din oricare altul, individul ar putea fi făcut răspunzător pentru condiţii al căror produs social este, oricît s-ar ridica el deasupra lor din punct de vedere subiectiv".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ION BREAZU

1901 – 1958

50 de ani de la moarte

„... Implicațiile diverse ale efortului de integrare în ritmurile europene revin în preocuparea lui Breazu în studiul circulației unor valori sau motive universale în spațiul cultural românesc din Transilvania... Principala grijă a lui Breazu în reconstituirea unei panorame complete a fenomenului cultural-literar transilvan a fost negarea prejudecății izolaționismului şi a provincialismului. Conexiunile europene şi neîntrerupta osmoză cu spiritualitatea celorlalte ținuturi româneşti sînt scoase în relief, fără a umbri nota personală, originalitatea contribuției regionale... În acelaşi sens, Breazu studiază fenomenul ardelean în sine, explicat prin contactul permanent cu folclorul, cu stimulii ideologici ai Iluminismului şi ai luptei de emancipare națională şi socială, de unde şi particularitățile unei literaturi preponderent epică, etică şi problematică".

Mircea Zaciu

ISSN 1454-0487

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro